

Державна служба України з надзвичайних ситуацій

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

Р.Ю. Сукач, В.Б. Лоїк

**ОРГАНІЗАЦІЯ СЛУЖБИ І
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
В ДСНС УКРАЇНИ**

Частина перша

Львів – 2014

УДК 355.58+ 614.849

ББК 38.96я7

С 89

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів
(лист заступника Міністра від 00.00.0000р. № 00/00.0 - 0000)

Рецензенти:

Андронов В.А., проректор з наукової роботи Національного університету цивільного захисту України, д.т.н., професор, полковник служби цивільного захисту;

Рак Ю.П., завідувач кафедри управління проектами, інформаційних технологій та телекомунікацій, д.т.н., професор, заслужений працівник освіти України;

Стосцький В.Ф., директор Департаменту організації заходів цивільного захисту ДСНС України, генерал-майор служби цивільного захисту.

Р.Ю. Сукач, В.Б. Лоїк

С 89 Організація служби і професійної підготовки в ДСНС України. Навчальний посібник – Львів: Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, 2014. – 114 с.

В навчальному посібнику викладені питання організації цивільного захисту України, призначення та основні завдання цивільного захисту в Україні та питання проходження служби цивільного захисту особами рядового і начальницького складу.

Призначений для курсантів та студентів пожежно-технічних навчальних закладів, що навчаються за напрямом підготовки 6.170203 “Пожежна безпека”, 6.170201 “Цивільний захист” та 6.070101 “Транспортні технології”, а також призначений для використання в Головних управліннях та Управліннях ДСНС України у навчанні працівників служби цивільного захисту.

УДК 355.58+614.849

ББК 38.96я7

© Р.Ю. Сукач, В.Б. Лоїк, 2014

© ЛДУ БЖД, 2014

ЗМІСТ

Перелік основних скорочень	5
Терміни та визначення	6
Вступ	7
Розділ 1. ОРГАНІЗАЦІЯ І РОЗВИТОК СЛУЖБИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ	8
1.1. Призначення та завдання Державної служби з надзвичайних ситуацій.....	8
1.2. Історія розвитку пожежної охорони в Україні.....	9
1.3. Історія становлення Державної служби з надзвичайних ситуацій... ..	16
Розділ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ	22
2.1. Правова основа та основні принципи цивільного захисту.....	22
2.2. Порядок функціонування єдиної державної системи цивільного захисту.....	23
2.3. Повноваження суб'єктів забезпечення цивільного захисту.....	25
2.4. Сили цивільного захисту.....	38
2.5. Обо'язки Голови ДСНС та його заступників.....	45
Розділ 3. ПОРЯДОК ПРОХОДЖЕННЯ СЛУЖБИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ОСОБАМИ РЯДОВОГО І НАЧАЛЬНИЦЬКОГО СКЛАДУ	50
3.1. Загальні положення.....	50
3.2. Прийняття на службу цивільного захисту та укладання контракту про проходження служби.....	52
3.3. Порядок призначення та переміщення по службі.....	56
3.4. Спеціальні звання служби цивільного захисту.....	63
3.5. Порядок надання відпустки особам рядового і начальницького складу.....	70
3.6. Звільнення зі служби цивільного захисту.....	75
3.7. Резерв служби цивільного захисту.....	77
Література	84
ДОДАТОК 1. Список літератури рекомендований для вивчення дисципліни “Організація служби і професійної підготовки пожежно-рятувальних сил”.....	85
ДОДАТОК 2. Перелік керівників Державної служби України з надзвичайних ситуацій починаючи з 1991 року.....	88
ДОДАТОК 3. Структур центрального апарату ДСНС.....	93
ДОДАТОК 4. Зразок контракту про проходження служби.....	96
ДОДАТОК 5. Зразок контракту про навчання.....	99
ДОДАТОК 6. Зразок контракту про перебування у резерві служби цивільного захисту	103

ДОДАТОК 7. Погони рядового і начальницького складу ДСНС України.....	107
ДОДАТОК 8. Перелік територіальних органів управлінь, навчальних закладів та науково-дослідних установ України.....	109
ДОДАТОК 9. Міністерства з надзвичайних ситуацій та пожежні служби країн світу	111
ДОДАТОК 10. Навчальні заклади країн світу, що готують фахівців з галузі знань цивільна безпека	112

Перелік основних скорочень

Аварійно-рятувальна служба - сукупність організаційно об'єднаних органів управління, сил та засобів, призначених для проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт;

Аварійно-рятувальне формування - підрозділ аварійно-рятувальної служби, самостійний підрозділ, загін, центр, пожежно-рятувальний підрозділ (частина);

Засоби протипожежного захисту - технічні засоби, призначені для запобігання, виявлення, локалізації та ліквідації пожеж, захисту людей, матеріальних цінностей та довкілля від впливу небезпечних факторів пожежі;

Засоби цивільного захисту - протипожежна, аварійно-рятувальна та інша спеціальна техніка, обладнання, механізми, прилади, інструменти, вироби медичного призначення, лікарські засоби, засоби колективного та індивідуального захисту, які призначені та використовуються під час виконання завдань цивільного захисту;

Оперативно-рятувальна служба цивільного захисту - спеціальне невійськове об'єднання аварійно-рятувальних та інших формувань, органів управління такими формуваннями системи центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту;

Пожежа - неконтрольований процес знищення або пошкодження вогнем майна, під час якого виникають чинники, небезпечні для істот та навколишнього природного середовища;

Пожежна охорона - вид діяльності, який полягає у запобіганні виникненню пожеж і захисті життя та здоров'я населення, матеріальних цінностей, навколишнього природного середовища від впливу небезпечних чинників пожежі;

Сили цивільного захисту - аварійно-рятувальні формування, спеціалізовані служби та інші формування цивільного захисту, призначені для проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з ліквідації надзвичайних ситуацій;

Спеціалізована аварійно-рятувальна служба - професійна аварійно-рятувальна служба, яка має підготовлених рятувальників та відповідні засоби цивільного захисту і призначена для проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з особливим ризиком для життя та здоров'я, зокрема для гасіння газових фонтанів, проведення вододлазних та гірничорятувальних робіт;

Спеціалізована служба цивільного захисту - підприємства, установи, організації, об'єднані для виконання завдань у сфері цивільного захисту відповідної функціональної спрямованості;

Терміни та визначення

ДІТБ – Державна інспекція техногенної безпеки;

ДСНС України – Державна служба України з надзвичайних ситуацій;

КМУ – Кабінет Міністрів України;

Міністр – міністр оборони;

МНС – Міністерство надзвичайних ситуацій;

ОРС ЦЗ – Оперативно-рятувальна служба цивільного захисту;

Положення – Положення про порядок проходження служби цивільного захисту особами рядового і начальницького складу;

Територіальні підсистеми – територіальні підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту ;

Функціональні підсистеми – функціональні підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту;

ВСТУП

Державна служба України з надзвичайних ситуацій входить до системи органів виконавчої влади і забезпечує реалізацію державної політики у сферах цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, профілактики травматизму не виробничого характеру, а також гідрометеорологічної діяльності.

Для успішного вирішення завдань Державна служба з надзвичайних ситуацій має у своєму розпорядженні сучасну техніку, яка дає змогу своєчасно виявити і ліквідувати надзвичайну ситуацію.

На даний час Державна служба при розробці інженерних профілактичних заходів, вишукуванні нових і удосконаленні існуючих засобів гасіння пожеж і ліквідації надзвичайних ситуацій міцно опирається на наукову базу, на результати науково-дослідних робіт, які проводяться в області протипожежного захисту та запобігання надзвичайним ситуаціям. Головну роль у запобіганні пожежам і надзвичайним ситуаціям відіграють люди: добре підготовлені кадри служби цивільного захисту ДСНС України.

Підготовка базової та середньої ланки начальницького складу за галуззю знань цивільна безпека здійснюється у Національному університеті цивільного захисту та Львівському державному університеті безпеки життєдіяльності, де формуються майбутні працівники служби цивільного захисту.

Важливе місце у підготовці спеціаліста служби цивільного захисту займає дисципліна “Організація служби і професійної підготовки пожежно-рятувальних сил”. При вивченні цієї дисципліни курсанти ознайомлюються з організацією та забезпеченням цивільного захисту в Україні, вивчають порядок проходження служби рядовим і начальницькимого складом, організацію внутрішньої, гарнізонної та караульної служби, організацію професійної підготовки, діловодства та післядипломної освіти в ДСНС України.

В першій частині навчального посібника виділено основні питання організації та забезпечення цивільного захисту в Україні та порядку проходження служби особами рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, якими необхідно володіти начальницькому складу, який приступає до практичної роботи в підрозділах ДСНС після закінчення навчального закладу.

При написанні навчального посібника були використані офіційні документи станом на 01 січня 2014 рік.

РОЗДІЛ 1

ОРГАНІЗАЦІЯ І РОЗВИТОК СЛУЖБИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ

1.1. Призначення та завдання Державної служби з надзвичайних ситуацій

Державна служба України з надзвичайних ситуацій (ДСНС України) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України (КМУ) через Міністра оборони (Міністр) України.

ДСНС України входить до системи органів виконавчої влади і забезпечує реалізацію державної політики у сферах цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, профілактики травматизму невиробничого характеру, а також гідрометеорологічної діяльності.

ДСНС України у своїй діяльності керується Конституцією України, законами України, актами Президента України та Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства оборони України, іншими актами законодавства України, а також дорученнями Президента України та Міністра, щорічним посланням Президента України до Верховної Ради України про внутрішнє і зовнішнє становище України, а також цим Положенням.

Основними завданнями ДСНС України є:

- реалізація державної політики у сферах цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, профілактики травматизму невиробничого характеру, а також гідрометеорологічної діяльності;
- здійснення державного нагляду (контролю) за додержанням та виконанням вимог законодавства у сферах пожежної і техногенної безпеки, цивільного захисту, за діяльністю аварійно-рятувальних служб;
- внесення на розгляд Міністрові пропозицій щодо формування державної політики у відповідній сфері;
- реалізація в межах своєї компетенції державної політики у сфері волонтерської діяльності.

Гранична чисельність осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, державних службовців та працівників ДСНС України затверджується КМУ.

Структура апарату ДСНС України затверджується її Головою за погодженням із Міністром.

Штатний розпис, кошторис апарату ДСНС України затверджуються її Головою за погодженням із Міністерством фінансів України.

ДСНС України є юридичною особою публічного права, має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, власні бланки, рахунки в органах Державної казначейської служби України.

1.2. Історія розвитку пожежної охорони в Україні

Після розпаду Союзу Радянських Соціалістичних Республік пожежна охорона України залишилась без належної нормативно-правової і технічної бази, оскільки існуючі нормативні документи поступово втратили чинність на території нашої держави, а виробництво нових видів продукції протипожежного призначення опинилося за її межами. За таких обставин надзвичайної гостроти набула потреба в стислі терміни створити єдиний правовий простір, в якому могла б діяти розгалужена мережа служб пожежної охорони.

Особливої уваги у цьому питанні заслуговує Закон України “Про пожежну безпеку”, який прийнятий 17 грудня 1993 року. Це був перший за всю історію нашої держави правовий акт, який на законодавчому рівні заклав загальні правові, економічні і соціальні основи забезпечення пожежної безпеки, а також унормував взаємовідносини державних органів, юридичних і фізичних осіб незалежно від форм власності та видів їх діяльності у сфері пожежної безпеки. Законом вперше на законодавчому рівні відрегульовано питання гасіння пожеж, передбачено формування єдиної Державної пожежної охорони України. Державна пожежна охорона створюється з метою захисту життя і здоров’я громадян, збереження приватної, колективної та державної власності від пожеж, підтримання належного рівня пожежної безпеки на об’єктах і в населених пунктах.

Основними завданнями державної пожежної охорони є: організація, розроблення та впровадження організаційних і науково-технічних заходів та нормативне регулювання в галузі пожежної безпеки; здійснення державного пожежного нагляду; запобігання пожежам і нещасним випадкам на них; гасіння пожеж, рятування людей та надання допомоги в ліквідації наслідків аварій, катастроф і стихійного лиха; розв’язання окремих завдань мобілізаційної підготовки.

Людина здійснила велике відкриття в історії розвитку людства – добула вогонь і навчилася ним управляти. Йшли віки і тисячоліття, росли людські поселення та міста, люди поступово перетворювали вогонь в

могутню силу, яка допомагала їм в побуті. Але, поряд з цим в полум'ї гинули люди, горіли будови, посіви, худоба, ліс та інші матеріальні цінності. Пожежі стояли в ряду таких стихійних лих, як землетруси, повені та урагани. Міста та поселення були забудовані переважно дерев'яними будівлями та спорудами, що підвищувало їх пожежну небезпеку. Так, одне з перших згадувань про пожежу в Києві відноситься до 1017 року. Тоді місто було спалене князем Ярославом Мудрим. В 1096 році орда хана Боняка, вірвавшись в Київ, спалила його південні околиці в тому числі і селище Берестово (нинішній Печерський район). 23 червня 1124 року в Києві сталася пожежа, після якої, як згадує літописець, місто було вичеркнуте з списків міст Київської Русі. Відбудоване місто в грудні 1240 року спалили монголо-татари, очолювані ханом Батисем. Із століття в століття пожежі продовжували руйнувати міста та селища. В ті часи ніхто не думав про будь-які запобіжні заходи проти пожеж. Відсутність організації протипожежного захисту пояснюється глибокою вірою людей, що пожежа – боже покарання. Через щільну забудову міст виключно горючими матеріалами навіть незначне загоряння перетворювалося в велику пожежу. Попри те, що пожежі періодично спустошували міста та селища, будівництво вогнестійких будівель розвивалося дуже повільно. Водопостачання міст та селищ, в основному, здійснювалося з природних водоймищ та колодязів. Але для гасіння пожеж цих вододжерел було недостатньо. Про нестачу води як для господарчих потреб, так і для гасіння пожеж свідчить факт, викладений в газеті “Киевлянин” від 15 грудня 1864 року “... в Киеве существуют лавочки, в которых продают по 2 и 3 копейки ведро воды”. Безпланове будівництво дерев'яних споруд, нестача води, незнання населенням правил запобігання пожежам і погана організація їх гасіння були головними причинами великої кількості пожеж. За царювання Єлизавети Петрівни відголоси державних заходів боротьби з пожежами дійшли і до Києва.

В 1748 році був виданий указ, що упорядкував “общую безопасность от воров и пожаров” в Києві: “Для внезапных пожарных случаев, от чего бы не могли придти они, велеть киевскому магистрату учредить по улицам обывательские караулы и закидные рогатки и содержать потребные пожарные инструменты и прочие принадлежности для городской пользы в охранение”. (А.П.Чехов, Исторический очерк пожарного дела в России, СПб, 1892, стр.164.). Згідно з указом, в містах організовувалися дружинники для гасіння пожеж. В 1818 році Олександр І підписав указ, в якому було зазначено, “чтобы в каждом городе был при полиции брандмейстер и при нем два ученика, знающие починку и обращение с машинами”. Крім того, було наказано поділити всі міста на однакові частини і для кожної “определить количество пожарных

инструментов, обозов, лошадей и фурманов, кои состояли бы в полном ведении полиции”. (ЦДДА України, ф. 193, оп. 1, д. 2724, стор. 4). Але, попри ці заходи, спеціалістів з гасіння пожеж не було. Тому Київський губернатор змушений був звернутися з клопотанням до міністерства внутрішніх справ про затвердження штатів пожежних команд. В 1829 році міністр відповів губернатору, що питання про штати повинно вирішуватися на місцях, виходячи з міських доходів.

На початку 30-х років минулого століття в містах України з’явилися перші “служителі”, які основну частину свого часу віддавали пожежній справі. Це були солдати внутрішньої варти, непридатні до стройової служби, як правило інваліди. Солдати не були підготовлені до пожежної справи. За сумісництвом вони несли караульну службу та виконували різні господарські доручення. Через невизначене коло обов’язків солдат називали не пожежниками, а нахтватерами. Отримували вони мізерну платню, одягалися і годувались за власним коштом.

З 1832 року на засоби міських доходів затверджуються постійні штати професійних пожежних частин. Пожежники були повністю підпорядковані поліції. В цьому ж році видається “Будівничий статут.” Пожежні команди наймали приміщення коштом міських властей. Для розміщення пожежних обозів ці приміщення були не пристосовані: розміри сараїв, в яких стояли пожежні обози, не завжди давали змогу розташовувати вози в готовності до виїзду. Конюшні, як правило, розташовувалися окремо на задньому дворі, казарми для пожежників знаходилися в іншому місці. Тому, при такому розташуванні, необхідно було багато часу для збору і виїзду пожежного обозу по тривозі. Оскільки у пожежних служителів вихідних не було, то вони проживали при пожежних частинах разом зі своїми сім’ями. В казармах, розрахованих на 18-20 чоловік, мешкало до 30 чоловік, не враховуючи дітей. Обмундирування пожежним не видавалось і вони мусили одягатися власним коштом. Створення поліцейських пожежних команд не зменшило кількості пожеж та збитків від них. Тому, починаючи з 1843 року, при міських самоуправах починали створюватися вільні пожежні команди, а з 1848 року Міністерство внутрішніх справ з метою запобігання пожежам в містах та селищах розсилає обов’язкові правила організації обивательських караулів. Згідно з цими правилами, міста необхідно було розділити на дільниці по 10-15 будинків, обов’язки несення караульної служби покладалися на всіх жителів без винятку. Слідкував за чергуванням обивателів пожежний староста. Тих, хто відмовлявся нести караульну службу, штрафували. Серйозних заходів щодо боротьби з пожежами стали вживати в 80-ті роки XIX сторіччя. В

1853 році був затверджений “Табель состава пожарной части в городах” тоді ж з’явилися перші поршневі насоси з паровим двигуном.

Керували пожежними частинами міст брендмайори, які підпорядковувалися старшому поліцмейстеру. Кожна пожежна частина підпорядковувалася брендмейстеру, який був зобов’язаний виїздити на будь-яку пожежу зі своїми підлеглими і керувати ними під час гасіння. Якщо на пожежу прибував брендмайор або брендмейстер, то керували гасінням вони. При канцелярії брендмайора були два писарі, які вели облік пожеж, особового складу частин, майна, складали списки на заробітну платню та інше. Озброєння пожежних визначало методи гасіння, які зводилися в основному до розбирання будівель, що горіли. Рідко пожежникам вдавалося ліквідувати горіння в тих розмірах, яких набувала пожежа на час прибуття пожежних. Не дивлячись на те, що в кінці XIX століття з’явилися електрика, телеграф, телефон, бойова підготовка пожежних не поліпшилась. Основним засобом повідомлення про пожежу до 1920 року включно, залишалось спостереження з пожежної каланчі, яка використовувалася як для спостереження за містом, так і для передачі сигналів між пожежними частинами.

Ось як історик М. Закревський описував систему повідомлення про пожежі в м. Києві в 70-ті роки минулого століття: “Главная каланча каменная, возвышается над зданием Старо-Киевской части. Вторая каланча на Старо-Киевском валу, над Крещатицкою улицею, близ Почтового отделения, третья – тоже на валу, близ церкви Трех Святителей, четвертая – при Дворцовой, пятая – при Печерской и шестая – при Подольской частях. Кроме главной, все эти каланчи деревянные, из предосторожности подпертые огромными длинными балками. Пожарные сигналы днем даются черными шарами и накрест сложенными досками, а ночью, вместо шаров – белыми фонарями, а вместо досок – зелеными фонарями” (ЦДІА України, ф.442, оп.39 д.396, л.1). Чергування на каланчі було цілодобовим. Помітив дим або полум’я, “вышковой” вивішував на каланчі умовні знаки (прапор, шари, хрести) і доповідав про це брендмейстеру, з дозволу якого частина виїжджала на пожежу. Головним недоліком каланчевої служби було:

- по-перше, всі виявлені пожежі мали набути відкритого характеру горіння;

- по-друге, внаслідок туману, дощу, а також пересіченості місцевості та купченості димлячих заводів або фабрик вартові, які чергували на каланчі, не бачили не лише сигналів, що подавалися один одному, але і пожеж.

На час прибуття пожежних обозів до місця пожежі впливав стан вулиць та джерел водопостачання. Міста України мали незначну кількість доріг вимощених бруківкою. Перші пожежні гідранти

з'явилися, наприклад в м. Києві, в 1870 році, але це не значно вплинуло на ситуацію протипожежного водопостачання міста, оскільки водопровід обслуговував незначну ділянку центру міста, а тиск води був слабким. Найбільш ефективною технікою для гасіння пожеж була парова машина, яка служила для подачі води до місця пожежі за допомогою насоса, що приводився в дію парою. Але парових машин було недостатньо внаслідок їх значної вартості (одна машина коштувала біля 14 тис. крб). Починаючи з 1861 року почали з'являтися перші добровільні пожежні дружини, які надавали значну допомогу міським частинам в гасінні багатьох пожеж.

В 1896 році в м. Києві було засновано добровільне пожежне товариство. Незважаючи на заходи, що вживав уряд, кінець XIX століття характеризується значною кількістю пожеж. Прикладами можуть служити пожежі, що сталися в м. Бердичів. За період з 1850 по 1862 роки в місті згоріло 877 будинків. В 1865 році м. Кременчук горіло чотири дні. В серпні 1871 року в м. Радомислі згоріло 90 будинків; 11 травня 1872 року ущент вигоріло містечко Обухів під Києвом; в серпні цього ж року в Білій Церкві вогонь перетворив на попіл 112 будинків.

На початку XX століття стан справ з пожежами не поліпшився. Про це свідчать великі пожежі, що сталися в 1909-1911 роках в Борисполі, Кагарлиці, Коростишеві та інших містах і містечках України. Це примусило розробити і обнародувати "Обязательное постановление о мерах предосторожности от пожаров и тушение их". Відповідно до цієї постанови, сільські общини повинні були протягом трьох років придбати пожежні обози та пожежні інструменти. Відсутність профілактичних заходів було головним недоліком в справі боротьби з пожежами. Роботу з організації заходів боротьби з пожежами необхідно було розглядати як задачу загальнодержавного масштабу. Але, поряд з цим, початок XX століття характеризується і науково-технічним підходом до розвитку пожежної справи.

В 1900 році І.А. Вермишев проводить досліди із застосування розпиленої води для гасіння пожеж; в 1902 році А.Г. Лоран відкрив спосіб пінного гасіння пожеж; в 1904 році з'явилися перші пожежні автомобілі та перші пінні вогнегасники. До 1913 року в Росії, до складу якої входила Україна, на 1026 міст і більше 250 тисяч населених пунктів нараховувалось біля 6 тисяч добровільних пожежних дружин, які об'єднували 400 тисяч чоловік із різних верств населення. Підготовка кадрів спеціалістів для пожежної охорони довгий час не велась. Курси пожежних техніків, які були відкриті в 1906 році в Петербурзі, не могли задовольнити потребу держави і за одинадцять років свого існування підготували лише близько ста пожежних техніків.

Перша світова війна значно загальмувала розвиток пожежної справи. Пожежно-технічне обладнання та пожежний інвентар було частково розкрадено, а частково зіпсовано. Після війни для організації охорони міст від пожеж необхідно було вживати рішучих заходів. 17 квітня 1918 року був виданий декрет “Об организации государственных мер борьбы с огнем”.

30 липня 1920 року відбулося засідання Ради народних комісарів України, на якому була прийнята постанова про введення в дію на території республіки декрету РРФСР від 21 липня 1920 року про зосередження пожежної справи в Наркоматі внутрішніх справ. Згідно з положенням про Народний комісаріат внутрішніх справ, пожежний відділ знаходився в складі Головного управління комунального господарства. Пожежний відділ Головного комунального господарства доводить до відома всіх пожежних, які залишили самовільно службу, що вони будуть підлягати трибуналу. Одночасно з цим були обнародовані правила протипожежної безпеки. В разі порушення передбачалося накладення штрафу в розмірі до 10 крб. Для нагляду за виконанням заходів протипожежного характеру були створені комісії в складі голови комунвідділу, житлового інспектора і пожежника. Постанови цих комісій були остаточними. Керівництво пожежною охороною, крім брандмайорів, стали здійснювати голови комунальних відділів. Робота з охорони міст від пожеж стала поступово налагоджуватися. Для комплектування міських пожежних частин дозволялося приймати на роботу людей, які проживали в приміських селах. Всі працівники пожежної охорони переводилися на військовий пайок. Реорганізується порядок несення служби. До 1913 року була беззмінна служба пожежників в пожежних частинах, з січня 1921 року – двозмінна, з квітня 1924 року – тримінна, з червня 1925 року – чотиризмінна, з січня 1926 року – знову тримінна. В 20-30-ті роки вирішуються питання про створення мережі навчальних закладів для підготовки кваліфікованих спеціалістів з пожежної охорони. В 1921 році відкриваються у м. Харкові курси пожежних техніків, в 1923 році в м. Києві організуються курси пожежних інструкторів-техніків, в 1925 році в м. Одесі створюється пожежно-технічна школа, в 1928 році створюються Всеукраїнські пожежно-технічні курси НКВС, в 1932 році відкривається Запорізький пожежний технікум. Цілий ряд директивних розпоряджень уряду з питань забезпечення пожежної безпеки сприяли розвитку пожежної охорони. Поряд з підвищенням боєготовності пожежних, комплектуванням частин особовим складом та пожежно-технічним обладнанням виникає необхідність в профілактиці пожеж. Тому в 1927 році створюється Державний пожежний нагляд.

В цей період на озброєння пожежників стала поступати нова сучасна техніка, машини спеціальних служб (водозахисної, газодимозахисної, зв'язку, пінного гасіння). Наявність киснево-ізолювальних апаратів дало можливість пожежникам проникати в задимлені приміщення. Великі зрушення сталися також в механізації праці пожежників, удосконалення способів та засобів гасіння пожеж. Крім води, пожежі стали гасити хімічною піною, вуглекислотою, розчином хлористого кальцію. Із застосуванням нових хімічних засобів гасіння пожеж змінилися і методи роботи пожежників. Замість звичних прийомів, що включали в себе ламання палаючих конструкцій, вводяться механізовані агрегати (електро-пили, пневматичні інструменти та ін.), що давало змогу необхідні роботи виконувати з мінімальним руйнуванням конструкцій. Це значною мірою полегшило працю пожежних, зробило її більш безпечною. Удосконалення телефонного та радіозв'язку сприяло розвитку протипожежної сигналізації. Промислові підприємства стали обладнувати приладами електричної пожежної сигналізації, що давало змогу оперативно подавати повідомлення про пожежі з об'єктів в пожежні частини.

Друга світова війна змінила характер роботи пожежної охорони, оскільки всі сили були кинуті на боротьбу з загарбниками. Тисячі пожежників зі зброєю в руках мужньо боролися на фронтах війни, а десятки тисяч самовіддано працювали в тилу, проявляючи приклади мужності та відваги. Урядом колишнього СРСР було прийнято рішення про загальну обов'язкову підготовку населення до протиповітряної оборони.

Відповідно до цього рішення, в м. Києві на промислових підприємствах, в закладах та при домоуправліннях працівники пожежної охорони створювали групи протипожежного захисту, які склалися із 16-18 річних юнаків та дівчат. В липні 1941 року з цих груп був сформований полк, який складався з 9 рот і нараховував 1450 чоловік. Особовий склад полку навчав населення прийомам гасіння запалювальних авіаційних бомб, роз'яснював правила пожежної безпеки в умовах воєнного часу, цілодобово чергував на покрівлях важливих будівель міста, гасив пожежі, що виникали від нальотів ворожої авіації. В повоєнні часи пожежні окрім ремонту пожежної техніки та обладнання, брали активну участь в відбудові міст, селищ та об'єктів народного господарства. Поступово налагоджувалась робота з організації протипожежного захисту народногосподарських об'єктів та населених пунктів.

Уже в 1947 році почали серійно випускати пожежні автомобілі на базі заводу протипожежного обладнання в м. Прилуках Чернігівської області. Розробляються нові види вогнегасних речовин. Для гасіння

пожеж стали застосовувати повітряно-механічну піну, вогнегасні порошки. Розробляються та впроваджуються в серійне виробництво нові види пожежної техніки та пожежно-технічного озброєння, засобів захисту особового складу. Для посилення протипожежного захисту та пропаганди пожежної справи в 1957 році створюється добровільне пожежне товариство України, а в 1977 році відкривається павільйон “Протипожежний захист” на ВДНГ УРСР.

Серйозним випробуванням для пожежних став 1986 рік, коли сталася аварія на Чорнобильській АЕС. Пожежники одними з перших вступили в двобій зі смертоносним вогнем і ціною свого життя приборкали його. І досі пожежники беруть участь в ліквідації наслідків цієї аварії.

В пам’ять про пожежників, які загинули на бойовому посту, їх імена присвоєні вулицям, навчальним закладам, навічно занесені до списків особового складу тих підрозділів, де вони проходили службу.

Для наукового обґрунтування проблем забезпечення пожежної безпеки в країні в 1992 році організовується науково-дослідний інститут пожежної безпеки МВС України.

17 грудня 1993 року Верховна Рада України прийняла Постанову про введення в дію Закону України “Про пожежну безпеку”. Цей державний акт на законодавчому рівні заклав загальні правові, економічні і соціальні основи забезпечення пожежної безпеки в Україні. Визнанням заслуг пожежників став Указ Президента України від 02 січня 1995 року “Про День працівників пожежної охорони”.

1.3. Історія становлення Державної служби з надзвичайних ситуацій

Після здобуття Україною незалежності в 1991 році, питаннями цивільного захисту та оборони, ліквідації наслідків та запобігання надзвичайним ситуаціям, захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, гасіння пожеж та пожежною безпекою займалися три окремих відомства :

- штаб цивільної оборони України ;
- Міністерство у справах захисту населення від наслідків аварії на ЧАЕС ;
- Головне управління пожежної охорони МВС України.

Указом Президента України Л.Д. Кучми від 28 жовтня 1996 року №1005/96 на базі Штабу ЦО України та Міністерства у справах захисту населення від наслідків аварії на ЧАЕС України створено єдине відомство - Міністерство з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи (МНС), яке стало головним (провідним) органом у системі центральних органів виконавчої влади із забезпечення реалізації державної політики у сфері цивільної оборони, рятувальної справи, створення та функціонування систем

страхового фонду документації, поводження з радіоактивними відходами, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, запобігання цим ситуаціям та реагування на них, ліквідації їх наслідків та наслідків Чорнобильської катастрофи, та здійснює керівництво дорученою йому сферою управління і несе відповідальність за її стан і розвиток. Першим Міністром новоствореного міністерства став Кальченко Валерій Михайлович. КМУ ухвалено постанову від 23 вересня 1996 року №1157 “Про розміщення Міністерства з питань надзвичайних ситуацій” відповідно до якого Міністерство розмістилось по вул. Олесь Гончара, 55а де воно перебуває і сьогодні.

Відповідно до Указу Президента України від 27 січня 2003 року №47/2003 “Про заходи щодо вдосконалення державного управління у сфері пожежної безпеки, захисту населення і територій від наслідків надзвичайних ситуацій” органи та підрозділи Державної пожежної охорони виведені зі складу МВС і передані до складу МНС України. Указ Президента України від 19 грудня 2003 року №1467/2003 “Про Державну програму перетворення військ Цивільної оборони України, органів і підрозділів державної пожежної охорони в оперативно-рятувальну службу цивільного захисту на період до 2005 року” передбачав створення на базі військ ЦО України та органів і підрозділів пожежної охорони єдину невійськову Оперативно-рятувальну службу. Мала відбутись повна демілітаризація МНС, звільнення особового складу військ ЦО з військової служби з подальшим присвоєнням спеціальних звань внутрішньої служби. Після реформи 2003 року були сформовані нові територіальні органи МНС - Головні управління (управління) МНС України на базі Управлінь пожежної безпеки ГУ (У) МВС України в областях, містах Києві та Севастополі.

Верховною Радою України був прийнятий Закон України “Про правові засади цивільного захисту” від 24 червня 2004 року за номером 1859 - IV. Цей Закон визначав правові та організаційні засади у сфері цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного, природного та воєнного характеру, повноваження органів виконавчої влади та інших органів управління, порядок створення і застосування сил, їх комплектування, проходження служби, а також гарантії соціального і правового захисту особового складу органів і підрозділів цивільного захисту. У 2006 році війська цивільної оборони України були повністю розформовані, особовий склад військ і Державної пожежної охорони влився до лав єдиної Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту МНС України. Протягом 2008 року особовий склад органів і підрозділів МНС був переведений на службу за контрактом з переатестацію в спеціальні звання служби цивільного захисту.

У період 2003-2010 років сили МНС України залучалися до ліквідації таких масштабних надзвичайних ситуацій, як :

- пожежа з подальшою детонацією боєприпасів на території військової частини А0261, м. Артемівськ (Збройні Сили України);
- пожежа з подальшою детонацією боєприпасів на території двісті сімдесят п'ятої бази артилерійських боєприпасів (Збройні Сили України);
- аварії в системах теплопостачання в місті Алчевськ Луганської обл., та в системах життєзабезпечення у Донецькій, Кіровоградській областях, АР Крим;
- спалах пташиного грипу в 2006 році в АР Крим;
- авіакатастрофа літака Ту-154 поблизу с. Суха Балка Донецької обл. в липні 2006 р., де загинуло 170 громадян Російської Федерації;
- загибель 13 шахтарів на шахті ім. Засядька у вересні 2006 року;
- вибух газу в житловому будинку в місті Дніпропетровськ по вул. Мандриківській, 127 у жовтні 2007 року, де загинуло 23 людини;
- аварія на шахті ім. Засядька в листопаді 2007 року, де загинув 101 шахтар, 40 було травмовано;
- залізнична аварія у Буському районі Львівської області де перекинулись 15 цистерн з жовтим фосфором ємністю 50 тонн;
- паводок в 6 західних областях України в 2008 році, внаслідок якого загинули 39 осіб і завдано збитків на понад 4 млрд. грн;
- лісову пожежу в Ізюмському районі Харківської обл., внаслідок якої знищено 1300 га лісових насаджень;
- пожежа і подальша детонація боєприпасів на території військової частини А0829, м. Лозова Харківської обл;
- вибух житлового будинку в м. Євпаторія, АР Крим, внаслідок якого загинуло 27 осіб, та врятовано силами МНС 21 чоловік;
- серія аварій на шахтах в Донецькій області, внаслідок яких загинуло 27 чоловік і більше 40 травмовано;
- пожежа в залі ігрових автоматів у м. Дніпропетровськ в 2009 році, де загинуло 9 та постраждало 11 осіб;
- епідемія грипу та ГРЗ в листопаді - грудні 2009 року;
- сильні снігопади на території України в грудні 2009 року;
- вибух кисневого балона в лікарні м. Луганськ в 2010 році, внаслідок чого 16 людей загинуло і 6 постраждало;
- сильні дощі та паводки в Івано-Франківській, Вінницькій, Чернівецькій та Хмельницькій областях в червні 2010 року;

- аварія рейсового автобуса “Еталон” (внаслідок зіткнення з локомотивом на залізничному переїзді), загинуло 45 осіб та 8 травмовано;
- пожежа в будинку соціального обслуговування Дубровицького району Рівненської області в 2011 році, де загинуло 16 людей, постраждало і госпіталізовано 11 осіб.

Указом Президента України від 09.12.2010 №1085/2010 “Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади” Міністерство з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи було реорганізовано в Міністерство надзвичайних ситуацій України як головний центральний орган виконавчої влади в системі цивільного захисту, реагування та запобігання надзвичайних ситуацій, Державну інспекцію техногенної безпеки України (ДІТБ), Державне агентство зони відчуження, Державну службу гірничого нагляду та промислової безпеки України - як центральні органи виконавчої влади, які спрямовуються і координуються МНС України.

У листопаді 2011 року завершено заходи щодо переведення особового складу наглядово-профілактичного блоку МНС для подальшого проходження служби в новостворену Державну інспекцію техногенної безпеки України, завершено формування її органів і підрозділів. Особовий склад залишився на службі цивільного захисту з відповідними спеціальними званнями, Указом Президента на них поширювався порядок проходження служби цивільного захисту, медичне, санаторно-курортне забезпечення, пільги та компенсації передбачені для особового складу МНС. У 2012 році Державні пожежні частини реформовані в Державні пожежно-рятувальні частини (ДПРЧ) і підпорядковані безпосередньо територіальним органам МНС. Районні (міські) відділи МНС реформовані в службу цивільного захисту в районах (містах) і введені до складу ГТУ (ТУ) МНС.

2 жовтня 2012 року Верховною Радою України був прийнятий Кодекс цивільного захисту України, який став головним систематизуючим нормативно-правовим актом в системі цивільного захисту населення, територій, навколишнього середовища, майна від наслідків надзвичайних ситуацій, реагуванням на них, функціонування єдиної державної системи цивільного захисту, позначає повноваження всіх органів державної влади, місцевого самоврядування, громадян, осіб без громадянства та іноземців, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності.

Указом Президента України від 24.12.2012 №726/2012 “Про деякі заходи з оптимізації системи центральних органів виконавчої влади” утворено Державну службу України з надзвичайних ситуацій,

реорганізувавши МНС України та ДІТБ України, як центральний орган виконавчої влади, який координується Міністерством оборони України.

1 липня 2013 року набув чинності Кодекс цивільного захисту України.

Контрольні запитання

1. Хто спрямовує і координує діяльність ДСНС України ?
2. Яку реалізацію державної політики забезпечує ДСНС України ?
3. Якими законодавчими актами у своїй діяльності керується ДСНС України ?
4. Основні завдання ДСНС України ?
5. Який орган влади затверджує граничну чисельність осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту ?
6. Хто затверджує структуру апарату ДСНС України ?
7. Хто затверджує штатний розпис та кошторис апарату ДСНС України ?
8. Чи є ДСНС України юридичною особою ?
9. Коли був прийнятий перший за всю історію нашої держави правовий акт про забезпечення пожежної безпеки - Закон України "Про пожежну безпеку" ?
10. В якому році в м. Києві було засноване добровільне пожежне товариство ?
11. Назвіть основні дати історії розвитку створення мережі навчальних закладів для підготовки кваліфікованих спеціалістів пожежної охорони МВС СРСР ?
12. В якому році в Українській РСР був створений Державний пожежний нагляд ?
13. В якому році було створено Добровільне пожежне товариство України ?
14. В якому році для наукового обґрунтування проблем забезпечення пожежної безпеки був організований науково-дослідний інститут пожежної безпеки МВС України ?
15. На базі яких міністерств було утворене Міністерство з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи ?
16. В якому році і яким законодавчим актом було утворено Міністерство з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи ?
17. Хто був першим Міністром з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи ?
18. В якому році органи та підрозділи Державної пожежної охорони були виведені зі складу МВС і передані до складу МНС України ?

19. Який перший нормативний документ в Україні визначав правові та організаційні засади у сфері цивільного захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій і коли він був прийнятий ?
20. В ліквідації яких масштабних надзвичайних ситуацій брали участь сили цивільного захисту ?
21. Який керівний документ став головним систематизуючим нормативно-правовим актом в системі цивільного захисту населення ?
22. В якому році був прийнятий Кодекс цивільного захисту України ?
23. В якому році і яким керівним документом була утворена ДСНС України ?
24. Коли набув чинності Кодекс цивільного захисту України ?

РОЗДІЛ 2 ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ

2.1. Правова основа та основні принципи цивільного захисту

Цивільний захист - це функція держави, спрямована на захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та в особливий період.

Правовою основою цивільного захисту є Конституція України, Кодекс цивільного захисту, інші закони України, а також акти Президента України та КМУ.

Надзвичайні ситуації класифікуються за характером походження, ступенем поширення, розміром людських втрат та матеріальних збитків. Залежно від характеру походження подій, що можуть зумовити виникнення надзвичайних ситуацій на території України, визначаються такі види надзвичайних ситуацій:

- 1) техногенного характеру;
- 2) природного характеру;
- 3) соціальні;
- 4) воєнні.

Залежно від обсягів заподіяних надзвичайною ситуацією наслідків, обсягів технічних і матеріальних ресурсів, необхідних для їх ліквідації, визначаються такі рівні надзвичайних ситуацій:

- 1) державний;
- 2) регіональний;
- 3) місцевий;
- 4) об'єктовий.

Порядок класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями встановлюється КМУ.

Координацію діяльності органів виконавчої влади у сфері цивільного захисту у межах своїх повноважень здійснюють:

- 1) Рада національної безпеки і оборони України;
- 2) Кабінет Міністрів України.

Для координації діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій, пов'язаної з техногенно-екологічною безпекою, захистом населення і територій, запобіганням і реагуванням на надзвичайні ситуації:

- 1) КМУ утворюється Державна комісія з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій;

- 2) Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями утворюються регіональні комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій;
 - 3) районними державними адміністраціями, виконавчими органами міських рад, районними у містах та селищними радами утворюються місцеві комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій;
 - 4) керівними органами підприємств, установ та організацій утворюються комісії з питань надзвичайних ситуацій.
4. Для координації робіт з ліквідації конкретної надзвичайної ситуації та її наслідків на державному, регіональному, місцевому та об'єктовому рівнях утворюються спеціальні комісії з ліквідації надзвичайної ситуації.

Цивільний захист здійснюється за такими основними принципами:

- 1) гарантування та забезпечення державою конституційних прав громадян на захист життя, здоров'я та власності;
- 2) комплексного підходу до вирішення завдань цивільного захисту;
- 3) пріоритетності завдань, спрямованих на рятування життя та збереження здоров'я громадян;
- 4) максимально можливого, економічно обґрунтованого зменшення ризику виникнення надзвичайних ситуацій;
- 5) централізації управління, єдиноначальності, підпорядкованості, статутної дисципліни ОРС ЦЗ, аварійно-рятувальних служб;
- 6) гласності, прозорості, вільного отримання та поширення публічної інформації про стан цивільного захисту, крім обмежень, встановлених законом;
- 7) добровільності - у разі залучення громадян до здійснення заходів цивільного захисту, пов'язаних з ризиком для їхнього життя і здоров'я;
- 8) відповідальності посадових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування за дотримання вимог законодавства з питань цивільного захисту;
- 9) виправданого ризику та відповідальності керівників сил цивільного захисту за забезпечення безпеки під час проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.

2.2. Порядок функціонування єдиної державної системи цивільного захисту

Функціональні підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту (функціональні підсистеми) створюються центральними органами виконавчої влади у відповідній сфері суспільного життя.

У разі якщо діяльність центральних органів виконавчої влади спрямовується і координується КМУ через відповідного міністра,

зазначені положення затверджуються такими міністрами за погодженням із центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.

Безпосереднє керівництво функціональною підсистемою покладається на керівника органу, суб'єкта господарювання, що створив таку підсистему.

До складу функціональних підсистем входять органи управління та підпорядковані їм сили цивільного захисту, відповідні суб'єкти господарювання, які виконують завдання цивільного захисту.

Територіальні підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту (територіальні підсистеми) діють в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі.

Єдина державна система залежно від масштабів і особливостей надзвичайної ситуації, що прогнозується або виникла, функціонує у режимах:

- 1) повсякденного функціонування;
- 2) підвищеної готовності;
- 3) надзвичайної ситуації;
- 4) надзвичайного стану.

Режим повсякденного функціонування єдиної державної системи цивільного захисту встановлюється за умов нормальної виробничо-промислової, радіаційної, хімічної, сейсмічної, гідрогеологічної, гідрометеорологічної, техногенної та пожежної обстановки та за відсутності епідемій, епізоотій, епіфітотій.

У разі загрози виникнення надзвичайної ситуації за рішенням відповідно КМУ, Ради міністрів АР Крим, обласних, Київської чи Севастопольської міських державних адміністрацій для єдиної державної системи цивільного захисту у повному обсязі або частково для окремих її територіальних підсистем тимчасово встановлюється режим підвищеної готовності.

У разі виникнення надзвичайної ситуації за рішенням відповідно КМУ, Ради міністрів АР Крим, обласних, Київської чи Севастопольської міських державних адміністрацій для єдиної державної системи цивільного захисту у повному обсязі або частково для окремих її територіальних підсистем тимчасово встановлюється режим надзвичайної ситуації.

Режим надзвичайного стану для єдиної державної системи цивільного захисту у повному обсязі або частково для окремих її територіальних підсистем тимчасово встановлюється у межах території, на якій введено правовий режим надзвичайного стану відповідно до Закону України “Про правовий режим надзвичайного стану”.

2.3. Повноваження суб'єктів забезпечення цивільного захисту.

До повноважень Кабінету Міністрів України у сфері цивільного захисту належить:

- 1) керівництво єдиною державною системою цивільного захисту;
- 2) організація здійснення заходів щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;
- 3) встановлення порядку віднесення міст до відповідних груп цивільного захисту, а суб'єктів господарювання – до відповідних категорій цивільного захисту;
- 4) віднесення міст до груп цивільного захисту, затвердження їх переліку;
- 5) створення резерву засобів індивідуального захисту та матеріальних резервів для запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, визначення їх обсягу і порядку використання;
- 6) вжиття заходів щодо забезпечення готовності єдиної державної системи цивільного захисту до дій в умовах надзвичайних ситуацій та в особливий період;
- 7) визначення порядку переведення єдиної державної системи цивільного захисту з режиму функціонування у мирний час на функціонування в умовах особливого періоду;
- 8) залучення сил цивільного захисту до проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, гуманітарних операцій за межами України;
- 9) забезпечення здійснення заходів щодо соціального захисту постраждалих внаслідок надзвичайних ситуацій;
- 10) розроблення та здійснення заходів, спрямованих на забезпечення сталого функціонування суб'єктів господарювання в особливий період;
- 11) забезпечення реалізації вимог техногенної та пожежної безпеки;
- 12) визначення мобілізаційного завдання для задоволення потреб цивільного захисту та порядку накопичення, зберігання і використання мобілізаційних резервів для потреб цивільного захисту в особливий період;
- 13) визначення порядку підготовки та здійснення потенційно небезпечних заходів в умовах присутності цивільного населення за участю особового складу Збройних Сил України, інших військових формувань та правоохоронних органів з використанням озброєння і військової техніки;
- 14) визначення порядку розроблення планів цивільного захисту на особливий період та інших планів у сфері цивільного захисту;
- 15) затвердження щорічного плану основних заходів цивільного захисту України та плану комплектування з навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією та здійсненням заходів з питань цивільного захисту;

16) визначення порядку навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях;

17) здійснення інших повноважень, передбачених Кодексом цивільного захисту та іншими законодавчими актами.

До системи центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, входять сили цивільного захисту, навчальні заклади та наукові установи, заклади охорони здоров'я, які входять до сфери його управління.

Центральний орган виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту:

1) здійснює безпосереднє керівництво діяльністю єдиної державної системи цивільного захисту;

2) формує проекти планів у сфері цивільного захисту державного рівня на мирний час та в особливий період, подає їх Міністрові для внесення в установленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України, організовує планування заходів цивільного захисту центральними та місцевими органами виконавчої влади;

3) проводить підготовку органів управління функціональних і територіальних підсистем єдиної державної системи цивільного захисту та складових таких підсистем;

4) організовує та здійснює заходи щодо створення, утримання та реконструкції фонду захисних споруд цивільного захисту, ведення їх обліку, здійснює контроль за станом захисних споруд цивільного захисту;

5) організовує та здійснює заходи із впровадження інженерно-технічних заходів цивільного захисту, готує пропозиції щодо віднесення населених пунктів та об'єктів національної економіки до груп (категорій) із цивільного захисту, надає на запити замовників вихідні дані та вимоги, необхідні для розроблення та планування таких заходів;

6) приймає рішення щодо необхідності створення та припинення діяльності технічних комітетів стандартизації у сфері цивільного захисту, вносить пропозиції щодо визначення їх повноважень та порядку діяльності;

7) організовує та координує здійснення заходів у сфері радіаційного і хімічного захисту, координує та контролює здійснення заходів щодо захисту населення і територій у разі виникнення радіаційних аварій та надзвичайних ситуацій, пов'язаних із виливом (викидом) небезпечних хімічних речовин;

8) здійснює разом із центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями прогнозування ймовірності виникнення надзвичайних ситуацій, визначає показники ризику та здійснює районування території України щодо ризику виникнення надзвичайних ситуацій;

- 9) веде облік надзвичайних ситуацій;
- 10) здійснює інформаційне, методичне забезпечення роботи Державної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій, організацію взаємодії з регіональними комісіями з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій;
- 11) видає експертні висновки про рівень надзвичайної ситуації, веде облік таких висновків;
- 12) організовує проведення заходів з евакуації населення, координує діяльність центральних та місцевих органів виконавчої влади, суб'єктів господарювання з відповідних питань;
- 13) забезпечує здійснення заходів з мінімізації та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, пов'язаних із технологічними терористичними проявами та іншими видами терористичної діяльності під час проведення антитерористичних операцій, а також проводить просвітницькі і практично-навчальні заходи з метою підготовки населення до дій в умовах вчинення терористичного акту;
- 14) здійснює залучення та координацію діяльності підрозділів аварійно-рятувальних служб центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій усіх форм власності під час ліквідації надзвичайних ситуацій державного і регіонального рівня, здійснення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, а також контроль за їх проведенням;
- 15) організовує та проводить роботу із психологічного забезпечення особового складу органів і підрозділів цивільного захисту та психологічного захисту населення у разі загрози і виникнення надзвичайних ситуацій;
- 16) виконує через підрозділи Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту піротехнічні роботи, пов'язані із знешкодженням вибухонебезпечних предметів, що залишилися на території України після воєн, сучасних боеприпасів та підірваних засобів (крім вибухових пристроїв, що використовуються у терористичних цілях), за винятком територій, які надані для розміщення і постійної діяльності військових частин, установ, військових навчальних закладів, підприємств та організацій Збройних Сил України, інших військових формувань, утворених відповідно до законів України;
- 17) вносить пропозиції щодо формування переліку об'єктів і окремих територій, що підлягають постійному та обов'язковому обслуговуванню аварійно-рятувальними службами;
- 18) проводить атестацію та сертифікацію аварійно-рятувальних служб і рятувальників;
- 19) веде Державний реєстр аварійно-рятувальних служб та спеціальний реєстр атестованих аварійно-рятувальних служб;

- 20) забезпечує діяльність Центральної міжвідомчої атестаційної комісії щодо організації та проведення атестації аварійно-рятувальних служб;
- 21) забезпечує гасіння пожеж, рятування людей, надання допомоги у ліквідації наслідків аварій, катастроф, стихійного лиха та інших видів небезпечних подій, що становлять загрозу життю або здоров'ю населення чи призводять до завдання матеріальних збитків;
- 22) організовує та забезпечує охорону від пожеж підприємств, установ, організацій та інших об'єктів на підставі договорів;
- 23) координує проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт авіаційними силами і засобами ДСНС України, інших центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій усіх форм власності;
- 24) здійснює управління діяльністю координаційних центрів з пошуку і рятування в єдиній системі проведення авіаційних робіт з пошуку і рятування;
- 25) здійснює контроль за готовністю авіаційних сил та засобів пошуку і рятування до проведення пошуку і рятування, за організацією пошуково-рятувального забезпечення польотів повітряних суден авіації центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій усіх форм власності;
- 26) вносить до відповідних органів пропозиції щодо припинення польотів у разі порушення вимог нормативних документів з питань пошуково-рятувального забезпечення до усунення недоліків;
- 27) бере участь у роботі комісій з розслідування авіаційних подій;
- 28) організовує проведення авіаційного пошуку і рятування та авіаційних робіт з пошуку і рятування в авіаційному районі пошуку і рятування України із залученням сил цивільного захисту, сил і засобів національної системи пошуку і рятування на морі та єдиної системи проведення авіаційних робіт з пошуку і рятування;
- 29) здійснює оповіщення та інформування центральних і місцевих органів виконавчої влади про загрозу виникнення та виникнення надзвичайних ситуацій, здійснює методичне керівництво щодо створення і належного функціонування систем оповіщення цивільного захисту різних рівнів;
- 30) здійснює впровадження та функціонування системи екстреної допомоги населенню за єдиним телефонним номером 112;
- 31) здійснює координацію діяльності інших державних органів у сфері гідрометеорологічної діяльності та контроль за застосуванням засобів вимірювальної техніки і методик виконання гідрометеорологічних спостережень, обробки даних спостережень та їх зберігання;
- 32) веде державний водний кадастр за розділом «поверхневі води» та державний облік поверхневих вод;

- 33) веде державний облік, реєструє та зберігає матеріали гідрометеорологічних спостережень, веде інформаційну базу гідрометеорологічних даних та даних про стан навколишнього природного середовища, затверджує положення про відповідний галузевий державний архів;
- 34) здійснює моніторинг забруднення навколишнього природного середовища на пунктах державної системи гідрометеорологічних спостережень: атмосферного повітря в населених пунктах та опадів (вміст забруднюючих речовин, у тому числі радіонуклідів, транскордонне перенесення забруднюючих речовин); снігового покриву; річкових, озерних (гідрохімічні та гідробіологічні показники, у тому числі радіонукліди) та морських вод (гідрохімічні показники); ґрунтів різного призначення (вміст залишкової кількості пестицидів та важких металів); радіаційної обстановки (визначення експозиційної дози гамма-випромінювання); повеней, паводків, селів;
- 35) забезпечує проведення гідрометеорологічних, геліофізичних спостережень, фонових радіаційних та базових спостережень за станом забруднення навколишнього природного середовища;
- 36) надає органам державної влади, органам місцевого самоврядування і населенню безоплатну інформацію загального користування про фактичні та очікувані зміни гідрометеорологічних умов і стану навколишнього природного середовища, попередження про небезпечні та стихійні гідрометеорологічні явища, а також здійснює гідрометеорологічне обслуговування суб'єктів господарювання, діяльність яких залежить від гідрометеорологічних умов, у тому числі підприємств енергетики, агропромислового комплексу, комунального господарства, цивільної авіації та інших видів транспорту;
- 37) здійснює прогнозування погоди, гідрологічного режиму водних об'єктів, небезпечних і стихійних гідрометеорологічних явищ, урожайності сільськогосподарських культур;
- 38) взаємодіє з міжнародними організаціями і національними гідрометеорологічними службами інших держав, представляє Україну у Всесвітній метеорологічній організації, бере участь у межах компетенції в реалізації Рамкової конвенції ООН про зміну клімату;
- 39) виконує акти Верховної Ради України, Президента України про надання Україною гуманітарної допомоги іншим державам, у тому числі організовує закупівлю послуг із завантаження, вивезення та складування вантажів, здійснює їх супроводження до місця призначення та передачу отримувачам гуманітарної допомоги;
- 40) забезпечує у межах повноважень реалізацію державної політики щодо державної таємниці, контроль за її збереженням в апараті та територіальних органах ДСНС України;

- 41) здійснює функціонування системи мобілізаційної готовності територіальних органів ДСНС України, спеціальних формувань і підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту;
- 42) організовує та здійснює заходи щодо медичного та біологічного захисту населення у разі виникнення надзвичайних ситуацій;
- 43) здійснює ліквідацію медико-санітарних наслідків надзвичайних ситуацій, надання екстреної медичної допомоги у зоні надзвичайної ситуації (осередку ураження) постраждалим та рятувальникам, проводить заходи з медичного забезпечення (лікувально-профілактичні, санітарно-гігієнічні, медичне постачання та санаторно-курортне лікування) осіб рядового і начальницького складу, ветеранів служби цивільного захисту (війни) та членів їх сімей;
- 44) здійснює реалізацію державної політики у сфері профілактики травматизму невиробничого характеру, здійснює моніторинг стану травматизму невиробничого характеру, його причин та наслідків;
- 45) організовує наукову, науково-технічну, інвестиційну, інформаційну, видавничу діяльність, сприяє створенню і впровадженню сучасних інформаційних технологій та комп'ютерних мереж, є замовником наукових робіт, бере участь у проведенні прикладних науково-дослідних робіт, розробляє та затверджує галузеві стандарти у сферах, віднесених до компетенції ДСНС України;
- 46) здійснює в установленому порядку добір кадрів та формування кадрового резерву;
- 47) формує державне замовлення на підготовку фахівців у відповідній сфері;
- 48) здійснює підготовку, перепідготовку та підвищення кваліфікації осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, державних службовців та працівників апарату ДСНС України, а також осіб, включених до кадрового резерву;
- 49) виконує функції з організації та навчально-методичного забезпечення функціонального навчання (підвищення кваліфікації цільового призначення) керівних кадрів і фахівців центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, на яких поширюється дія законів у сфері цивільного захисту;
- 50) організовує і здійснює безпосередньо та через свої територіальні органи державний нагляд (контроль) за додержанням і виконанням вимог законодавства у сферах пожежної і техногенної безпеки та цивільного захисту міністерствами, іншими центральними і місцевими органами виконавчої влади, органами виконавчої влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами і

організаціями усіх форм власності, іншими суб'єктами господарювання, а також громадянами України, іноземцями та особами без громадянства;

51) здійснює державний нагляд (контроль) за діяльністю аварійно-рятувальних і диспетчерських служб, за станом їх готовності до реагування на аварії та надзвичайні ситуації, зупиняє діяльність неатестованих аварійно-рятувальних служб;

52) організовує та проводить перевірки стану готовності єдиної державної системи цивільного захисту і відповідних органів управління нею до дій на випадок виникнення надзвичайних ситуацій;

53) видає безпосередньо та через територіальні органи дозволи на початок роботи новостворених підприємств, введення в експлуатацію нових і реконструйованих виробничих, жилих об'єктів та об'єктів іншого призначення (якщо інше не встановлено законом), впровадження нових технологій, передачу на виробництво зразків нових пожежонебезпечних машин, механізмів, устаткування та продукції, оренду будь-яких приміщень, а також реєструє декларації відповідності об'єкта вимогам законодавства з питань пожежної безпеки, якщо він не належить до категорії вибухопожежонебезпечних об'єктів або об'єктів з масовим перебуванням людей;

54) проводить державну експертизу проектів інвестиційних програм на відповідність вимогам законодавства, державних будівельних норм і правил з питань пожежної і техногенної безпеки, а також здійснює державну експертизу проектів та рішень стосовно техногенної безпеки об'єктів виробничого та соціального призначення, що можуть спричинити надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру і вплинути на стан захисту населення і територій від їх наслідків;

55) здійснює у порядку, встановленому законодавством, контроль за додержанням та виконанням протипожежних вимог, передбачених стандартами, нормами і правилами, під час проектування, будівництва, реконструкції, розширення і технічного переоснащення та капітального ремонту підприємств, будинків, споруд та інших підконтрольних об'єктів;

56) здійснює державний нагляд (контроль) за виконанням інженерно-технічних заходів цивільного захисту під час проектування, будівництва, реконструкції, капітального ремонту, технічного переоснащення та експлуатації приміщень, будівель, споруд, розміщення інших господарських об'єктів, інженерних та транспортних комунікацій;

57) організовує та проводить перевірки додержання вимог законодавства у сферах цивільного захисту, техногенної та пожежної безпеки, організації виконання заходів щодо захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на підприємствах, в установах, організаціях, що входять до складу

залізничного, автомобільного, авіаційного, морського та річкового транспорту, на базах, складах, арсеналах зберігання та у місцях виробництва, утилізації ракетно-артилерійського озброєння, компонентів рідкого ракетного палива;

58) перевіряє стан планування заходів щодо проведення часткової або загальної евакуації населення на випадок виникнення надзвичайних ситуацій, забезпечення життєдіяльності евакуйованого населення та готовність евакуаційних органів до здійснення таких заходів;

59) організовує розроблення організаційних і науково-технічних заходів у сфері державного нагляду (контролю) з питань цивільного захисту, пожежної та техногенної безпеки і діяльності аварійно-рятувальних служб, інших формувань;

60) здійснює відповідно до законодавства ліцензування господарської діяльності з надання послуг і виконання робіт протипожежного призначення;

61) виконує відповідно до законодавства функції із сертифікації та підтвердження відповідності продукції протипожежного призначення вимогам пожежної безпеки;

62) розглядає та приймає рішення щодо погодження: технічних завдань і робочих проектів влаштування систем протипожежного захисту, а також раннього виявлення надзвичайних ситуацій та оповіщення населення у разі їх виникнення; проектної документації на будівництво захисних споруд цивільного захисту, а також розділу щодо інженерно-технічних заходів цивільного захисту у складі містобудівної документації;

63) перевіряє наявність і утримання у стані готовності локальних систем раннього виявлення надзвичайних ситуацій та систем протипожежного захисту на об'єктах, які підлягають обладнанню такими системами;

64) перевіряє наявність і готовність до використання у надзвичайних ситуаціях промислових засобів захисту органів дихання від небезпечних хімічних речовин, засобів колективного та індивідуального захисту населення, майна цивільного захисту, стан їх утримання та ведення обліку;

65) здійснює контроль за проходженням підготовки працівників і службовців з питань пожежної безпеки у відомчих спеціальних навчальних закладах та на підприємствах;

66) здійснює відповідно до законодавства заходи щодо створення і використання матеріальних резервів для запобігання, ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру та їх наслідків, здійснює контроль у відповідній сфері;

67) складає акти перевірок, видає приписи, розпорядження про усунення порушень вимог законодавства у сферах пожежної та техногенної

безпеки, цивільного захисту, виносить постанови про застосування спеціальних запобіжних заходів;

68) здійснює в установленому порядку координацію та контроль за діяльністю служб пожежної безпеки міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, а також відомчої, місцевої, добровільної пожежної охорони, надає їм необхідну організаційно-методичну допомогу;

69) забезпечує та здійснює через територіальні органи ведення державного статистичного обліку пожеж та їх наслідків, а також державної статистичної звітності у сфері пожежної безпеки, контролює достовірність облікової інформації в апаратах міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, подає Державній службі статистики України на затвердження порядок і форми статистичної звітності з відповідних питань;

70) розробляє та подає в установленому порядку на розгляд Міністрові для внесення до Кабінету Міністрів України пропозиції щодо підвищення ефективності захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій, удосконалення системи цивільного захисту на відповідних територіях, в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах та організаціях незалежно від форми власності;

71) надає в установленому порядку інформацію спеціально уповноваженим органам щодо юридичних та фізичних осіб, у власності (користуванні) яких перебувають потенційно небезпечні об'єкти та об'єкти підвищеної небезпеки, аварійно-рятувальних служб та формувань, винних у порушенні законодавства у сфері цивільного захисту, техногенної і пожежної безпеки, для притягнення їх до відповідальності згідно із законодавством;

72) здійснює контроль за організацією навчання і перевірки знань посадових осіб міністерств, центральних та місцевих органів виконавчої влади, суб'єктів господарювання незалежно від форми власності з питань пожежної безпеки;

73) веде реєстр нормативно-правових актів з питань пожежної і техногенної безпеки;

74) розробляє будівельні норми у сфері пожежної і техногенної безпеки, проекти змін до них, подає Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України відповідні пропозиції;

75) здійснює контроль за наявністю на об'єктах підвищеної небезпеки декларацій безпеки та результатів ідентифікації таких об'єктів;

- 76) здійснює контроль за наявністю на потенційно небезпечних об'єктах результатів їх ідентифікації та паспортів потенційно небезпечних об'єктів;
- 77) визначає безпосередньо та через територіальні органи категорію добровільної пожежної дружини (команди), веде реєстр добровільних пожежних дружин (команд);
- 78) здійснює контроль за виконанням органами місцевого самоврядування делегованих повноважень органів виконавчої влади у сфері реагування на надзвичайні ситуації;
- 79) здійснює контроль за функціонуванням відомчих, територіальних, місцевих і локальних (об'єктових) систем оповіщення населення про виникнення або загрозу виникнення надзвичайних ситуацій;
- 80) координує діяльність експертно-технічних центрів у сфері пожежної і техногенної безпеки, цивільного захисту, проводить у встановленому порядку атестацію експертів з питань пожежної і техногенної безпеки;
- 81) забезпечує інформування громадськості про реалізацію державної політики з питань, віднесених до компетенції ДСНС України, та проводить інформаційно-роз'яснювальну, пропагандистську і культурно-масову роботу з популяризації служби цивільного захисту;
- 82) видає методичні рекомендації щодо розроблення та підготовки положень, інструкцій, інших нормативних актів у сфері пожежної і техногенної безпеки, що діють на підприємствах, в установах, організаціях та на інших суб'єктах господарювання незалежно від форми власності;
- 83) контролює виконання правил охорони життя людей на водних об'єктах;
- 84) видає технічні умови до інженерного забезпечення об'єкта містобудування щодо пожежної і техногенної безпеки;
- 85) здійснює контроль за наявністю на виробництвах, що застосовують небезпечні речовини, паспортів (формулярів) на обладнання, устаткування та апаратуру або системи із забезпечення їх безперебійної (безаварійної) роботи;
- 86) контролює наявність плану локалізації і ліквідації аварійних ситуацій та аварій на потенційно небезпечних об'єктах і об'єктах підвищеної небезпеки, а також розроблених відповідно до такого плану спеціальних заходів протиаварійного захисту;
- 87) перевіряє стан готовності до використання за призначенням аварійно-рятувальної, пожежної техніки, обладнання та засобів пожежогасіння, призначених для забезпечення безпеки об'єкта, локалізації та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій і пожеж;

88) здійснює контроль за наявністю на об'єктах, що підлягають постійному обов'язковому обслуговуванню державними аварійно-рятувальними службами, договорів про обслуговування;

89) перевіряє стан виконання заходів техногенної безпеки під час транспортування небезпечних речовин трубопровідним транспортом та перевезення їх транспортними засобами (залізничним, автомобільним, річковим);

90) здійснює контроль (нагляд) за використанням і призначенням пожежної техніки і засобів пожежогасіння;

91) здійснює контроль за виконанням державних цільових та місцевих програм, що стосуються сфери її діяльності;

92) перевіряє:

організацію та стан навчання працюючого персоналу на підприємствах, в установах та організаціях до дій у разі виникнення аварійних ситуацій, аварій, надзвичайних ситуацій техногенного або природного характеру;

виконання планів підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації керівних кадрів і фахівців у сфері цивільного захисту навчальних закладів та на курсах, у навчально-методичних центрах цивільного захисту та безпеки життєдіяльності за освітньо-професійними програмами підготовки, перепідготовки та професійними програмами підвищення кваліфікації, функціональними програмами навчання у сфері цивільного захисту;

підготовку населення до дій у надзвичайних ситуаціях;

93) бере участь у:

розробленні органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування державних і регіональних програм з питань, віднесених до компетенції ДСНС України;

розгляді проектів державних та місцевих програм, що розробляються з метою поліпшення захисту об'єктів і територій на випадок виникнення надзвичайних ситуацій;

формуванні науково-технічної політики з питань, віднесених до компетенції ДСНС України, координації наукових досліджень та впровадженні у практику передового досвіду, досягнень науки, новітньої техніки, іншої продукції протипожежного призначення;

роботі Ради з акредитації Національного органу з акредитації та технічних комітетів з акредитації для реалізації технічної політики у сфері пожежної безпеки, а також у роботі Національної ради з питань безпечної життєдіяльності населення та Державної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій;

проведенні перевірок разом з органами, що здійснюють державний нагляд у відповідній сфері, умов зберігання, знешкодження, утилізації,

видалення і захоронення небезпечних речовин та виробів, що містять такі речовини;

з'ясуванні причин виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру, невиконання заходів щодо запобігання аваріям, катастрофам та стихійному лиху, у проведенні оцінки дій органів управління і сил щодо організації та проведення ними рятувальних й інших невідкладних робіт;

розгляді проектів містобудівної документації та надає висновки щодо додержання вимог у сфері пожежної та техногенної безпеки;

розгляді проектів об'єктів, що належать суб'єктам господарювання, в частині дотримання вимог нормативно-правових актів з інженерно-технічних заходів, питань техногенної та пожежної безпеки;

розслідуванні пожеж, причин виникнення надзвичайних ситуацій та невиконання заходів запобігання виникненню надзвичайних ситуацій;

94) розробляє у межах своїх повноважень та подає в установленому порядку пропозиції щодо формування проекту державного бюджету, організовує ведення бухгалтерського обліку, фінансової та статистичної звітності;

95) виконує в разі, коли це передбачено законом, функції головного розпорядника бюджетних коштів;

96) організовує та виконує фінансово-економічну роботу в апараті ДСНС України, її територіальних органах, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери її управління, здійснює контроль за використанням фінансових і матеріальних ресурсів;

97) здійснює у межах повноважень внутрішній фінансовий аудит, контроль за цільовим використанням бюджетних коштів, передбачених для реалізації проектів, виконання програм, у тому числі міжнародних;

98) бере у межах своїх повноважень участь у діяльності міжнародних організацій з питань, що належать до компетенції ДСНС України;

99) здійснює відповідно до законодавства заходи щодо запобігання корупційним діям та іншим правопорушенням серед осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, державних службовців і працівників ДСНС України, її територіальних органів, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери її управління, дотримання фінансової дисципліни та усунення корупційних ризиків;

100) розглядає в установленому порядку звернення громадян з питань, що належать до її компетенції, та вживає у межах своїх повноважень заходів до вирішення порушень у зверненнях питань;

101) надає адміністративні послуги відповідно до закону;

102) забезпечує надання у передбачених законодавством випадках платних послуг;

103) погоджує в установленому порядку проектні рішення, щодо яких відсутні норми і правила, погоджує обґрунтовані відхилення від установлених норм;

104) проводить експертизу проектної документації на влаштування засобів протипожежного захисту (систем пожежогасіння, пожежної сигналізації, оповіщення про пожежу та управління евакуацією населення, протидимного захисту, пожежного спостереження, вогнезахисної обробки будівельних конструкцій (виробів, матеріалів), автоматизованих систем раннього виявлення надзвичайних ситуацій та оповіщення людей у разі їх виникнення), бере участь у прийманні виконаних робіт із влаштування зазначених засобів;

105) вносить пропозиції щодо технічного регулювання у сферах цивільного захисту, пожежної і техногенної безпеки, гідрометеорологічної діяльності, засобів протипожежного захисту та аварійно-рятувальних засобів, пожежонебезпечної продукції;

106) виконує роботи із стандартизації, сертифікації, акредитації та метрологічного забезпечення діяльності з питань, що належать до компетенції ДСНС України;

107) готує та подає на розгляд Міністрові пропозиції щодо стратегічних, програмно-планових документів у відповідній сфері та забезпечує їх виконання;

108) забезпечує додержання законодавства з питань охорони праці у ДСНС України;

109) проводить роботу із профілактики правопорушень та додержання дисципліни в органах і підрозділах ДСНС України;

110) вживає відповідно до законодавства заходів щодо забезпечення правового та соціального захисту осіб рядового і начальницького складу, пенсіонерів, ветеранів служби цивільного захисту та членів їх сімей, державних службовців та працівників ДСНС України, її територіальних органів, органів та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту;

111) сприяє розвитку соціального діалогу, проведенню консультацій із всеукраїнськими об'єднаннями профспілок і всеукраїнськими об'єднаннями організацій роботодавців щодо проектів законів, інших нормативно-правових актів з питань реалізації державної політики у сферах трудових відносин, оплати праці, охорони праці, соціального захисту населення;

112) здійснює закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти у порядку, встановленому законом;

113) виконує функції з управління об'єктами державної власності, що належать до сфери її управління;

114) організовує роботу з укомплектування, зберігання, обліку та використання архівних документів;

115) узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до компетенції ДСНС України, розробляє пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, нормативно-правових актів Міністерства оборони України та в установленому порядку подає їх Міністрові;

116) погоджує проекти нормативно-правових актів, будівельних норм, стандартів, правил, технічних регламентів, умов та інших актів, що стосуються компетенції ДСНС України, які розробляються міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади, підприємствами, установами та організаціями;

117) здійснює інші повноваження, визначені законами України та покладені на неї Президентом України.

118) реалізує в межах своєї компетенції державну політику у сфері волонтерської діяльності щодо надання допомоги громадянам, які постраждали внаслідок стихійного лиха, екологічних, техногенних та інших катастроф, а також щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного або природного характеру.

2.4. Сили цивільного захисту

До сил цивільного захисту належать:

- 1) Оперативно-рятувальна служба цивільного захисту;
- 2) аварійно-рятувальні служби;
- 3) формування цивільного захисту;
- 4) спеціалізовані служби цивільного захисту;
- 5) пожежно-рятувальні підрозділи (частини);
- 6) добровільні формування цивільного захисту.

Основними завданнями сил цивільного захисту є:

- 1) проведення робіт та вжиття заходів щодо запобігання надзвичайним ситуаціям, захисту населення і територій від них;
- 2) проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт;
- 3) гасіння пожеж;
- 4) ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій в умовах екстремальних температур, задимленості, загазованості, загрози вибухів, обвалів, зсувів, затоплень, радіоактивного, хімічного забруднення та біологічного зараження, інших небезпечних проявів;
- 5) проведення піротехнічних робіт, пов'язаних із знешкодженням вибухонебезпечних предметів, що залишилися на території України після воєн, сучасних боєприпасів та підіривних засобів (крім вибухових пристроїв, що використовуються у терористичних цілях), крім територій, які надані для розміщення і постійної діяльності військових частин,

військових навчальних закладів, підприємств та організацій Збройних Сил України, інших військових формувань;

6) проведення вибухових робіт для запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків;

7) проведення робіт щодо життєзабезпечення постраждалих;

8) надання екстреної медичної допомоги постраждалим у районі надзвичайної ситуації і транспортування їх до закладів охорони здоров'я;

9) здійснення перевезень матеріально-технічних засобів, призначених для проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та надання гуманітарної допомоги постраждалим внаслідок таких ситуацій;

10) надання допомоги іноземним державам щодо проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;

11) проведення аварійно-рятувального обслуговування суб'єктів господарювання та окремих територій, на яких існує небезпека виникнення надзвичайних ситуацій.

Аварійно-рятувальні служби поділяються на:

1) державні, регіональні, комунальні, об'єктові та громадських організацій;

2) спеціалізовані та неспеціалізовані;

3) професійні та непрофесійні.

Аварійно-рятувальні служби утворюються:

1) державні - центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, іншими центральними органами виконавчої влади;

2) регіональні - Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими державними адміністраціями в Автономній Республіці Крим, області, містах Києві та Севастополі відповідно;

3) комунальні - органами місцевого самоврядування у місті, районі міста, селищі, селі;

4) об'єктові - керівником суб'єкта господарювання, що експлуатує об'єкти підвищеної небезпеки;

5) громадських організацій - громадською організацією відповідно до закону.

Державні, регіональні, комунальні аварійно-рятувальні служби і аварійно-рятувальні служби громадських організацій, створені на професійній основі, є юридичними особами.

Особливим видом аварійно-рятувальних служб є служби медицини катастроф, які діють у складі центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф системи екстреної медичної допомоги, що

створюються органами влади Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя відповідно до закону.

Типове положення про центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф затверджується КМУ.

ОРС ЦЗ функціонує в системі центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, і складається з органів управління, аварійно-рятувальних формувань центрального підпорядкування, аварійно-рятувальних формувань спеціального призначення, спеціальних авіаційних, морських та інших формувань, державних пожежно-рятувальних підрозділів (частин), навчальних центрів, формувань та підрозділів забезпечення.

Організація та порядок повсякденної діяльності ОРС ЦЗ та функціонування її під час виконання завдань за призначенням визначаються Положенням про ОРС ЦЗ, що затверджується центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.

Для аварійно-рятувальних формувань центрального підпорядкування ОРС ЦЗ рішенням керівника центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, встановлюються зони відповідальності щодо реагування на надзвичайні ситуації.

Критерії утворення державних пожежно-рятувальних підрозділів (частини) ОРС ЦЗ в адміністративно-територіальних одиницях та перелік суб'єктів господарювання, де утворюються такі підрозділи (частини), визначаються КМУ.

До повноважень ОРС ЦЗ належить:

- 1) аварійно-рятувальне обслуговування на договірній основі об'єктів підвищеної небезпеки та окремих територій, що перебувають у власності, володінні або користуванні суб'єктів господарювання, на яких існує небезпека виникнення надзвичайних ситуацій, перелік яких визначається КМУ;
- 2) подання місцевим державним адміністраціям, органам місцевого самоврядування та суб'єктам господарювання пропозицій щодо поліпшення протиаварійного стану об'єктів підвищеної небезпеки та окремих територій, що перебувають у власності, володінні або користуванні суб'єктів господарювання, та усунення виявлених порушень вимог щодо дотримання техногенної безпеки;
- 3) невідкладне інформування керівників суб'єктів господарювання, що експлуатують об'єкти підвищеної небезпеки, про виявлення порушень вимог техногенної безпеки;

- 4) отримання від місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування та суб'єктів господарювання інформації, необхідної для виконання покладених на службу завдань;
- 5) безперешкодний доступ на об'єкти суб'єктів господарювання та їх територію для виконання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, гасіння пожеж;
- 6) право вимагати від усіх осіб, які перебувають у зоні надзвичайної ситуації, додержання встановлених заходів безпеки;
- 7) проведення під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій документування, кіно- і відеозйомки, фотографування та звукозапису;
- 8) участь у роботі комісії з розслідування причин виникнення надзвичайних ситуацій у суб'єктів господарювання і на територіях, що нею обслуговуються;
- 9) тимчасова заборона або обмеження руху транспортних засобів і пішоходів поблизу та в межах зони надзвичайної ситуації, місці гасіння пожежі, а також доступу громадян на окремі об'єкти і території;
- 10) здійснення аварійно-рятувального забезпечення туристичних груп та окремих туристів.

Повноваження ОРС ЦЗ та інших професійних аварійно-рятувальних служб можуть бути обмежені на територіях та у суб'єктів господарювання, у яких відповідно до Закону України “Про державну таємницю” встановлено спеціальні перепускні та внутрішньооб'єктові режими.

Для здійснення заходів з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій органи управління і формування ОРС ЦЗ використовують спеціальні транспортні засоби. Перевага таких засобів у дорожньому русі, а також правила встановлення спеціальних світлових і звукових сигнальних пристроїв та нанесення кольорово-графічних позначень на них визначаються актами законодавства.

Спеціалізовані служби цивільного захисту (енергетики, захисту сільськогосподарських тварин і рослин, інженерні, комунально-технічні, матеріального забезпечення, медичні, зв'язку і оповіщення, протипожежні, торгівлі та харчування, технічні, транспортного забезпечення, охорони громадського порядку) утворюються для проведення спеціальних робіт і заходів з цивільного захисту та їх забезпечення, що потребують залучення фахівців певної спеціальності, техніки і майна спеціального призначення:

- об'єктові - на суб'єкті господарювання (шляхом формування з працівників суб'єкта господарювання ланок, команд, груп, що складають відповідні спеціалізовані служби цивільного захисту) - керівником суб'єкта господарювання;

- галузеві - у системі центрального органу виконавчої влади (шляхом зведення об'єктових підрозділів у відповідну галузеву спеціалізовану службу цивільного захисту) - центральним органом виконавчої влади. Перелік центральних органів виконавчої влади, в яких утворюються спеціалізовані служби цивільного захисту, визначається Положенням про єдину державну систему цивільного захисту;

- територіальні (шляхом об'єднання об'єктових підрозділів у відповідну територіальну спеціалізовану службу цивільного захисту місцевого рівня або об'єднання територіальних спеціалізованих служб цивільного захисту місцевого рівня у регіональну спеціалізовану службу цивільного захисту):

- а) в АР Крим - Радою міністрів АР Крим або іншим органом, визначеним відповідно до нормативно-правових актів Верховної Ради АР Крим;

- б) в області, містах Києві та Севастополі, районі - місцевою державною адміністрацією;

- в) у місті обласного значення - органом місцевого самоврядування.

Органом управління спеціалізованою службою цивільного захисту є:

- 1) відповідний орган, визначений Верховною Радою АР Крим, місцевою державною адміністрацією, органом місцевого самоврядування;

- 2) відповідний структурний підрозділ центрального органу виконавчої влади.

Спеціалізовані служби цивільного захисту мають право на:

- 1) отримання від місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування та суб'єктів господарювання інформації, необхідної для проведення робіт з цивільного захисту;

- 2) безперешкодний доступ на об'єкти суб'єктів господарювання і їх територію для виконання аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, робіт з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;

- 3) встановлення вимог щодо додержання заходів безпеки для всіх осіб, які перебувають у зоні надзвичайної ситуації.

Пожежна охорона створюється з метою захисту життя і здоров'я громадян, приватної, колективної та державної власності від пожеж, підтримання належного рівня пожежної безпеки на підприємствах, установах, організаціях і в населених пунктах.

Основними завданнями пожежної охорони є:

- 1) забезпечення пожежної безпеки;

- 2) запобігання виникненню пожеж та нещасним випадкам під час пожеж;

- 3) гасіння пожеж, рятування населення, а також надання допомоги у ліквідації наслідків інших надзвичайних ситуацій.

Пожежна охорона поділяється на державну, відомчу, місцеву та добровільну. Забезпечення державної пожежної охорони відповідно до повноважень покладається на:

- 1) органи та підрозділи центрального органу виконавчої влади, який здійснює державний нагляд у сферах техногенної та пожежної безпеки;
- 2) державні пожежно-рятувальні підрозділи (частини) ОРС ЦЗ;
- 3) допоміжні служби, призначені для забезпечення пожежної безпеки;
- 4) навчальні заклади цивільного захисту, науково-дослідні установи, об'єкти центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, та центрального органу виконавчої влади, який здійснює державний нагляд у сферах техногенної та пожежної безпеки;
- 5) Державний центр сертифікації центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.

Порядок здійснення державної пожежної охорони визначається Положенням про державну пожежну охорону, що затверджується КМУ.

У суб'єктів господарювання, віднесених до сфери управління відповідних центральних органів виконавчої влади, утворюються державні пожежно-рятувальні підрозділи (частини) для забезпечення відомчої пожежної охорони. Перелік суб'єктів господарювання, в яких створюється відомча пожежна охорона, визначається КМУ. Порядок забезпечення відомчої пожежної охорони, права та обов'язки її працівників визначаються положеннями про них, які затверджуються відповідними міністерствами на підставі Типового положення про відомчу пожежну охорону. Типове положення про відомчу пожежну охорону затверджується КМУ. Пожежно-рятувальні підрозділи, що забезпечують відомчу пожежну охорону та мають виїзну пожежну техніку, залучаються до гасіння пожеж у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.

Пожежно-рятувальні підрозділи, що забезпечують відомчу пожежну охорону, щодо підготовки рятувальників та організації гасіння пожеж керуються актами центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, а також актами інших міністерств, до сфери управління яких віднесені підрозділи, що забезпечують відомчу пожежну охорону. Нормативно-правові акти міністерств з питань підготовки рятувальників пожежно-рятувальних підрозділів, що забезпечують відомчу пожежну охорону, та організації гасіння пожеж погоджуються з центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.

Служби пожежної безпеки, створені для забезпечення пожежної безпеки на об'єктах Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої

розвідки України, центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах організації спеціального зв'язку та захисту інформації, центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері захисту державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні, центрального органу виконавчої влади, який забезпечує реалізацію державної політики у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів, Державної спеціальної служби транспорту центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері транспорту та інфраструктури, здійснюють контроль за виконанням правил пожежної безпеки на цих об'єктах.

У селах, селищах, де немає пожежно-рятувальних підрозділів, сільські та селищні ради за погодженням з центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, утворюють пожежно-рятувальні підрозділи для забезпечення місцевої пожежної охорони. Фінансування та матеріально-технічне забезпечення пожежно-рятувальних підрозділів для забезпечення місцевої пожежної охорони здійснюються за рахунок коштів місцевих бюджетів та інших джерел, не заборонених законодавством. У разі якщо в населеному пункті, розташованому на відповідній території та з'єднаному з іншими населеними пунктами під'їзними шляхами загального користування, утворено пожежно-рятувальний підрозділ для забезпечення місцевої пожежної охорони, який здатний виконувати завдання за призначенням на території населених пунктів, де немає таких підрозділів, у відповідних місцевих бюджетах можуть передбачатися видатки на матеріально-технічне забезпечення таких підрозділів. Порядок забезпечення місцевої пожежної охорони, права та обов'язки працівників пожежно-рятувальних підрозділів визначаються положенням про місцеву пожежну охорону, яке затверджується органом, що її утворив, за погодженням з центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту.

У суб'єктах господарювання, населених пунктах для здійснення заходів із запобігання виникненню пожеж та організації їх гасіння органи місцевого самоврядування за рішенням територіальних громад, а також керівники суб'єктів господарювання можуть утворювати пожежно-рятувальні підрозділи для забезпечення добровільної пожежної охорони. Пожежно-рятувальні підрозділи для забезпечення добровільної пожежної охорони суб'єктів господарювання утворюються з числа їх працівників, а населених пунктів - з числа громадян, які постійно проживають у

зазначеному населеному пункті. Порядок забезпечення добровільної пожежної охорони, права та обов'язки осіб, які є членами добровільної пожежної охорони, визначаються положенням про добровільну пожежну охорону, яке затверджується керівником суб'єкта господарювання чи органом місцевого самоврядування, що її утворив, за погодженням з центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту. Порядок функціонування добровільної пожежної охорони визначається КМУ.

З метою забезпечення добровільної пожежної охорони Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування і суб'єкти господарювання можуть надавати пожежно-рятувальним підрозділам у користування будинки, споруди, спеціальні службові приміщення, засоби зв'язку, пожежну техніку та інше необхідне майно, яке перебуває у комунальній власності, власності громадян - жителів цих населених пунктів (за їх згодою) та суб'єктів господарювання. Фінансування і матеріально-технічне забезпечення добровільної пожежної охорони може здійснюватися також за рахунок членських внесків, дотацій, прибутку від власної господарської діяльності, прибутку від майна добровільної пожежної охорони, дивідендів, надходжень від страхових компаній, пожертвувань громадян і юридичних осіб, інших джерел, не заборонених законодавством.

2.5. Обо'язки Голови ДСНС та його заступників

Голова ДСНС України:

- 1) очолює ДСНС України, здійснює керівництво її діяльністю;
- 2) організовує та контролює у межах компетенції виконання в апараті ДСНС України, її територіальних органах Конституції та законів України, актів і доручень Президента України, актів Кабінету Міністрів України, наказів Міністерства оборони України;
- 3) вносить на розгляд Міністрові оборони пропозиції щодо забезпечення формування державної політики у відповідних сферах, зокрема, розроблені ДСНС України проекти законів, актів Президента України та КМУ, проекти наказів Міністерства оборони України з питань, що належать до сфери діяльності ДСНС України, а також позицію щодо проектів, розробниками яких є інші міністерства;
- 4) подає на затвердження Міністрові плани роботи ДСНС України;
- 5) затверджує за погодженням із Міністром структуру апарату ДСНС України;
- 6) забезпечує виконання ДСНС України наказів Міністерства оборони України та доручень Міністра з питань, що належать до сфери діяльності ДСНС України;

- 7) забезпечує взаємодію ДСНС України із структурним підрозділом Міністерства оборони України, що визначений Міністром відповідальним за взаємодію з ДСНС України;
- 8) забезпечує додержання встановленого Міністром порядку обміну інформацією між Міністерством оборони України і ДСНС України та вчасність її подання;
- 9) звітує перед Міністром про виконання планів роботи ДСНС України та покладених на неї завдань, про усунення порушень і недоліків, виявлених під час проведення перевірок діяльності ДСНС України, її територіальних органів, а також про притягнення до відповідальності посадових осіб, винних у допущених порушеннях;
- 10) розподіляє обов'язки між своїми заступниками;
- 11) затверджує положення про самостійні структурні підрозділи апарату ДСНС України;
- 12) призначає на посади та звільняє з посад за погодженням із Міністром оборони керівників і заступників керівників самостійних структурних підрозділів апарату ДСНС України, призначає на посади та звільняє з посад інших осіб начальницького складу, державних службовців і працівників апарату ДСНС України;
- 13) вносить Міністрові пропозиції щодо утворення як юридичних осіб публічного права в межах граничної чисельності державних службовців та працівників ДСНС України і коштів, передбачених на її утримання, а також пропозиції щодо ліквідації, реорганізації КМУ територіальних органів ДСНС України та затверджує положення про них;
- 14) утворює в межах граничної чисельності осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, державних службовців та працівників ДСНС України і коштів, передбачених на її утримання, ліквідує, реорганізовує за погодженням із КМУ та Міністром територіальні органи ДСНС України як структурні підрозділи апарату та затверджує положення про них;
- 15) призначає на посади за погодженням із Міністром та головами відповідних місцевих державних адміністрацій, звільняє з посад за погодженням із Міністром керівників територіальних органів ДСНС України;
- 16) призначає на посади та звільняє з посад за погодженням з Міністром заступників керівників територіальних органів ДСНС України;
- 17) утворює, ліквідує, реорганізовує підприємства, установи, організації, затверджує їх положення (статути), в установленому порядку призначає на посади та звільняє з посад їх керівників, виконує в межах своїх повноважень інші функції з управління об'єктами державної власності, що належать до сфери управління ДСНС України;

- 18) скасовує повністю чи в окремій частині акти територіальних органів ДСНС України;
- 19) забезпечує реалізацію державної політики щодо державної таємниці, контроль за її збереженням в апараті ДСНС України;
- 20) забезпечує формування в установленому порядку кадрового резерву ДСНС України, організацію підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, державних службовців і працівників ДСНС України та осіб, включених до кадрового резерву;
- 21) вирішує в установленому порядку питання щодо заохочення та притягнення до дисциплінарної відповідальності осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, державних службовців та працівників апарату ДСНС України, керівників та заступників керівників територіальних органів ДСНС України, керівників підприємств, установ та організацій, що належать до сфери її управління; присвоює ранги державним службовцям апарату ДСНС України (якщо інше не передбачено законом);
- 22) присвоює в установленому порядку спеціальні звання служби цивільного захисту до полковника служби цивільного захисту включно та класну кваліфікацію особам рядового і начальницького складу служби цивільного захисту ДСНС України. Вносить у встановленому порядку Президентові України подання щодо присвоєння спеціальних звань вищого начальницького складу служби цивільного захисту;
- 23) вносить у встановленому порядку подання щодо представлення осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, державних службовців та працівників апарату ДСНС України, її територіальних органів до відзначення державними нагородами України;
- 24) представляє в установленому порядку ДСНС України у відносинах з іншими державними органами, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами і організаціями в Україні та за її межами;
- 25) залучає осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, державних службовців та працівників територіальних органів ДСНС України, а за домовленістю з керівниками – державних службовців та працівників міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, місцевих органів виконавчої влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій до розгляду питань, що належать до компетенції ДСНС України;
- 26) утворює комісії, робочі та експертні групи;
- 27) скликає та проводить наради з питань, що належать до компетенції ДСНС України;

- 28) підписує накази ДСНС України;
- 29) дає в межах повноважень доручення, обов'язкові для виконання особами рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, державними службовцями та працівниками апарату ДСНС України, її територіальних органів, органів та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту (ОРС ЦЗ);
- 30) затверджує за погодженням із Міністерством фінансів України штатний розпис та кошторис апарату ДСНС України;
- 31) приймає в установленому порядку рішення про розподіл бюджетних коштів, розпорядником яких є ДСНС України;
- 32) здійснює інші повноваження відповідно до законів.

Голова ДСНС України має двох заступників, у тому числі одного першого, які призначаються на посади за поданням Прем'єр-міністра України та звільняються з посад Президентом України. Пропозиції Прем'єр-міністрові України стосовно кандидатур на посади заступників Голови ДСНС України вносить Міністр на підставі пропозицій Голови ДСНС України.

У разі відсутності Голови ДСНС України чи неможливості здійснювати ним свої повноваження з інших причин його обов'язки виконує один із заступників відповідно до встановленого Головою ДСНС України розподілу обов'язків.

Заступник Голови ДСНС України, до повноважень якого відповідно до розподілу обов'язків віднесено питання державного нагляду (контролю) у сфері цивільного захисту, пожежної та техногенної безпеки, за посадою одночасно є Головним державним інспектором України з нагляду (контролю) у сфері пожежної та техногенної безпеки.

Контрольні питання

1. Дайте визначення поняттю “цивільний захист” ?
2. Які законодавчі акти є правовою основою цивільного захисту ?
3. Які види надзвичайних ситуацій залежно від характеру походження є в Україні ?
4. Які рівні надзвичайних ситуацій визначають в Україні ?
5. Хто здійснює координацію органів виконавчої влади у сфері цивільного захисту ?
6. Що утворюється для координації діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій, пов'язаної з техногенно-екологічною безпекою, захистом населення і територій, запобіганням і реагуванням на надзвичайні ситуації ?
7. Основні принципи цивільного захисту ?
8. Ким створюються функціональні підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту ?

9. Де діють територіальні підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту ?
10. Режими функціонування єдиної державної системи цивільного захисту ?
11. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері цивільного захисту ?
12. Повноваження центрального органу виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту ?
13. Що належить до сил цивільного захисту ?
14. Основні завдання сил цивільного захисту ?
15. Як поділяються аварійно-рятувальні служби ?
16. Хто утворює аварійно-рятувальні служби ?
17. Хто затверджує типові положення про центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф ?
17. Хто визначає критерії утворення державних пожежно-рятувальних підрозділів (частини) ОРС ЦЗ в адміністративно-територіальних одиницях ?
18. Що належить до повноважень ОРС ЦЗ ?
19. Де утворюються спеціалізовані служби цивільного захисту ?
20. Для чого створюється пожежна охорона ?
21. Основні завдання пожежної охорони ?
22. Як поділяється пожежна охорона ?
23. На кого покладається забезпечення державної пожежної охорони відповідно до повноважень ?
24. Хто затверджує Положення про державну пожежну охорону ?
25. В яких Міністерствах та відомствах створюється служба пожежної безпеки ?
26. Хто очолює і здійснює керівництво діяльністю ДСНС України ?
27. Посадові обов'язки Голови ДСНС України ?
28. Кому вносить на розгляд пропозиції щодо забезпечення формування державної політики у відповідних сферах Голова ДСНС України ?
29. Порядок призначення керівників територіальних органів ДСНС України ?
30. Хто вносить у встановленому порядку Президентіві України подання щодо присвоєння спеціальних звань вищого начальницького складу служби цивільного захисту ?
31. Скільки заступників має Голова ДСНС України ?
32. Порядок призначення та звільнення заступників Голови ДСНС України.

РОЗДІЛ 3

ПОРЯДОК ПРОХОДЖЕННЯ СЛУЖБИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ОСОБАМИ РЯДОВОГО І НАЧАЛЬНИЦЬКОГО СКЛАДУ

3.1. Загальні положення

Служба цивільного захисту є державною службою особливого характеру, яка забезпечує пожежну охорону, захист населення і територій від негативного впливу надзвичайних ситуацій, вживає заходів до запобігання і реагування на надзвичайні ситуації, ліквідації їх наслідків у мирний час та в особливий період

Особами рядового і начальницького складу служби цивільного є громадяни, які у добровільному порядку прийняті на службу цивільного захисту за контрактом і яким присвоєно відповідно спеціальні звання. Особи рядового і начальницького складу належать до персоналу (кадрів) ДСНС, їх статус підтверджується службовим посвідченням, форма та порядок видачі якого встановлюються ДСНС.

Громадяни, які вперше приймаються на службу цивільного захисту, складають Присягу служби цивільного захисту відповідно до статті 108 Кодексу цивільного захисту України.

Курсантами вважаються громадяни, які в установленому порядку зараховані до навчальних закладів цивільного захисту за денною формою навчання з метою здобуття відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня і яким присвоєно спеціальні звання рядового і молодшого начальницького складу (крім спеціальних звань прапорщик служби цивільного захисту, старший прапорщик служби цивільного захисту) в порядку, визначеному Положенням, або які мають зазначені спеціальні звання.

Слухачами вважаються особи середнього та старшого начальницького складу, а також особи молодшого начальницького складу зі спеціальними званнями прапорщик служби цивільного захисту, старший прапорщик служби цивільного захисту, які в установленому порядку зараховані до вищих навчальних закладів цивільного захисту за денною формою навчання з метою здобуття відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня.

Ад'юнктами (докторантами) вважаються особи середнього та старшого начальницького складу, які в установленому порядку зараховані до вищих навчальних закладів, наукових установ цивільного захисту за денною формою навчання для здобуття наукового ступеня кандидата (доктора) наук.

Загальний період служби цивільного захисту включає час перебування особи рядового і начальницького складу на службі цивільного захисту і встановлюється у календарному обчисленні, а у випадках, визначених законодавством, - у пільговому обчисленні.

Першим днем проходження служби цивільного захисту вважається день прийняття громадянина на службу цивільного захисту, зарахування його в кадри ДСНС, присвоєння йому відповідного спеціального звання та призначення на посаду в апарат ДСНС, її територіальні органи, підрозділи ОРС ЦЗ, навчальні заклади цивільного захисту, наукові установи та інші підрозділи, в яких особи рядового і начальницького складу проходять службу цивільного захисту.

Служба цивільного захисту закінчується у разі звільнення особи рядового чи начальницького складу із служби цивільного захисту в запас Збройних Сил або у відставку, загибелі (смерті), визнання її судом безвісно відсутньою або оголошення померлою. Останнім днем проходження служби цивільного захисту вважається день виключення особи рядового і начальницького складу з кадрів ДСНС.

Граничний вік перебування на службі цивільного захисту встановлюється:

- 1) для осіб рядового, молодшого і середнього начальницького складу - до 50 років;
- 2) для осіб старшого начальницького складу - до 55 років;
- 3) для осіб вищого начальницького складу - до 60 років.

Особи рядового і начальницького складу, які мають високу професійну підготовку, досвід практичної роботи на займаній посаді, визнані придатними за станом здоров'я для проходження служби, на їх прохання можуть бути залишені за рішенням Голови ДСНС, керівника (начальника) органу чи підрозділу цивільного захисту на службі понад граничний вік перебування на службі цивільного захисту до п'яти років.

Особам рядового і начальницького складу за рішенням Голови ДСНС (керівника (начальника) органу чи підрозділу цивільного захисту) строк служби може бути продовжено повторно до п'яти років, а особам начальницького складу, які проходять службу в навчальних закладах та наукових установах цивільного захисту і мають науковий ступінь або вчене звання, - до десяти років у випадках, що визначаються ДСНС.

Для осіб рядового і начальницького складу встановлюється п'ятиденний 40-годинний робочий тиждень з двома вихідними днями, а для осіб рядового і начальницького складу, курсантів (слухачів) навчальних закладів цивільного захисту - шестиденний робочий тиждень з одним днем відпочинку.

Несення внутрішньої, гарнізонної та караульної служби особами рядового і начальницького складу може здійснюватися понад установлену тривалість робочого часу. При змінному режимі служби встановлюється однакова тривалість денної, вечірньої та нічної зміни. У разі виконання службових обов'язків понад установлену тривалість робочого часу надається час для відпочинку протягом наступного

робочого тижня, у разі встановлення режимів підвищеної готовності, надзвичайної ситуації, надзвичайного стану, а також проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, гасіння пожеж, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій особи рядового і начальницького складу несуть службу понад установлену тривалість робочого часу, а також у вихідні та святкові дні. Внутрішній розпорядок, в якому визначено вимоги до організації служби, та розпорядок дня в органах і підрозділах цивільного захисту встановлюються їх керівниками (начальниками) з урахуванням особливостей діяльності таких органів і підрозділів.

Особі рядового і начальницького складу забезпечуються форменим та спеціальним одягом, знаками розрізнення, спорядженням і засобами індивідуального захисту.

3.2. Прийняття на службу цивільного захисту та укладання контракту про проходження служби

На службу цивільного захисту із зарахуванням до кадрів ДСНС приймаються на конкурсній та контрактній основі громадяни України з повною загальною середньою освітою, які досягли 18-річного віку, відповідають кваліфікаційним вимогам і здатні за своїми особистими, діловими і моральними якостями, освітнім і професійним рівнем та станом здоров'я виконувати службовий обов'язок. Прийняття на службу цивільного захисту здійснюється з урахуванням кваліфікаційних вимог, критеріїв професійної придатності та фахової підготовленості. Стосовно осіб, які приймаються на службу цивільного захисту та які претендують на зайняття посад начальницького складу, проводиться спеціальна перевірка в установленому законодавством порядку.

Не може бути прийнятий на службу цивільного захисту громадянин, який був засуджений за вчинення злочину, якщо ця судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку, або на якого протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення.

Особі, зараховані на перший курс навчання навчальних закладів цивільного захисту, віком від 17 років, у тому числі ті, яким 17 років виповнюється в рік зарахування на навчання, прирівнюються до осіб, прийнятих на службу цивільного захисту.

Жінки, які відповідають умовам прийняття на службу цивільного захисту, встановленими Положенням, можуть бути прийняті на таку службу за наявності вакантних штатних посад, не пов'язаних з ризиком для життя, що можуть бути заміщені особами рядового і начальницького складу - жінками. Перелік зазначених посад визначається ДСНС.

Прийняття на службу цивільного захисту та направлення осіб рядового і начальницького складу для проходження служби в районах, що зазнали радіаційного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, здійснюється за їх згодою за умови, що вони не мають медичних протипоказань до перебування у зазначеній зоні.

Особи, які приймаються на службу цивільного захисту та призначаються на посади рядового і молодшого начальницького складу, проходять первинну професійну підготовку, а на посади середнього та старшого начальницького складу - перепідготовку або спеціалізацію у відповідних навчальних закладах цивільного захисту.

Контракт про проходження служби цивільного захисту - це письмова угода, що укладається на добровільній основі між громадянином та державою, від імені якої виступає ДСНС, для встановлення правових відносин між сторонами під час проходження такої служби.

Для проходження служби цивільного захисту можуть бути укладені такі контракти:

- 1) про проходження служби цивільного захисту - з особою, яка призначається на посаду рядового і начальницького складу служби цивільного захисту в порядку, встановленому Положенням;
- 2) про навчання (проходження служби цивільного захисту) - з особою, яка зарахована до навчального закладу цивільного захисту і якій виповнилося 18 років, а у разі, коли особа на час зарахування не досягла зазначеного віку, - після його досягнення;
- 3) про перебування у резерві служби цивільного захисту - з особою, зарахованою до резерву служби цивільного захисту в порядку, встановленому Положенням.

Контракт укладається:

- 1) про проходження служби цивільного захисту - на строк: від трьох до п'яти років - з особами, які приймаються на службу за контрактом на посади, що заміщуються особами рядового і молодшого начальницького складу; від трьох до десяти років - з особами, які приймаються на службу за контрактом на посади, що заміщуються особами середнього, старшого і вищого начальницького складу;
- 2) про навчання (проходження служби цивільного захисту) - на строк навчання у навчальному закладі цивільного захисту.

Тривалість дії останнього контракту визначається строком, який залишився до досягнення особою рядового і начальницького складу граничного віку перебування на службі цивільного захисту або строку, на який особу залишено на службі цивільного захисту понад граничний вік.

Строк дії контракту про проходження служби цивільного захисту з особами рядового і начальницького складу, які перебувають у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами або відпустці по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку, а у разі, коли дитина потребує домашнього догляду, - у відпустці тривалістю, визначеною у медичному висновку, але не більш як до досягнення дитиною шестирічного віку, а у разі, коли дитина хвора на цукровий діабет I типу (інсулінозалежний), - не більш як до досягнення дитиною шістнадцятирічного віку, за їх бажанням може бути продовжений на період перебування осіб рядового і начальницького складу у таких відпустках.

Контракт укладається у двох примірниках (контракт про навчання (проходження служби цивільного захисту) - у трьох примірниках) (по одному для кожної із сторін), що мають однакову юридичну силу, кожний з яких підписується особою, яка вступає на службу цивільного захисту чи продовжує її, і посадовою особою ДСНС, якій надано право на підписання контракту, а контракт про навчання (проходження служби цивільного захисту) - також замовником (керівником (начальником) органу чи підрозділу цивільного захисту, який направив громадянина (особу рядового і начальницького складу) на навчання), скріплюється гербовою печаткою відповідного органу чи підрозділу цивільного захисту і зберігається у кожній із сторін. Примірник контракту, що залишається в ДСНС, долучається до матеріалів для формування особової справи особи, яка приймається на службу цивільного захисту, особової справи особи рядового чи начальницького складу, яка продовжує службу цивільного захисту. Після укладення контракту видається наказ по особовому складу про прийняття на службу цивільного захисту і призначення на посаду.

Право на підписання контракту від імені ДСНС надається:

1) про проходження служби цивільного захисту:

Голові ДСНС:

- з особами начальницького складу, які призначаються на посади (проходять службу на посадах), передбачені штатом, в апараті ДСНС;
 - з керівниками територіальних органів ДСНС та їх заступниками;
 - з керівниками органів і підрозділів цивільного захисту, навчальних закладів цивільного захисту, наукових установ та інших підрозділів, безпосередньо підпорядкованих ДСНС, та їх заступниками;
- керівникові територіального органу ДСНС, підрозділу ОРС ЦЗ, навчального закладу цивільного захисту, наукової установи - з особами рядового і начальницького складу, які призначаються на посади (проходять службу на посадах), передбачених штатом, у територіальних органах ДСНС та їх підрозділах, підрозділах ОРС ЦЗ, навчальних закладах цивільного захисту, наукових установах;

керівникові іншого підрозділу, безпосередньо підпорядкованого ДСНС, - з особами рядового і молодшого начальницького складу, які призначаються на посади (проходять службу на посадах), передбачених штатом, у такому підрозділі;

2) про навчання (проходження служби цивільного захисту):

ректору (начальнику) навчального закладу цивільного захисту - з курсантами (слухачами), зарахованими до навчальних закладів цивільного захисту; з ад'юнктами (докторантами), зарахованими до вищих навчальних закладів цивільного захисту;

начальнику наукової установи - з ад'юнктами (докторантами), зарахованими до наукової установи.

Строк дії контракту обчислюється повними роками з дня набрання ним чинності. Про день набрання чинності контрактом робиться відповідний запис в усіх примірниках контракту.

Контракт про проходження служби цивільного захисту, укладений з випускниками навчальних закладів цивільного захисту набирає чинності наступного дня після дня припинення дії контракту про навчання (проходження служби цивільного захисту), про що оголошується у наказі по особовому складу.

Контракт про навчання (проходження служби цивільного захисту), укладений з курсантами навчальних закладів цивільного захисту, набирає чинності з дня прийняття їх на службу (навчання) із зарахуванням в кадри ДСНС, присвоєння спеціальних звань рядового складу з одночасним призначенням на посади курсантів, про що оголошується у наказі по особовому складу.

Новий контракт про проходження служби укладається між посадовою особою, якій надано право на підписання контракту, та особою рядового і начальницького складу не пізніше, ніж за два тижні до закінчення строку дії чинного контракту. Про укладення нового контракту оголошується у наказі по особовому складу не пізніше наступного дня після закінчення строку дії попереднього контракту, після чого він набирає чинності.

Днем припинення строку дії контракту вважається:

- день закінчення строку дії контракту;
- день, зазначений у наказі по особовому складу про звільнення із служби цивільного захисту (але не раніше дня виключення особи рядового і начальницького складу з кадрів ДСНС) - у разі дострокового розірвання контракту;
- наступний день після смерті (загибелі) особи рядового і начальницького складу, а також визнання її судом безвісно відсутньою або оголошення померлою.

Днем припинення строку дії контракту про навчання (проходження служби цивільного захисту) вважається день закінчення навчання курсантом за відповідним освітньо-кваліфікаційним рівнем та присвоєння йому першого спеціального звання середнього начальницького складу.

Для слухачів (ад'юнктів, докторантів) вищих навчальних закладів цивільного захисту та наукових установ цивільного захисту, які навчаються за денною формою навчання, днем припинення строку дії контракту про навчання (проходження служби цивільного захисту) вважається день закінчення навчання, який передує дню набрання чинності укладеним з ним контрактом про проходження служби цивільного захисту.

У разі припинення строку дії контракту в примірнику контракту, що зберігається в особовій справі, робиться запис про підставу та дату припинення його дії, який скріплюється гербовою печаткою. Особа рядового і начальницького складу подає за бажанням другий примірник контракту до відповідного органу чи підрозділу цивільного захисту, в якому робиться такий самий запис, що і в першому примірнику.

3.3. Порядок призначення та переміщення по службі

Посади, на які призначаються особи рядового і начальницького складу, та відповідні їм спеціальні звання служби цивільного захисту визначаються штатом.

Перелік посад, що підлягають заміщенню особами рядового і начальницького складу, та перелік посад для призначення (звільнення) осіб рядового і начальницького складу визначаються ДСНС. Перелік посад, що підлягають заміщенню особами вищого начальницького складу служби цивільного захисту, та граничних спеціальних звань за цими посадами затверджується Президентом України.

Призначення осіб рядового і начальницького складу на посади та переміщення їх по службі здійснюється з додержанням таких вимог:

1) посади рядового і начальницького складу комплектуються особами, придатними за станом здоров'я для проходження служби, з урахуванням їх ділових і особистих якостей, рівня професійної підготовки і досвіду практичної роботи;

2) призначення на посади та переміщення по службі осіб рядового і начальницького складу здійснюється з урахуванням основної або спорідненої спеціальності чи досвіду практичної роботи, освіти, наукового ступеня;

3) переміщення по службі здійснюється, як правило, без зарахування в розпорядження керівників (начальників). Призначення на посади осіб рядового і начальницького складу, які перебувають у

розпорядженні керівників (начальників), здійснюється в найкоротший строк;

4) випускники навчальних закладів цивільного захисту призначаються на посади, що відповідають одержаному ними освітньому рівню та кваліфікації, після закінчення таких закладів безпосередньо після їх прибуття до органу або підрозділу цивільного захисту з подальшим наданням відпустки у зв'язку із закінченням навчання;

5) особи, які приймаються на службу цивільного захисту, призначаються на посади з дня їх прибуття для проходження служби до органу чи підрозділу цивільного захисту, але не раніше дня, що настає за днем звільнення їх з попереднього місця роботи (служби);

6) переміщення по службі в іншу місцевість осіб рядового і начальницького складу, які не досягли граничного віку перебування на службі та визнані лікарсько-експертною комісією придатними або обмежено придатними до служби, але мають потребу за станом свого здоров'я або за станом здоров'я членів сім'ї змінити місце служби (проживання), здійснюється за рішенням відповідних керівників (начальників) на підставі висновку лікарсько-експертної комісії;

7) особи рядового і начальницького складу не можуть перебувати з близькими особами, до яких належать особи, зазначені в Законі України "Про засади запобігання і протидії корупції", у відносинах прямої організаційної та правової залежності підлеглої особи від її керівника (начальника), у тому числі через вирішення (участь у вирішенні) питань щодо прийняття на роботу, звільнення з роботи, застосування заохочень, дисциплінарних стягнень, надання вказівок, доручень, здійснення контролю за їх виконанням.

У разі виникнення обставин, що призводять до порушення вимог Положення, особи рядового і начальницького складу та близькі їм особи вживають заходів до усунення таких обставин у п'ятнадцятиденний строк. У разі коли у зазначений строк такі обставини добровільно не усунуто, особи рядового і начальницького складу та/або близькі їм особи у місячний строк підлягають переведенню в установленому порядку на іншу посаду, що виключає безпосереднє підпорядкування. У разі неможливості зазначеного переведення особи рядового і начальницького складу, які перебувають в підпорядкуванні, підлягають звільненню із займаної посади. Особі рядового і начальницького складу забороняється брати участь у роботі колегіальних органів під час розгляду питань щодо призначення на посаду близьких їй осіб та в будь-який інший спосіб впливати на прийняття такого рішення;

8) забороняється призначення на посади, що заміщуються особами рядового і начальницького складу, крім посад, пов'язаних з педагогічною та науковою діяльністю осіб у порядку службового сумісництва;

9) особи рядового і молодшого начальницького складу, які мають вищу освіту (навчаються у вищих навчальних закладах), можуть призначатися на посади середнього начальницького складу з урахуванням їх ділових та особистих якостей за умови, що за такими посадами штатом не передбачена наявність підлеглих осіб середнього начальницького складу. У разі потреби у заміщенні таких посад особами середнього начальницького складу особи рядового чи молодшого начальницького складу переміщуються на посади, які вони займали до такого призначення, або на інші посади, але не нижчі за ті, які вони займали перед призначенням на посади середнього начальницького складу;

10) особа рядового і начальницького складу, яка має дисциплінарне стягнення, не може бути призначена на вищу посаду;

11) особи начальницького складу, які проходять службу в районах, що зазнали радіаційного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, у разі встановлення захворювання, причина виникнення якого пов'язана із впливом радіаційного фактору, переводяться до органів чи підрозділів, з яких вони направлялися для виконання службових обов'язків у зазначених районах, на посади не нижче тих, які вони займають.

Призначення та переміщення по службі осіб рядового і начальницького складу здійснюється:

1) на вищі посади - у порядку просування по службі;

2) на рівнозначні посади:

в інтересах служби для більш доцільного використання за фахом чи досвідом практичної роботи;

у разі проведення планової заміни, ротації кадрів;

за особистим проханням з урахуванням ділових і особистих якостей, рівня професійної підготовки і досвіду практичної роботи;

у зв'язку із скороченням штатів або проведенням організаційно-штатних заходів;

за сімейними обставинами;

за станом здоров'я - на підставі висновку центральної лікарсько-експертної комісії ДСНС;

3) на нижчі посади:

у зв'язку із скороченням штатів або проведенням організаційно-штатних заходів;

за станом здоров'я - на підставі висновку центральної лікарсько-експертної комісії ДСНС;

з урахуванням ділових і особистих якостей, рівня професійної підготовки і досвіду практичної роботи - за результатами атестації;

за особистим проханням;

у порядку накладення дисциплінарного стягнення.

У разі призначення особи рядового і начальницького складу на нижчу посаду в порядку накладення дисциплінарного стягнення відповідний наказ доводиться до відома такої особи шляхом його оголошення;

4) у зв'язку із вступом до навчального закладу цивільного захисту із звільненням з посади, а також у зв'язку із закінченням навчання у навчальному закладі цивільного захисту.

Призначення з вищих посад на нижчі у зв'язку зі скороченням штатів або проведенням організаційно-штатних заходів здійснюється прямими начальниками у межах наданих їм прав щодо призначення на посади за умови відсутності можливості призначити особу рядового і начальницького складу на рівнозначну посаду в цьому ж органі чи підрозділі цивільного захисту.

Під час здійснення організаційно-штатних заходів, пов'язаних зі скороченням чисельності, переважне право залишення на посаді надається більш кваліфікованій особі. Переміщення особи рядового і начальницького складу на рівнозначну посаду в інтересах служби для більш доцільного використання за фахом чи досвідом роботи потребує згоди особи, яка переміщується.

Придатність осіб рядового і начальницького складу до проходження служби на займаних посадах визначається лікарсько-експертними комісіями ДСНС. У разі коли особа рядового і начальницького складу за станом здоров'я не може виконувати обов'язки на посаді, яку вона займає, така особа в обов'язковому порядку переміщується на іншу рівнозначну або нижчу вакантну посаду, на якій їй згідно з висновком лікарсько-експертної комісії ДСНС дозволяється виконувати службові обов'язки. У разі відсутності таких вакантних посад особа рядового і начальницького складу звільняється із служби за станом здоров'я.

У разі застосування дисциплінарного стягнення у вигляді звільнення особи рядового і начальницького складу з посади наказ про накладення дисциплінарного стягнення видається посадовою особою, якій надано право призначати на таку посаду.

Поновлення особи рядового і начальницького складу на посаді здійснюється за наказом по особовому складу після зняття дисциплінарного стягнення за наказами, виданими посадовими особами, яким надано право знімати накладене дисциплінарне стягнення у вигляді звільнення з посади та призначати на відповідні посади.

Якщо посада, на якій особа рядового і начальницького складу перебувала до застосування до неї дисциплінарного стягнення у вигляді звільнення з посади, зайнята іншою особою та відсутні вакантні рівнозначні посади, особа рядового чи начальницького складу

залишається на посаді, на яку її було призначено у порядку накладення дисциплінарного стягнення, та має переважне право на призначення у разі вивільнення рівнозначної посади.

Особи рядового і начальницького складу, які мають статус учасника ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС або учасника бойових дій, у разі проведення організаційно-штатних заходів мають переважне право залишення на службі. Особи рядового і начальницького складу, переміщені з вищих посад на нижчі, можуть просуватися по службі з урахуванням вимог Положення, а понижені у посаді в порядку дисциплінарного стягнення - після того, як таке стягнення буде знято в установленому порядку. Особи рядового і начальницького складу, які переміщені на нижчі посади у зв'язку з проведенням організаційно-штатних заходів, мають переважне право на просування по службі. При цьому особи, які відповідають вимогам для заміщення вищих посад, протягом одного року призначаються на посади, не нижчі за ті, з яких вони були переміщені (за наявності вакантних посад).

Посада вважається вищою, якщо за цією посадою передбачено вище спеціальне звання, а за умови рівних спеціальних звань - більший розмір посадового окладу. У разі коли за керівною посадою передбачено нижче спеціальне звання, але вищий посадовий оклад порівняно з посадою, що не є керівною, вищою вважається керівна посада.

Якщо штатом передбачено два спеціальних звання або диференційовані посадові оклади, до уваги береться вище спеціальне звання або вищий посадовий оклад

Рішення про переміщення особи рядового і начальницького складу на іншу посаду приймається керівником (начальником) відповідного органу чи підрозділу цивільного захисту з урахуванням результатів атестації та рекомендацій його безпосереднього керівника (начальника).

Просування по службі осіб рядового і начальницького складу проводиться з урахуванням їх освітньо-кваліфікаційного рівня, професійних, ділових та особистих якостей, результатів служби і проявленої здатності виконувати службові обов'язки на вищій посаді, а також стану здоров'я.

У наказах по особовому складу про переміщення осіб рядового і начальницького складу на нижчі або рівнозначні посади зазначаються підстави переміщення, визначені Положенням.

Для призначення на вищі посади осіб середнього і старшого начальницького складу служби цивільного захисту з урахуванням досягнутих результатів служби, стану дисципліни і висновків атестаційних комісій в органах чи підрозділах цивільного захисту

формується щороку до 30 листопада кадровий резерв у порядку, що визначається ДСНС.

Переміщення осіб рядового і начальницького складу по службі в іншу місцевість, у тому числі у зв'язку з передислокацією органу чи підрозділу цивільного захисту, допускається лише за їх письмовою згодою, якщо інше не передбачено умовами контракту про проходження служби цивільного захисту.

Особи рядового і начальницького складу, які переміщуються по службі, повинні вибути до нового місця служби після передачі справ і посад, але не пізніше як через 10 днів від дня одержання органом чи підрозділом цивільного захисту наказу про переміщення по службі, окрім випадків, коли особа рядового і начальницького складу перебуває у відпустці, відрядженні або на лікуванні.

Переміщення по службі в іншу місцевість осіб рядового і начальницького складу, які потребують за станом свого здоров'я зміни місця служби (проживання) або за станом здоров'я членів їх сімей зміни місця проживання, здійснюється за їх рапортами на підставі висновку лікарсько-експертної комісії. Якщо особа начальницького складу служби цивільного захисту за станом свого здоров'я потребує зміни місця служби (проживання), під час переміщення по службі в іншу місцевість така особа за її згодою може бути призначена на нижчу посаду. Рішення про направлення осіб рядового і начальницького складу для проходження служби в районах, що зазнали радіаційного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, та встановлення строків служби в них приймається з урахуванням висновків лікарсько-експертних комісій за відсутності медичних протипоказань.

Не допускається переміщення для подальшого проходження служби в іншу місцевість осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту в разі:

- неможливості проходження особою рядового і начальницького складу служби у місцевості, в яку її переводять, згідно з висновком лікарсько-експертної комісії ДСНС;
- неможливості проживання членів сім'ї особи рядового і начальницького складу за станом здоров'я в місцевості, в яку таку особу переміщено, згідно з висновком лікарсько-експертної комісії ДСНС;
- потреби у догляді за непрацездатними чи хворими батьками, дружиною (чоловіком), опікунами і піклувальниками, які проживають окремо від сім'ї такої особи у тому ж населеному пункті, згідно з висновком відповідної комісії органів соціального забезпечення.

У разі незаконного звільнення особи рядового і начальницького складу або переведення на іншу посаду такі особи підлягають

поновленню на посаді, яку займали раніше, або призначенню на іншу рівнозначну посаду.

Особа рядового і начальницького складу для вирішення питання щодо подальшого проходження служби може бути звільнена із займаної посади із зарахуванням у розпорядження керівника (начальника) відповідного органу чи підрозділу цивільного захисту в разі:

- ліквідації (розформування, реорганізації) органу чи підрозділу цивільного захисту, а також у зв'язку зі скороченням штатів або проведенням організаційно-штатних заходів, якщо до кінця встановленого строку проведення таких заходів не вирішено питання щодо подальшого службового використання вивільнених осіб рядового і начальницького складу, - до двох місяців;

- коли посада, на яку планується призначення особи начальницького складу, належить до номенклатури посад нижчої посадової особи - до двох місяців;

- застосування дисциплінарного стягнення про звільнення особи рядового і начальницького складу з посади, якщо неможливо відразу призначити її на нижчу посаду, - до двох місяців;

- направлення випускників навчальних закладів цивільного захисту після закінчення навчання для подальшого проходження служби - до двох місяців;

- коли стосовно особи рядового і начальницького складу вжито запобіжних заходів у кримінальній справі у вигляді домашнього арешту або взяття під варту - до скасування чи зміни запобіжного заходу;

- коли відсутні відомості про особу рядового і начальницького складу понад один місяць, - до її повернення на службу або до дня набрання чинності рішенням суду про визнання її безвісно відсутньою чи оголошення померлою.

Особа рядового і начальницького складу в разі грубого порушення службової дисципліни, внаслідок якого виконання нею службових обов'язків стало неможливе, може бути усунена від виконання обов'язків за посадою на строк, необхідний для проведення службового розслідування та прийняття відповідного рішення. Усунення від виконання обов'язків за посадою здійснюється наказом посадової особи, яка має право призначати осіб рядового і начальницького складу на таку посаду. Рішення про усунення від виконання обов'язків за посадою осіб начальницького складу, які перебувають на посадах, призначення на які і звільнення з яких здійснюється за наказом ДСНС, приймається Головою ДСНС на підставі матеріалів, у яких містяться обґрунтовані причини такого усунення, та оформлюється наказом по особовому складу.

На особу рядового і начальницького складу може бути покладено у зв'язку із службовою необхідністю тимчасове виконання обов'язків за іншою рівнозначною або вищою посадою, а саме:

вакантною (незайнятою) - за її згодою;

невакантною (зайнятою) - у разі тимчасової відсутності або відсторонення від виконання службових обов'язків за посадою особи, яка її займає.

Строк тимчасового виконання обов'язків за іншою вакантною (незайнятою) посадою не повинен перевищувати шести місяців, а тимчасового виконання обов'язків за іншою невакантною (зайнятою) посадою - чотирьох місяців.

Строк тимчасового виконання обов'язків за посадою обчислюється з дня, з якого особа рядового і начальницького складу приступила до виконання службових обов'язків за посадою, але не раніше дня видання керівником (начальником) наказу по особовому складу про покладення на особу тимчасового виконання обов'язків за посадою, і завершується днем звільнення від тимчасового виконання обов'язків за посадою.

Контракт про проходження служби цивільного захисту з особою рядового і начальницького складу, яку скеровано для подальшого проходження служби до іншого органу державної влади з виключенням з кадрів ДСНС, припиняється (розривається), про що робиться відповідний запис у контракті.

Питання щодо комплектування органів і підрозділів цивільного захисту особами, які проходять службу в інших органах державної влади, вирішується ДСНС. Переведення осіб для подальшого проходження служби з інших органів державної влади до ДСНС здійснюється після погодження такого переведення відповідними органами державної влади.

Скерування (переведення) осіб рядового і начальницького складу для подальшого проходження служби до (з) інших органів державної влади з виключенням з кадрів ДСНС (зарахуванням в кадри ДСНС) здійснюється за наказом по особовому складу:

Голови ДСНС - осіб середнього, старшого та вищого начальницького складу;

керівника (начальника) органу чи підрозділу цивільного захисту, який має право призначати (звільняти) цих осіб на посади (з посад), - осіб рядового і молодшого начальницького складу за письмовим погодженням з Головою ДСНС.

3.4. Спеціальні звання служби цивільного захисту

Склад осіб, які перебувають на службі цивільного захисту, поділяється на рядовий і начальницький. Начальницький склад поділяється на молодший, середній, старший і вищий.

Особам рядового і начальницького складу присвоюються такі спеціальні звання:

рядовий склад - рядовий служби цивільного захисту;

молодший начальницький склад - молодший сержант служби цивільного захисту, сержант служби цивільного захисту, старший сержант служби цивільного захисту, старшина служби цивільного захисту, прапорщик служби цивільного захисту, старший прапорщик служби цивільного захисту;

середній начальницький склад - молодший лейтенант служби цивільного захисту, лейтенант служби цивільного захисту, старший лейтенант служби цивільного захисту, капітан служби цивільного захисту;

старший начальницький склад - майор служби цивільного захисту, підполковник служби цивільного захисту, полковник служби цивільного захисту;

вищий начальницький склад - генерал-майор служби цивільного захисту, генерал-лейтенант служби цивільного захисту, генерал-полковник служби цивільного захисту, генерал служби цивільного захисту України.

Спеціальні звання служби цивільного захисту осіб рядового і начальницького складу присвоюються громадянам, прийнятим на службу цивільного захисту, з урахуванням їх ділових і особистих якостей, освітнього і професійного рівня спеціальної підготовки та службового досвіду. Перше спеціальне звання служби цивільного захисту від молодшого лейтенанта служби цивільного захисту до полковника служби цивільного захисту включно присвоюється Головою ДСНС.

Перше спеціальне звання служби цивільного захисту від рядового служби цивільного захисту до старшого прапорщика служби цивільного захисту включно присвоюється керівником (начальником) відповідного органу чи підрозділу цивільного захисту, якому надано право приймати таких осіб на службу.

Особам, зарахованим до вищих навчальних закладів цивільного захисту за денною формою навчання, одночасно з прийняттям на службу цивільного захисту і призначенням на посаду курсанта присвоюється спеціальне звання рядового складу, якщо вони не мають військових чи інших спеціальних звань. Зазначеним особам, які мають військове звання запасу або спеціальне звання, присвоюється в порядку переатестування спеціальне звання служби цивільного захисту, що відповідає такому військовому або спеціальному званню.

Чергові спеціальні звання присвоюються особам рядового і начальницького складу у послідовному порядку після закінчення встановленого строку вислуги у попередньому званні за умови

відповідності чергового спеціального звання спеціальному званню, передбаченому штатом за займаною посадою, та відсутності дисциплінарних стягнень.

Чергові спеціальні звання рядового і начальницького складу присвоюються керівниками (начальниками) відповідно до номенклатури посад:

начальниками навчальних закладів цивільного захисту, що здійснюють підготовку фахівців на посади молодшого начальницького складу, - до старшого прапорщика служби цивільного захисту включно;

керівниками (начальниками) органів чи підрозділів цивільного захисту, яким надано право призначати на посади, - до майора служби цивільного захисту включно;

Головою ДСНС - до полковника служби цивільного захисту включно.

Спеціальні звання вищого начальницького складу присвоюються Президентом України відповідно до законодавства.

Спеціальне звання рядового складу присвоюється особам, які не мають військових чи спеціальних звань та прийняті на службу цивільного захисту на посади, за якими штатом передбачено спеціальне звання рядового складу.

Спеціальне звання молодшого сержанта служби цивільного захисту присвоюється:

- особам, які не мають військових чи спеціальних звань та прийняті на службу цивільного захисту на посади, за якими штатом передбачено спеціальні звання молодшого начальницького складу;

- особам, які мають спеціальне звання рядового складу, одночасно з призначенням на посади, за якими штатом передбачено спеціальні звання молодшого начальницького складу;

- особам, які не мають військових чи спеціальних звань та які прийняті до навчальних закладів цивільного захисту або навчаються в них на посадах, за якими штатом передбачено спеціальні звання молодшого начальницького складу.

Спеціальне звання прапорщика служби цивільного захисту присвоюється:

- особам, які не мають військових звань запасу чи спеціальних звань і які прийняті на службу цивільного захисту на посади молодшого і середнього начальницького складу, за якими штатом передбачено спеціальне звання не нижче прапорщика служби цивільного захисту, одночасно з призначенням на посаду;

- особам, які мають спеціальні звання рядового або молодшого начальницького складу (нижчі за зазначене звання), одночасно з

призначенням на посади, за якими штатом передбачено спеціальне звання прапорщика служби цивільного захисту.

Спеціальне звання прапорщика служби цивільного захисту може присвоюватися незалежно від наявного спеціального звання рядового і молодшого начальницького складу та строків вислуги у ньому:

- за висновком атестаційної комісії органу чи підрозділу цивільного захисту особам рядового і молодшого начальницького складу, які здобули вищу освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем не нижче молодшого спеціаліста і призначені на посади, за якими штатом передбачено спеціальне звання прапорщика (старшого прапорщика) служби цивільного захисту;

- особам рядового і молодшого начальницького складу, які успішно пройшли навчання у навчальних закладах цивільного захисту, що здійснюють підготовку фахівців на посади молодшого начальницького складу, і призначаються на посади, за якими штатом передбачено спеціальне звання прапорщика (старшого прапорщика) служби цивільного захисту.

Спеціальне звання старшого прапорщика служби цивільного захисту присвоюється особам, які мають військове звання запасу чи спеціальне звання старшого прапорщика та прийняті на службу цивільного захисту на посади молодшого або середнього начальницького складу, за якими штатом передбачено спеціальне звання не нижче прапорщика служби цивільного захисту, одночасно з призначенням на посаду.

Спеціальне звання молодшого лейтенанта служби цивільного захисту присвоюється:

- особам, які не мають військових звань запасу чи спеціальних звань і які мають вищу освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста або бакалавра та прийняті на службу цивільного захисту на посади середнього або старшого начальницького складу, одночасно з призначенням на посаду;

- особам рядового і молодшого начальницького складу, які здобули або мають вищу освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста або бакалавра та призначені на посади середнього або старшого начальницького складу в порядку просування по службі.

Спеціальне звання лейтенанта служби цивільного захисту присвоюється:

- курсантам (слухачам, які не мають спеціальних звань середнього і старшого начальницького складу) вищих навчальних закладів цивільного захисту, які здобули вищу освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем

бакалавра, спеціаліста, магістра та уклали контракт про проходження служби цивільного захисту;

- молодшим лейтенантам служби цивільного захисту, у яких закінчився строк вислуги у цьому званні;

- особам, які не мають військових звань запасу чи спеціальних звань і які мають вищу освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста (магістра) та прийняті на службу цивільного захисту на посади середнього або старшого начальницького складу, одночасно з призначенням на посаду;

- особам рядового і молодшого начальницького складу, які без відриву від служби здобули вищу освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста (магістра) та призначені на посади середнього або старшого начальницького складу в порядку просування по службі.

Установлюються такі строки вислуги у спеціальних званнях молодшого начальницького складу:

молодшого сержанта служби цивільного захисту - один рік;

сержанта служби цивільного захисту - два роки;

старшого сержанта служби цивільного захисту - три роки;

прапорщика служби цивільного захисту - п'ять років.

Строки вислуги у спеціальних званнях рядового служби цивільного захисту, старшини служби цивільного захисту, старшого прапорщика служби цивільного захисту не встановлюються.

Для осіб середнього і старшого начальницького складу встановлюються такі строки вислуги у спеціальних званнях:

молодшого лейтенанта служби цивільного захисту - один рік;

лейтенанта служби цивільного захисту - два роки;

старшого лейтенанта служби цивільного захисту - три роки;

капітана служби цивільного захисту - три роки;

майора служби цивільного захисту - чотири роки;

підполковника служби цивільного захисту - п'ять років.

Для осіб начальницького складу служби цивільного захисту, які закінчили вищі навчальні заклади цивільного захисту за денною формою навчання зі строком навчання п'ять і більше років та здобули вищу освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста (магістра), а також осіб начальницького складу, які закінчили з відзнакою вищі навчальні заклади цивільного захисту із строком навчання чотири роки та здобули вищу освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра, вислуга у спеціальному званні лейтенанта служби цивільного захисту встановлюється строком один рік. Строк вислуги у черговому спеціальному званні обчислюється з дня підписання наказу про його присвоєння. Особам начальницького складу, які перебувають у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами, по догляду за дитиною до досягнення

нею трирічного віку, строк вислуги у спеціальному званні зараховується, а присвоєння чергового спеціального звання здійснюється після виходу зазначених осіб із такої відпустки.

Чергові спеціальні звання можуть присвоюватись на один ступінь вище спеціального звання, передбаченого штатом за займаною посадою, а також достроково:

- Головою ДСНС - особам середнього та старшого начальницького складу;
- керівниками (начальниками) відповідних органів чи підрозділів цивільного захисту, які мають право призначати на посади, - особам рядового і молодшого начальницького складу.

Чергові спеціальні звання на один ступінь вище спеціального звання, передбаченого штатом за займаною посадою, можуть присвоюватися в порядку заохочення за хоробрість, самовідданість, мужність і відвагу, виявлені під час виконання службових обов'язків, або за досягнення високих показників у професійній діяльності та успішне і сумлінне виконання службових обов'язків після закінчення встановленого строку вислуги у спеціальному званні особам рядового і начальницького складу, які мають:

- вчене звання або науковий ступінь;
- статус учасника ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС;
- статус учасника бойових дій;
- не менш як півтора встановленого строку вислуги у попередньому спеціальному званні.

Особам начальницького складу, які звільняються зі служби цивільного захисту в запас або у відставку за віком, за станом здоров'я, у зв'язку із скороченням штатів або проведенням організаційно-штатних заходів за умови наявності вислуги 25 і більше років, у тому числі в пільговому обчисленні, у разі закінчення встановленого строку вислуги у спеціальному званні може бути присвоєно Головою ДСНС за поданням керівників (начальників) відповідних органів чи підрозділів цивільного захисту чергове спеціальне звання на один ступінь вище спеціального звання, передбаченого штатом за займаною посадою.

Спеціальні звання присвоюються достроково у порядку заохочення за хоробрість, самовідданість, мужність і відвагу, виявлені під час виконання службових обов'язків, або за досягнення високих показників у професійній діяльності та сумлінне виконання службових обов'язків після закінчення, як правило, не менше половини встановленого строку вислуги у спеціальному званні та у разі відповідності спеціального звання, що присвоюється, спеціальному званню, передбаченому штатом за займаною посадою.

Присвоєння одночасно спеціального звання начальницького складу достроково та на один ступінь вище спеціального звання, передбаченого штатом за займаною посадою, не допускається.

Чергове спеціальне звання начальницького складу може бути присвоєно вдруге достроково або на один ступінь вище спеціального звання, передбаченого штатом за займаною посадою, лише особам начальницького складу служби цивільного захисту, зокрема які здійснили героїчний вчинок під час рятування життя людей у надзвичайній ситуації, ліквідації її наслідків, за рішенням Голови ДСНС.

Подання до присвоєння чергових спеціальних звань на один ступінь вище спеціального звання, передбаченого штатом за займаною посадою, або достроково у порядку заохочення розглядаються:

- середнього та старшого начальницького складу, а також спеціального звання полковника служби цивільного захисту - Вищою атестаційною комісією ДСНС;
- молодшого начальницького складу - відповідною атестаційною комісією органу чи підрозділу цивільного захисту.

Чергові спеціальні звання до полковника служби цивільного захисту включно присвоюються ад'юнктам і докторантам навчальних закладів, наукових установ цивільного захисту під час навчання, якщо чергове спеціальне звання відповідає званню за штатом за займаною посадою, яку особа займала перед вступом до ад'юнктури чи докторантури незалежно від змін (підвищення чи пониження), внесених до штату за такою посадою.

Особи рядового і начальницького складу можуть бути понижені у спеціальному званні згідно з Дисциплінарним статутом служби цивільного захисту або позбавлені спеціального звання за вироком суду. На підставі рішення суду про пониження у спеціальному званні видається відповідний наказ по особовому складу.

Особи рядового і начальницького складу, які понижені у спеціальному званні на один ступінь, поновлюються у попередньому спеціальному званні після зняття дисциплінарного стягнення.

З метою визначення рівня професійної підготовки, ділових та моральних якостей, відповідності займаним посадам проводиться атестування осіб рядового і начальницького складу. Для проведення атестування осіб рядового і начальницького складу утворюються:

- Вища атестаційна комісія - в апараті ДСНС;
- атестаційна комісія - в органі чи підрозділі цивільного захисту, а у разі потреби - і у підпорядкованих їм підрозділах.

Склад атестаційної комісії щороку визначається наказом керівника (начальника) відповідного органу чи підрозділу цивільного захисту.

Не підлягають атестуванню особи рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, які перебувають:

- на займаній посаді менше одного року;
- у відпустках у зв'язку з вагітністю та пологами, по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку.

Атестування зазначених осіб проводиться не раніше ніж через рік після початку виконання ними службових обов'язків. Результати і висновки проведеного атестування вносяться до атестаційного листа головою атестаційної комісії у тижневий строк після його проведення.

Особа рядового і начальницького складу, яка атестована в установленому порядку, може оскаржити рішення атестаційної комісії у строк, що не перевищує одного місяця з дня оголошення результатів атестування. Скарга подається на ім'я керівника (начальника), що утворив атестаційну комісію, який приймає рішення у місячний строк за результатами її розгляду. Порядок проведення атестування осіб рядового і начальницького складу визначається ДСНС.

3.5. Порядок надання відпустки особам рядового і начальницького складу

Особа рядового і начальницького складу мають право на такі види відпусток:

- 1) щорічна основна відпустка;
- 2) додаткова відпустка у зв'язку з навчанням;
- 3) творча відпустка;
- 4) інші додаткові відпустки, передбачені законодавством;
- 5) соціальні відпустки:

відпустка у зв'язку з вагітністю та пологами;

відпустка по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку;

6) відпустка для лікування у зв'язку з хворобою;

7) відпустка за сімейними обставинами та з інших поважних причин.

Тривалість щорічної основної відпустки для осіб рядового і начальницького складу, які мають вислугу років (у календарному вимірі), обчислену в порядку, передбаченому для призначення пенсій особам рядового і начальницького складу до 10 років, становить 30 календарних днів, від 10 до 15 років - 35 календарних днів, від 15 до 20 років - 40 календарних днів, 20 і більше років - 45 календарних днів.

Особам рядового і начальницького складу - учасникам бойових дій та прирівняним до них особам надаються незалежно від вислуги років щорічні основні відпустки тривалістю 45 календарних днів у зручний для них час.

Тривалість відпусток обчислюється у календарних днях. Під час визначення тривалості щорічної основної відпустки, що надається особам

рядового і начальницького складу, а також соціальних відпусток, що надаються особам, які мають дітей, святкові та неробочі дні не враховуються. Під час визначення тривалості відпустки не враховується час, необхідний для проїзду в межах України до місця проведення відпустки і повернення назад. Зазначений час не враховується також у разі поділу відпустки на дві частини та відкликання осіб з відпустки.

В особливих випадках з дозволу відповідного керівника (начальника) щорічна основна відпустка може надаватися за минулий рік у I кварталі наступного року за умови, що раніше її не було надано через виняткові обставини. Щорічна основна відпустка тривалістю 40 і більше календарних днів на прохання особи рядового і начальницького складу може бути поділена на дві частини за умови, що основна її частина становить 30 календарних днів.

У разі надання щорічних основних відпусток особам рядового і начальницького складу, які мають право на відпустку тривалістю 10 і більше календарних днів, а також інших видів відпусток додатково надається час, необхідний для проїзду до місця проведення відпустки і назад у межах України з розрахунку тривалості руху залізничного транспорту, яким особа прямує до місця проведення відпустки та назад (до 6 годин руху в обидва боки час для проїзду до місця проведення відпустки і назад не надається, від 6 до 24 годин надається одна доба, від 24 до 48 годин - дві доби, понад 48 годин - три доби).

Рапорт про надання щорічної основної відпустки подається відповідному керівникові (начальникові) особою рядового і начальницького складу не пізніше ніж за два тижні до встановленого графіком строку відпустки. На підставі рапорту видається наказ по особовому складу не пізніше ніж за один тиждень до встановленого графіком строку відпустки.

Наказ про надання особі рядового і начальницького складу відпустки за сімейними обставинами та з інших поважних причин не може бути видано пізніше дня, про який просить особа. Обставини, на підставі яких надається відпустка за сімейними обставинами та з інших поважних причин, повинні бути документально підтверджені.

Дружині (чоловіку) особи рядового і начальницького складу щорічна основна відпустка за її (його) бажанням надається у зручний для неї (нього) час одночасно із щорічною основною відпусткою особи рядового і начальницького складу.

Курсантам (слухачам) навчальних закладів цивільного захисту, які навчаються за денною формою, надаються згідно з навчальними планами канікулярні відпустки тривалістю: зимова - до 14 календарних днів, літня - 30 календарних днів. Тривалість таких відпусток не залежить від вилучення років. Літня канікулярна відпустка є основною, а зимова -

додатковою. Час, необхідний для проїзду до місця проведення зазначених відпусток і повернення назад, не враховується. У разі наявності у курсантів навчальних закладів цивільного захисту навчальної заборгованості відпустка надається їм після ліквідації заборгованості в межах строків, установлених графіком навчального процесу. При цьому тривалість літньої відпустки не може бути меншою за 15 календарних днів.

Курсантам (слухачам) навчальних закладів цивільного захисту, крім канікулярних відпусток, зазначених в абзаці першому цього пункту, можуть надаватися додаткові відпустки для лікування у зв'язку з хворобою або за сімейними обставинами та з інших поважних причин у порядку, передбаченому Положенням.

Особам рядового і начальницького складу, кандидатури яких затверджено для направлення на навчання чи виїзду у відрядження за межі України, щорічна основна відпустка надається з урахуванням повного використання її до початку навчання або виїзду за межі України.

Особам рядового і начальницького складу, допущеним до складання вступних іспитів у навчальних закладах цивільного захисту та інших навчальних закладах, надаються відпустки на строк, зазначений у повідомленні навчального закладу про допуск до складання вступних іспитів, без урахування часу, необхідного для проїзду до місця розташування навчального закладу і повернення назад.

Додаткові відпустки у зв'язку з навчанням, творчі відпустки та соціальні відпустки надаються відповідно до Закону України "Про відпустки". Інші додаткові відпустки надаються особам рядового і начальницького складу на підставах та в порядку, встановленому законодавством.

Особам рядового і начальницького складу, які закінчили навчальні заклади цивільного захисту і яким присвоєно перше спеціальне звання середнього начальницького складу, щорічна основна відпустка надається безпосередньо після закінчення таких навчальних закладів тривалістю 30 календарних днів, як правило, за місцем служби, куди їх направлено для подальшого проходження служби.

Особам рядового і начальницького складу, які перебувають у відрядженні за межами України, дозволяється за їх бажанням об'єднати щорічну основну відпустку за два роки. Загальна тривалість об'єднаної відпустки не повинна перевищувати 90 календарних днів без урахування часу, необхідного для проїзду до місця проведення відпустки і повернення назад. У разі переміщення зазначених осіб по службі невикористана об'єднана відпустка (частина відпустки) за минулий та поточний роки надається за новим місцем служби чи посадою. У разі

службової необхідності об'єднана відпустка може бути поділена на частини у межах загальної тривалості.

Тривалість щорічної основної відпустки у році початку служби обчислюється з розрахунку 1/12 тривалості відпустки, на яку мають право особи рядового і начальницького складу, за кожний повний місяць служби до кінця календарного року. При цьому особам, які мають право на відпустку тривалістю 10 і більше календарних днів, надається додатково час, необхідний для проїзду до місця проведення відпустки і повернення назад. Відпустка тривалістю менш як 10 календарних днів може бути надана за бажанням особи рядового і начальницького складу одночасно із щорічною основною відпусткою в наступному році. У такому самому порядку надається щорічна основна відпустка також особам рядового і начальницького складу, які перебували у відпустці по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку.

Особам рядового і начальницького складу, які звільняються із служби, крім осіб, які звільняються за віком, станом здоров'я та у зв'язку із скороченням штатів або проведенням організаційно-штатних заходів, надається за їх бажанням щорічна основна відпустка з розрахунку 1/12 тривалості відпустки, на яку вони мають право згідно з Положенням, за кожний повний місяць служби у році звільнення. При цьому, в разі коли тривалість відпустки становить більш як 10 календарних днів, надається додатковий час, необхідний для проїзду до місця проведення відпустки і повернення назад.

У разі звільнення особи рядового і начальницького складу до закінчення календарного року, за який вона уже використала щорічну основну та щорічну додаткову відпустки, крім осіб, які звільняються із служби за віком, станом здоров'я, у зв'язку з безпосереднім підпорядкуванням близькій особі або скороченням штатів, або проведенням організаційно-штатних заходів, на підставі наказу керівника (начальника) органу чи підрозділу цивільного захисту проводиться відрахування із грошового забезпечення за дні відпустки, що були використані в рахунок тієї частини календарного року, яка залишилася після звільнення особи рядового і начальницького складу.

У разі звільнення особи рядового і начальницького складу із служби (крім звільнення через службову невідповідність, у зв'язку з обвинувальним вироком суду, що набрав законної сили, яким призначено покарання у виді позбавлення волі, обмеження волі, позбавлення спеціального звання чи позбавлення права займати певні посади, у зв'язку з набранням законної сили рішенням суду щодо притягнення до відповідальності за адміністративне корупційне правопорушення, пов'язане з порушенням обмежень, передбачених Законом України "Про засади запобігання і протидії корупції", у зв'язку з позбавленням

спеціального звання в дисциплінарному порядку, а також у зв'язку із систематичним невиконанням умов контракту особою рядового і начальницького складу) та невикористання нею щорічної основної відпустки за її бажанням надається невикористана відпустка з подальшими звільненням її із служби. Датою звільнення особи рядового і начальницького складу із служби у такому разі є останній день відпустки.

У разі звільнення особи рядового і начальницького складу із служби у зв'язку із закінченням строку контракту невикористана нею щорічна основна відпустка за її бажанням може надаватися тоді, коли час цієї відпустки повністю або частково перевищує строк контракту. В такому разі дія зазначеного контракту продовжується до закінчення відпустки.

Особам рядового і начальницького складу, які звільняються зі служби за віком, станом здоров'я та у зв'язку зі скороченням штатів, щорічна основна відпустка надається за їх бажанням у році звільнення тривалістю, встановленого Положенням.

Відкликання осіб рядового і начальницького складу із щорічної основної відпустки керівником (начальником), який її надав, допускається лише у разі службової необхідності. Невикористана частина щорічної основної відпустки надається в порядку, передбаченому абзацом першим пункту 140 Положення. Якщо невикористана частина відпустки становить 10 і більше календарних днів, особі рядового і начальницького складу надається додатково час, необхідний для проїзду до місця проведення відпустки і повернення назад, але не далі населеного пункту, з якого її було відкликано.

Відпустки для лікування у зв'язку з хворобою надаються на підставі висновку лікарсько-експертної комісії. Тривалість таких відпусток визначається за характером захворювання на підставі висновку лікувального закладу. Загальний час безперервного перебування у звільненні від виконання службових обов'язків через тимчасову втрату працездатності у зв'язку з хворобою та у відпустці для лікування у зв'язку з хворобою не повинен перевищувати чотирьох місяців (крім випадків, коли законодавством передбачено більший строк перебування на лікуванні). Цей строк може бути продовжено рішенням прямих керівників (начальників) на підставі висновку лікувального закладу.

Час перебування на лікуванні осіб рядового і начальницького складу у зв'язку з одержанням ними під час виконання службових обов'язків травм, професійних захворювань та інших ушкоджень здоров'я не обмежується. На огляд лікарсько-експертної комісії зазначені особи направляються після закінчення лікування. Після видання наказу про звільнення особи рядового і начальницького складу із служби цивільного захисту відпустка для лікування у зв'язку з хворобою не надається.

Особам рядового і начальницького складу, які захворіли під час щорічної основної відпустки або щорічної додаткової відпустки, зазначена відпустка продовжується після їх одужання керівником (начальником), який її надав, на кількість невикористаних днів відпустки.

Відпустка за сімейними обставинами та з інших поважних причин надається особам рядового і начальницького складу в разі:

1) укладення ними шлюбу - тривалістю до 10 календарних днів;
2) тяжкого стану здоров'я або смерті рідних по крові або по шлюбу:

- дружини (чоловіка), батька (матері), вітчима (мачухи), сина (дочки), пасинка (падчерки), рідного брата (рідної сестри) особи рядового і начальницького складу, батька (матері) подружжя або особи, на вихованні якої перебувала особа рядового і начальницького складу, - тривалістю до семи календарних днів без урахування часу, необхідного для проїзду до місця проведення відпустки та назад;

- інших рідних - тривалістю до трьох календарних днів без урахування часу, необхідного для проїзду до місця проведення відпустки та назад;

3) пожежі або іншого стихійного лиха, яке спіткало сім'ю особи рядового і начальницького складу або осіб, зазначених у підпункті 2 цього пункту, - тривалістю до 15 календарних днів без урахування часу, необхідного для проїзду до місця проведення відпустки та назад;

4) в інших виняткових випадках, коли присутність особи рядового і начальницького складу в сім'ї необхідна, за рішенням відповідного керівника (начальника) органу чи підрозділу цивільного захисту - тривалістю до трьох календарних днів без урахування часу, необхідного для проїзду до місця проведення відпустки та назад.

Відпустка за сімейними обставинами надається у разі використання особою рядового і начальницького складу щорічної основної та інших додаткових відпусток.

3.6. Звільнення зі служби цивільного захисту

Звільнення осіб рядового і начальницького складу зі служби цивільного захисту здійснюється:

- у запас Збройних Сил (з постановкою на військовий облік) - якщо звільнені особи не досягли граничного віку перебування в запасі, встановленого Законом України "Про військовий обов'язок і військову службу", і за станом здоров'я придатні до військової служби;

- у відставку - якщо звільнені особи досягли граничного віку перебування в запасі, встановленого Законом України "Про військовий обов'язок і військову службу", або визнані військово-лікарськими

комісіями непридатними за станом здоров'я до військової служби із зняттям з військового обліку.

Звільнення зі служби цивільного захисту (відрахування) особи рядового складу, яка зарахована до навчального закладу цивільного захисту, призначена на посаду курсанта і не досягла 18-річного віку, здійснюється відповідно до законодавства.

День відрахування вважається днем звільнення зі служби та виключення з кадрів ДСНС.

Контракт про проходження служби цивільного захисту припиняється (розривається), а особи рядового і начальницького складу звільняються зі служби цивільного захисту:

1) у зв'язку із закінченням строку контракту, про що особи рядового і начальницького складу попереджаються за два тижні;

2) за віком - у разі досягнення граничного віку перебування на службі, про що особи рядового і начальницького складу попереджаються за два тижні;

3) за станом здоров'я - на підставі висновку центральної лікарсько-експертної комісії ДСНС про непридатність або обмежену придатність до служби;

4) у зв'язку із скороченням штатів - у разі неможливості використання на службі у зв'язку із скороченням штатів або проведенням організаційно-штатних заходів, про що особи рядового і начальницького складу попереджаються за два місяці;

5) відповідно до заяви особи, яка звільняється у зв'язку із сімейними обставинами або з інших поважних причин, перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України;

6) у зв'язку із систематичним невиконанням умов контракту особою рядового і начальницького складу;

7) у зв'язку із систематичним невиконанням умов контракту керівництвом відповідного органу чи підрозділу цивільного захисту;

8) у зв'язку з набранням законної сили обвинувальним вироком суду;

9) у зв'язку з призовом на строкову військову службу на підставі рішення районної (міської) призовної комісії;

10) у разі неможливості переведення на іншу посаду у зв'язку з безпосереднім підпорядкуванням близькій особі;

11) у зв'язку з набуттям громадянства іноземної держави.

Особі рядового і начальницького складу, стосовно яких прийнято рішення про дострокове розірвання контракту, мають право оскаржити таке рішення у порядку, встановленому законодавством. У разі визнання рішення про дострокове розірвання контракту незаконним особи рядового і начальницького складу поновлюються на посадах, які займали

раніше, або на рівнозначних посадах з виплатою грошового забезпечення за час вимушеного невиконання службових обов'язків.

Звільнення осіб рядового і начальницького складу зі служби цивільного захисту здійснюється їх начальниками (керівниками), яким таке право надано відповідно до номенклатури посад, а осіб начальницького складу, які мають спеціальні звання від полковника служби цивільного захисту та вище, - виключно Головою ДСНС.

3.7. Резерв служби цивільного захисту

Громадяни можуть виконувати військовий обов'язок шляхом перебування у добровільному порядку в резерві служби цивільного захисту, який створюється ДСНС для доукомплектування органів і підрозділів цивільного захисту на час мобілізації за посадами, передбаченими штатами воєнного часу, в порядку, встановленому Положенням. Чисельність резерву служби цивільного захисту визначається у порядку, встановленому законодавством, у межах затверджених бюджетних призначень, передбачених на утримання ДСНС.

Здійснення заходів щодо відбору кандидатів для зарахування громадян у добровільному порядку до резерву служби цивільного захисту, визначення їх відповідності вимогам перебування у резерві служби цивільного захисту покладається на відповідні органи чи підрозділи цивільного захисту у взаємодії з районними (об'єднаними районними, міськими) військовими комісаріатами (далі - військові комісаріати). До органів чи підрозділів цивільного захисту, на яких покладено функції залучення громадян до виконання обов'язків за посадами, передбаченими штатами воєнного часу, в особливий період і під час цільової мобілізації, належать:

- апарат ДСНС;
- територіальні органи ДСНС;
- аварійно-рятувальні формування, спеціальні авіаційні, морські та інші формування, навчальні центри, формування та підрозділи забезпечення.

Відбір кандидатів для зарахування громадян у добровільному порядку до резерву служби цивільного захисту проводиться з числа:

- осіб рядового і начальницького складу, які звільняються із служби в запас Збройних Сил;
- військовозобов'язаних, які здобули освіту у навчальних закладах цивільного захисту;
- військовозобов'язаних, які звільнилися з військової служби у запас.

Громадяни, які виявили бажання укласти контракт про перебування у резерві служби цивільного захисту і які не досягли граничного віку перебування на службі цивільного захисту, визначеного Положенням, подають заяву:

- особи рядового і начальницького складу, які звільняються із служби в запас Збройних Сил, - керівникові (начальникові) органу чи підрозділу цивільного захисту, з якого вони звільняються із служби;
- військовозобов'язані, які здобули освіту у навчальних закладах цивільного захисту, або які звільнилися з військової служби у запас, - керівникові (начальникові) відповідного органу чи підрозділу цивільного захисту, зазначеного у пункті 190 Положення.

Право на підписання контракту резерву служби цивільного захисту від імені ДСНС надається:

- Голові ДСНС - з громадянами, які призначаються для комплектування посад середнього та старшого начальницького складу, передбачених штатом воєнного часу органу управління Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту;
- керівникові аварійно-рятувального формування, спеціального авіаційного, морського та іншого формування, навчального центру, формування та підрозділу забезпечення (штат якого на воєнний час передбачає наявність посад, на яких можуть перебувати військовозобов'язані громадяни у резерві служби цивільного захисту) - з громадянами, які призначаються для комплектування посад рядового і начальницького складу, передбачених штатами воєнного часу зазначених формувань, центрів, підрозділів;
- керівникові територіального органу ДСНС, - з громадянами, які призначаються для комплектування посад рядового і начальницького складу, передбачених штатами воєнного часу аварійно-рятувальних формувань спеціального призначення, державних пожежно-рятувальних підрозділів (частин).

Контракт набирає чинності з дня його підписання сторонами. Строк дії контракту обчислюється повними роками з дня набрання ним чинності. Про день набрання чинності контрактом робиться відповідний запис в обох примірниках контракту. Контракт є підставою для видання відповідного наказу по особовому складу про зарахування громадянина до резерву служби цивільного захисту, а в особливий період чи під час цільової мобілізації - про прийом особи, що перебуває у резерві служби цивільного захисту, на службу цивільного захисту і призначення її на відповідну посаду, передбачену штатом воєнного часу органу управління, формування чи підрозділу цивільного захисту, до якого приписана зазначена особа.

Днем припинення строку дії контракту вважається:

- день закінчення строку дії контракту - в разі, якщо з військовозобов'язаним громадянином продовжено контракт про перебування у резерві служби цивільного захисту;
- день, зазначений у наказі по особовому складу про відрахування із резерву служби цивільного захисту, - якщо новий контракт не укладається або у разі дострокового розірвання контракту.

Контракт про перебування у резерві служби цивільного захисту припиняється (розривається):

- 1) у зв'язку із закінченням строку дії контракту;
- 2) за станом здоров'я - на підставі висновку військово-лікарської комісії про непридатність громадянина до військової служби;
- 3) у зв'язку із скороченням штатів - у разі неможливості використання громадянина у резерві служби цивільного захисту у зв'язку із скороченням посад, передбачених штатами воєнного часу органу управління, аварійно-рятувального формування, спеціальних авіаційних, морських та інших формувань, навчального центру, формування чи підрозділу забезпечення, на яких можуть перебувати військовозобов'язані громадяни у резерві служби цивільного захисту;
- 4) у разі укладення з громадянином нового контракту;
- 5) у зв'язку з набранням законної сили обвинувальним вироком суду;
- 6) у разі смерті (загибелі) громадянина, а також визнання його судом безвісно відсутнім або оголошення померлим;
- 7) у разі неприбуття громадянина на збори (навчальні або перевірочні) без поважних причин, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України;
- 8) у разі виникнення установлених законом обставин, унаслідок яких військовозобов'язані не підлягають призову на військову службу під час мобілізації;
- 9) у зв'язку з набуттям громадянства іноземної держави.

У разі припинення (розірвання) контракту про перебування військовозобов'язаних громадян у резерві служби цивільного захисту керівники органів чи підрозділів цивільного захисту зобов'язані письмово у семиденний строк в установленому порядку поінформувати про цей факт військовий комісаріат за місцем реєстрації зазначених громадян для переведення їх на загальний військовий облік.

Контрольні запитання

1. Що забезпечує служба цивільного захисту ?
2. Що складають громадяни коли вперше приймаються на службу ?
3. Хто вважається курсантами ?
4. Хто вважається слухачами ?
5. Хто вважається ад'юнктами ?
6. Який день вважається першим днем проходження служби цивільного захисту ?
7. Коли закінчується служба цивільного захисту ?
8. Граничний вік перебування на службі цивільного захисту для осіб рядового, молодшого і середнього начальницького складу
9. Граничний вік перебування на службі цивільного захисту для осіб старшого начальницького складу
10. Граничний вік перебування на службі цивільного захисту для осіб вищого начальницького складу
11. На який термін за рішенням Голови ДСНС можуть бути залишені особи рядового і начальницького складу, які мають високу професійну підготовку, досвід практичної роботи на службі ?
12. На який термін за рішенням Голови ДСНС строк служби може бути продовжено повторно ?
13. Яка тривалість робочого тижня встановлюється для осіб рядового і начальницького складу ?
14. Вимоги до громадян, які приймаються на службу цивільного захисту із зарахуванням до кадрів ДСНС
15. Хто не може бути прийнятий на службу цивільного захисту ?
16. В яких випадках на службу цивільного захисту приймаються громадяни віком від 17 років, у тому числі ті, яким 17 років виповнюється в рік зарахування ?
17. Дайте визначення, що таке контракт про проходження служби цивільного захисту
18. Які види контрактів для проходження служби цивільного захисту укладаються в ДСНС ?
19. На який термін укладається контракт про проходження служби ?
20. На який термін укладається контракт про навчання ?
21. В скількох примірниках укладаються контракти про проходження служби цивільного захисту в ДСНС ?
22. Які посадові особи від імені ДСНС і з ким, мають право на підписання контракту про проходження служби цивільного захисту ?
23. Які посадові особи від імені ДСНС і з ким, мають право на підписання контракту про навчання ?
24. Який день вважається днем припинення строку дії контракту ?

25. Яким документом затверджено перелік посад, що підлягають заміщенню особами рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту та відповідних їм спеціальних звань ?
26. Вимоги до осіб рядового і начальницького складу, які призначаються на посади.
27. Порядок переміщення по службі осіб рядового і начальницького складу на вищі, рівнозначні та нижчі посади.
28. Хто із осіб рядового і начальницького складу має переважне право залишення на службі у разі проведення організаційно-штатних заходів ?
29. Визначення поняття, яка посада є вищою.
30. В яких випадках не допускається переміщення осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту в іншу місцевість для подальшого проходження служби?
31. В яких випадках особи рядового і начальницького складу можуть бути звільнені із займаної посади із зарахуванням у розпорядження керівника (начальника) відповідного органу чи підрозділу цивільного захисту ?
32. Як поділяється склад осіб, які перебувають на службі цивільного захисту ?
33. Як поділяється начальницький склад служби цивільного захисту ?
34. Хто має право присвоєння першого спеціального звання служби цивільного захисту від молодшого лейтенанта служби цивільного захисту до полковника служби цивільного захисту включно ?
35. Хто має право присвоєння першого спеціального звання служби цивільного захисту від рядового служби цивільного захисту до старшого прапорщика служби цивільного захисту включно ?
36. Яке спеціальне звання присвоюється особам зарахованим до вищих навчальних закладів цивільного захисту за денною формою навчання ?
37. Порядок присвоєння чергових спеціальних звань рядового і начальницького складу керівниками (начальниками) відповідно до номенклатури посад.
38. Порядок присвоєння спеціальних звань вищого начальницького складу.
39. Умови присвоєння спеціального звання прапорщик служби цивільного захисту ?
40. В яких випадках присвоюється спеціальне звання прапорщик служби цивільного захисту, незалежно від наявного спеціального звання рядового і молодшого начальницького складу та строків вислуги ?
41. Умови присвоєння спеціального звання старший прапорщик служби цивільного захисту.
42. Умови присвоєння спеціального звання молодший лейтенант служби цивільного захисту.

43. Умови присвоєння спеціального звання лейтенант служби цивільного захисту
44. Строки вислуги у спеціальних званнях молодшого начальницького складу
45. Строки вислуги у спеціальних званнях середнього і старшого начальницького складу
46. В яких випадках зменшується строк вислуги у спеціальному званні лейтенант служби цивільного захисту ?
47. Порядок присвоєння чергових спеціальних звань на один ступінь вище від спеціального звання, передбаченого штатом за займаною посадою
48. Порядок присвоєння чергових спеціальних звань достроково.
49. Які комісії утворюються для визначення рівня професійної підготовки, ділових та моральних якостей, відповідності займаним посадам осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту ?
50. Ким визначається склад атестаційної комісії відповідного органу чи підрозділу цивільного захисту ?
51. Хто із осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту не підлягає атестуванню ?
52. Порядок оскарження результатів атестування особами рядового і начальницького складу служби цивільного захисту
53. Види відпусток, на які мають право особи рядового і начальницького складу
54. Тривалість відпусток в залежності від вислуги років.
55. Тривалість відпусток для учасників бойових дій та поранених до них осіб.
56. Надання додаткового часу, необхідного для проїзду до місця проведення відпустки та повернення назад.
57. Терміни надання відпусток курсантам навчальних закладів цивільного захисту.
58. Тривалість відпустки курсантів навчальних закладів у разі наявності навчальної заборгованості.
59. Порядок надання відпустки особам рядового і начальницького складу, які закінчили навчальні заклади цивільного захисту і яким присвоєно перше спеціальне звання середнього начальницького складу.
60. Порядок відкликання особи рядового і начальницького складу із щорічної основної відпустки керівником.
61. Порядок продовження щорічної основної відпустки або щорічної додаткової відпустки особам рядового і начальницького складу, які захворіли під час її проведення.

62. В яких випадках особам рядового і начальницького складу надається відпустка за сімейними обставинами та з інших поважних причин ?
63. Яка тривалість відпустки при укладанні шлюбу особою рядового і начальницького складу та умови її надання.
64. Порядок звільнення осіб рядового і начальницького складу зі служби цивільного захисту
65. В яких випадках особа рядового і начальницького складу звільняється із служби цивільного захисту у запас Збройних Сил ?
66. В яких випадках особа рядового і начальницького складу звільняється із служби цивільного захисту у відставку ?
67. Який день вважається днем відрахування з навчання ?
68. Підстави розірвання контракту про проходження служби цивільного захисту.
69. Порядок звільнення зі служби цивільного захисту начальницького складу, які мають спеціальні звання від полковника служби цивільного захисту та вище.
70. Порядок здійснення заходів щодо відбору кандидатів для зарахування громадян у добровільному порядку до резерву служби цивільного захисту
71. З числа яких громадян проводиться відбір кандидатів до резерву служби цивільного захисту ?
72. Кому надається право на підписання контракту резерву служби цивільного захисту від імені ДСНС ?
73. Який день вважається днем припинення строку дії контракту резерву служби цивільного захисту ?
74. В яких випадках контракт про перебування у резерві служби цивільного захисту припиняється (розривається) ?

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України (Верховна Рада України; Закон від 28.06.1996 року № 254к/96-ВР).
2. Кодекс цивільного захисту України (від 02.10.2012 року №5403-VI).
3. Закон України “Про військовий обов’язок і військову службу” (від 25.03.1992 року №2232-XII).
4. Закон України “Про Дисциплінарний статут служби цивільного захисту” (від 05.03.2009 року №1068-VI).
5. Указ Президента України від 16 січня 2013 року №20/2013 “Деякі питання Державної служби України з надзвичайних ситуацій”.
6. Указ Президента України від 02 вересня 2013 року №473/2013 “Про внесення змін до деяких указів Президента України щодо волонтерської діяльності”.
7. Постанова КМУ від 11 липня 2013 року №593 “Положення про порядок проходження служби цивільного захисту особами рядового і начальницького складу”.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

рекомендованої для вивчення дисципліни

“Організація служби і професійної підготовки пожежно-рятувальних сил”

1. Конституція України (Верховна Рада України; Закон від 28.06.1996 р. №254к/96-ВР).
2. Кодекс цивільного захисту України (від 02.10.2012 р. №5403-VI).
3. Закон України “Про військовий обов’язок і військову службу” (від 25.03.1992 року №2232-XII).
4. Закон України “Про звернення громадян” (від 02.10.1996 року №393/96-ВР).
5. Закон України “Про Дисциплінарний статут служби цивільного захисту” (від 05.03.2009 року №1068-VI).
6. Указ Президента України від 16 січня 2013 року №20/2013 “Деякі питання Державної служби України з надзвичайних ситуацій”.
7. Постанова КМУ від 30 листопада 2011 року №1242 “Про затвердження Типової інструкції з діловодства у центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органах виконавчої влади”.
8. Постанова КМУ від 11 липня 2013 року №593 “Положення про порядок проходження служби цивільного захисту особами рядового і начальницького складу”.
9. Наказ МНС України від 05.08.2004 року №10 “Настанова з фізичної підготовки МНС України”.
10. Наказ МНС України від 07.05.2007 року №312 “Правила безпеки праці в органах та підрозділах МНС України”.
11. Наказ МНС України від 31.10.2008 року №794 “Тимчасовий порядок організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб МНС України”.
12. Наказ МНС України від 01.07.2009 року №444 “Про затвердження Настанови з організації професійної підготовки та післядипломної освіти осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту”.

13. Наказ МНС України від 01.09.2009 року №601 “Про затвердження положення про організацію службової підготовки особового складу органів і підрозділів цивільного захисту”.
14. Наказ МНС України від 16.12.2011 року № 1341 “Про затвердження Методики розрахунку сил і засобів МНС України, необхідних для гасіння пожеж у будівлях і на територіях різного призначення”.
15. Наказ МНС України від 16.12.2011 року №1342 “Настанова з організації газодимозахисної служби в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту МНС України”.
16. Наказ МНС України від 13.03.2012 року №575 “Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту”.
17. Наказ ДСНС України від 07.02.2013 року №7 “Про затвердження граничної чисельності територіальних органів ДСНС та їх типових структур”.
18. Наказ ДСНС України від 06.03.2013 року №70 “Про затвердження типових структур, підпорядкованих ГУ(У) ДСНС України підрозділів, та переведення їх на нові штати”.
19. Наказ ДСНС України від 01.04.2013 №107 “Про затвердження Методичних рекомендацій з експлуатації та ремонту пожежних рукавів”.
20. Наказ ДСНС України від 09.04.2013 року №127 “Про затвердження Інструкції з діловодства за зверненнями громадян в системі ДСНС України”.
21. Наказ ДСНС України від 16.05.2013 року №230 “Про затвердження примірного положення про державний пожежно-рятувальний загін (частину, пост) ДСНС України”.
22. Наказ ДСНС України від 26.06.2013 року №430 “Про затвердження Інструкції з діловодства в апараті ДСНС”.

23. Наказ ДСНС України від 08.01.2014 року №1 “Типова інструкція з діловодства в територіальних органах Державної служби України з надзвичайних ситуацій”.
24. Типове положення про оперативно-координаційний центр ГУ (У) ДСНС України.
25. Типове положення про зведені загони ГУ (У) ДСНС України.
26. Ю.Є. Шелюх, І.В. Дворянин “Практичний посібник з питань обліку, контролю та перевірки протипожежного водопостачання в гарнізонах пожежної охорони України”.

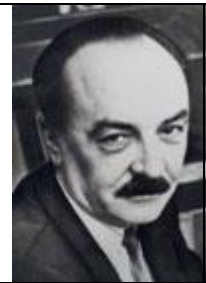
Перелік керівників,

які керували Штабом Цивільної оборони України, Міністерством України у справах захисту населення від наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, Міністерством України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, Міністерством надзвичайних ситуацій та Державною службою України з надзвичайних ситуацій починаючи з 1991 року.

Штаб Цивільної оборони України

	<p>Бондарчук Микола Степанович</p>	<p>з 1991 по 1993</p>
	<p>Гречанінов Віктор Федорович</p>	<p>з 1993 по 1996</p>

Міністерство України у справах захисту населення від наслідків аварії на Чорнобильській АЕС

	<p>Готовчиць Георгій Олександрович</p>	<p>з 1991 по 1995</p>
	<p>Холоша Володимир Іванович</p>	<p>з 1995 по 1996</p>

Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи

	Кальченко Валерій Михайлович	з 1996 по 1999 роки
	Дурдинець Василь Васильович	з 1999 по 2002 роки
	Рева Григорій Васильович	з 2002 по 2005 роки
	Жванія Давид Важаєвич	2005 рік

	<p>Балога Віктор Іванович</p>	<p>з 2005 по 2006 роки</p>
	<p>Шуфрич Нестор Іванович</p>	<p>з 2006 по 2007 роки</p>
	<p>Шандра Володимир Миколайович</p>	<p>з 2007 по 2010 роки</p>
	<p>Шуфрич Нестор Іванович</p>	<p>2010 рік</p>

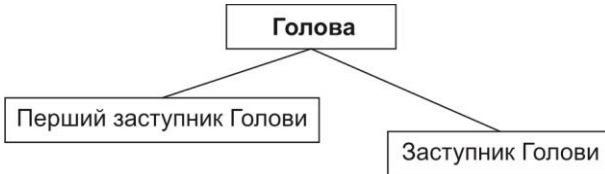
Міністерство надзвичайних ситуацій України

	<p>Балога Віктор Іванович</p>	<p>з 2010 по 2012 роки</p>
---	-----------------------------------	----------------------------

Державна служба України з надзвичайних ситуацій

	<p>Болотських Михайло Васильович</p>	<p>з 2012 по 2014 роки</p>
---	--	----------------------------

Структура
центрального апарату Державної служби України з надзвичайних ситуацій

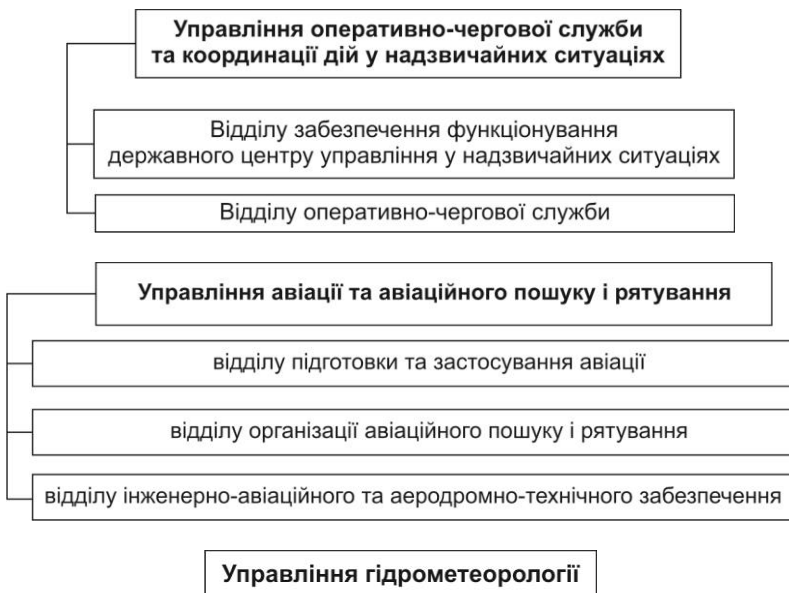

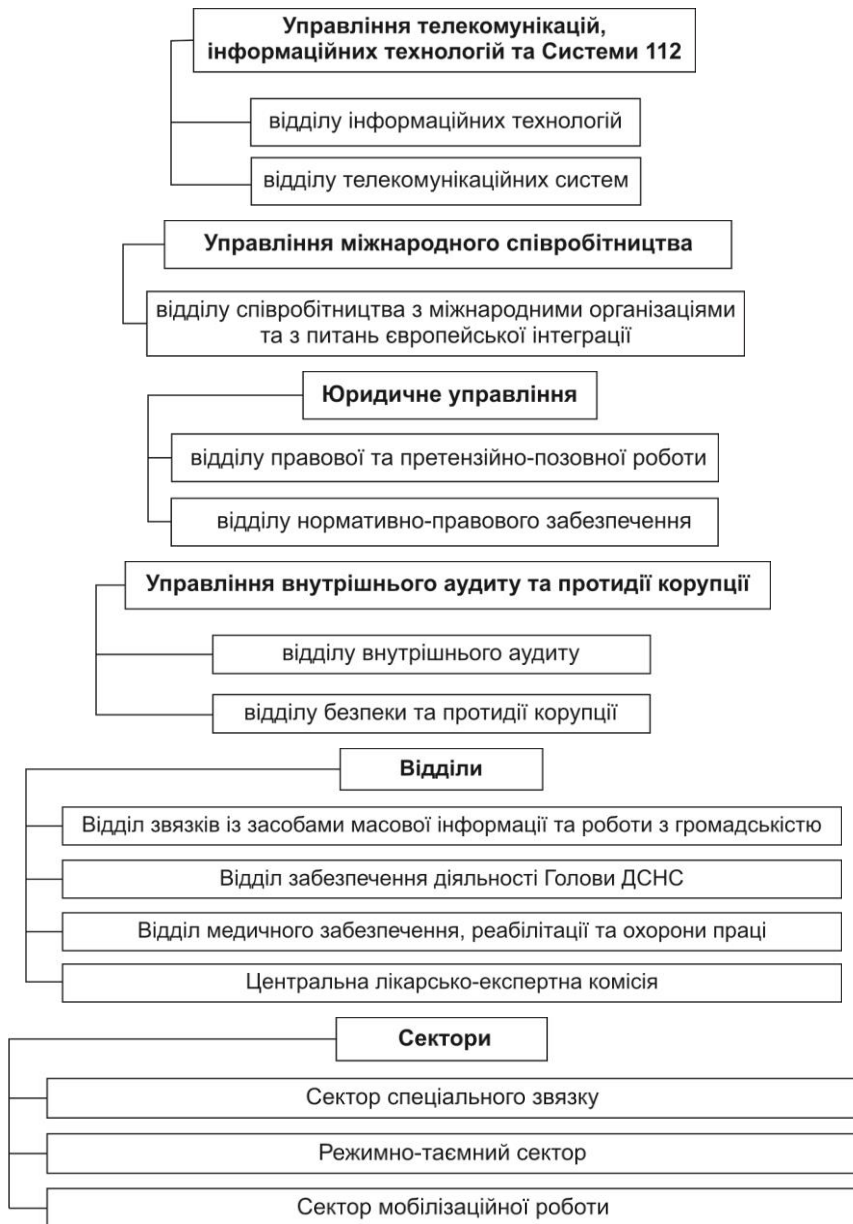
Департаменти

Управління

**Зразок контракту
про проходження служби**

Малий Державний Герб України
Державна служба України з надзвичайних ситуацій

**КОНТРАКТ
про проходження служби цивільного захисту**

ДСНС в особі

_____ (найменування посади керівника (начальника) органу чи підрозділу цивільного захисту,
_____, з одного боку,
_____ спеціальне звання, прізвище, ім'я, по батькові)
та громадянин України _____ (прізвище, ім'я, по батькові,
_____ дата народження,
_____ спеціальне звання (у разі наявності), найменування посади),
що проживає _____ (місце проживання)
_____ паспорт _____ (серія, номер, ким і коли виданий)

з іншого боку, відповідно до Кодексу цивільного захисту та Положення про порядок проходження служби цивільного захисту особами рядового і начальницького складу уклали цей Контракт про таке:

1. Громадянин України _____ (прізвище, ім'я, по батькові)

ознайомився із законами та іншими нормативно-правовими актами, які регулюють порядок проходження служби цивільного захисту особами рядового і начальницького складу, і добровільно бере на себе зобов'язання додержуватися Конституції та законів України, сумлінно виконувати вимоги Присяги служби цивільного захисту, статутів, наказів чи розпорядження керівників (начальників), свої службові обов'язки, підвищувати свою професійну майстерність, досягати позитивних результатів з фізичної підготовки.

2. ДСНС зобов'язується забезпечувати громадянину _____ (прізвище, ім'я, по батькові)

створення необхідних умов для несення служби;
додержання його особистих прав і свобод та прав членів його сім'ї, включаючи одержання пільг, гарантій та компенсацій, установлених законами та іншими нормативно-правовими актами, які визначають порядок проходження служби цивільного захисту особами рядового і начальницького складу;
призначення його на посаду відповідно до професійної освіти, присвоєння спеціальних звань, просування по службі з урахуванням ділових і особистих якостей;
фінансове і матеріальне забезпечення відповідно до законодавства.

3. Цей Контракт укладено на _____ років.
(цифрами і словами)

4. Не пізніше ніж за два місяці до закінчення строку дії цього Контракту сторони зобов'язуються повідомити одна одну про намір укласти Контракт на новий строк.

5. Цей Контракт може бути припинено (розірвано) достроково з ініціативи ДСНС, а особа рядового і начальницького складу, яка проходить службу цивільного захисту за контрактом, звільняється із служби:

- за віком - у разі досягнення граничного віку перебування на службі;
- за станом здоров'я - на підставі висновку центральної лікарсько-експертної комісії ДСНС про непридатність або обмежену придатність до служби;
- у зв'язку із скороченням штатів - у разі неможливості використання на службі у зв'язку із скороченням штатів або проведенням організаційно-штатних заходів;
- у зв'язку із систематичним невиконанням умов цього Контракту особою рядового і начальницького складу;
- у зв'язку з набранням законної сили обвинувальним вироком суду;
- у зв'язку з призовом на строкову військову службу на підставі рішення районної (міської) призовної комісії;
- у разі неможливості переведення на іншу посаду у зв'язку з безпосереднім підпорядкуванням близькій особі;
- у зв'язку з набуттям громадянства іноземної держави.

6. Цей Контракт може бути припинено (розірвано) достроково з ініціативи особи рядового і начальницького складу, яка проходить службу цивільного захисту за контрактом:

- за віком - у разі досягнення граничного віку перебування на службі;
- за станом здоров'я - на підставі висновку центральної лікарсько-експертної комісії ДСНС про непридатність або обмежену придатність до служби;
- у зв'язку із скороченням штатів - у разі неможливості використання на службі у зв'язку із скороченням штатів або проведенням організаційно-штатних заходів;
- відповідно до заяви особи, яка звільняється у зв'язку із сімейними обставинами або з інших поважних причин, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України;
- у зв'язку із систематичним невиконанням умов Контракту керівництвом органу і підрозділу цивільного захисту;
- у зв'язку з набуттям громадянства іноземної держави.

7. Цей Контракт також може бути припинено (розірвано) достроково з ініціативи будь-якої сторони у судовому порядку.

8. Цей Контракт укладено у двох примірниках, один з яких видано громадянину, а другий залучено до матеріалів його особової справи.

9. Інші умови цього Контракту:

10. Умови цього Контракту можуть бути змінені або доповнені тільки за згодою сторін у письмовій формі.

11. Реквізити сторін:

_____	_____	_____
(підпис)	(прізвище, ім'я, по батькові)	(найменування посади керівника (начальника) органу чи підрозділу цивільного захисту)
_____	_____	_____
(місце проживання громадянина)		(спеціальне звання)
_____	_____	_____
	(підпис)	(прізвище, ім'я, по батькові)
_____ 20__ року.		_____ 20__ року.

М.П.

12. Цей Контракт набирає чинності з _____ 20__ року.

13. Чинність цього Контракту припинено _____ 20__ року у зв'язку з:

(підстави для припинення Контракту, дата виключення особи рядового

чи начальницького складу із списків особового складу, номер наказу)

(найменування посади керівника (начальника) органу чи підрозділу

цивільного захисту, спеціальне звання)

(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

М.П.

Примітка. Пункт 9 цього Контракту заповнюється у разі виникнення нових обставин або прийняття сторонами додаткових зобов'язань, які не суперечать законодавству.

Зразок контракту
про навчання (проходження служби цивільного захисту)

Малий Державний Герб України
Державна служба України з надзвичайних ситуацій

КОНТРАКТ
про навчання (проходження служби цивільного захисту)

ДСНС в особі

_____ (найменування посади керівника навчального закладу цивільного захисту,
_____, з одного боку,
спеціальне звання, прізвище, ім'я, по батькові)
та громадянин України _____
(прізвище, ім'я, по батькові,

дата народження,
_____,
спеціальне звання (у разі наявності), найменування посади)
що проживає _____
(місце проживання)

паспорт _____
(серія, номер, ким і коли виданий)

з іншого боку, відповідно до Кодексу цивільного захисту та Положення про порядок проходження служби цивільного захисту особами рядового і начальницького складу уклали цей Контракт про таке:

1. Громадянин України _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

ознайомився із законами та іншими нормативно-правовими актами, які регулюють порядок проходження служби цивільного захисту особами рядового і начальницького складу, і добровільно бере на себе зобов'язання:

- 1) додержуватися Конституції та законів України;
- 2) навчатися (проходити службу цивільного захисту) у _____
(найменування

(найменування навчального закладу цивільного захисту)

протягом строку дії цього Контракту на умовах, установлених законами та іншими нормативно-правовими актами, що регулюють порядок проходження служби цивільного захисту і навчання у навчальних закладах (наукових установах) цивільного захисту;

3) сумлінно виконувати вимоги Присяги служби цивільного захисту, статутів, накази чи розпорядження керівників (начальників), свої службові обов'язки;

4) мати позитивні результати навчання, виконувати вимоги навчального плану, наполегливо оволодівати знаннями, необхідними для майбутньої служби;

5) проходити службу цивільного захисту в органах чи підрозділах ДСНС на посадах середнього (старшого) начальницького складу не менше трьох років після закінчення навчання.

2. ДСНС зобов'язується забезпечувати громадянину/і _____

_____ :
(прізвище, ім'я, по батькові)

додержання його особистих прав і свобод та прав членів його сім'ї, включаючи одержання пільг, гарантій та компенсацій, установлених законами України та іншими нормативно-правовими актами, які визначають порядок навчання (проходження служби цивільного захисту);

створення необхідних під час навчання умов для здобуття освітньо-кваліфікаційного (освітньо-наукового) рівня _____ за напрямом підготовки (спеціальністю) відповідно до навчальних планів та програм, затверджених для обраного напрямку підготовки (обраної спеціальності);

не залучати його до виконання робіт, пов'язаних з ризиком для життя і здоров'я; фінансове і матеріальне забезпечення відповідно до законодавства.

3. Замовник в особі _____

_____ (найменування посади керівника органу

_____ чи підрозділу цивільного захисту, спеціальне звання,

_____ прізвище, ім'я, по батькові)

_____ зобов'язується:

за рік до закінчення навчання направити до _____

_____ (найменування навчального

_____ закладу цивільного захисту)

пропозиції щодо працевлаштування _____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

_____ із зазначенням умов,
_____ особи, яка навчається)

які будуть надані випускникові;

не пізніше ніж за шість місяців до закінчення навчання підтвердити навчальному закладу достовірність пропозицій щодо працевлаштування випускника;

створювати належні умови для успішного проходження _____

_____ (прізвище,

_____ практичної підготовки

_____ ім'я, по батькові особи, яка навчається)

та стажування;

призначити випускника _____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

_____ після його прибуття по закінченні

_____ випускника)

навчального закладу цивільного захисту на посаду, яка відповідає здобутим освітньо-кваліфікаційному рівню та спеціальності.

4. Цей Контракт укладено _____ 20__ року на період підготовки за освітньо-кваліфікаційним рівнем _____ із строком навчання _____ років.

_____ (цифрами і словами)

5. Цей Контракт може бути припинено (розірвано) достроково з ініціативи ДСНС, а громадянин, який навчається (проходить службу цивільного захисту) за контрактом, звільняється із служби:

за станом здоров'я - на підставі висновку центральної лікарсько-експертної комісії ДСНС про непридатність або обмежену придатність до служби;

у зв'язку із систематичним невиконанням умов Контракту особою рядового чи начальницького складу;

у зв'язку з набранням законної сили обвинувальним вироком суду;

у зв'язку з набуттям громадянства іноземної держави.

6. Цей Контракт може бути припинено (розірвано) достроково з ініціативи особи рядового і начальницького складу, яка навчається (проходить службу цивільного захисту) за контрактом:

за станом здоров'я - на підставі висновку (постанови) центральної лікарсько-експертної комісії ДСНС про непридатність або обмежену придатність до служби;

відповідно до заяви особи, яка звільняється у зв'язку із сімейними обставинами або з інших поважних причин, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України;

у зв'язку із систематичним невиконанням умов цього Контракту керівництвом;

у зв'язку з набуттям громадянства іноземної держави.

7. Цей Контракт також може бути припинено (розірвано) достроково з ініціативи будь-якої сторони у судовому порядку.

8. Цей Контракт укладено у трьох примірниках, один з яких видано громадянину, який навчається (проходить службу цивільного захисту), другий залучено до матеріалів його особової справи, а третій зберігається в органі чи підрозділі цивільного захисту, який направив громадянина на навчання.

9. Інші умови цього Контракту:

10. Умови цього Контракту можуть бути змінені або доповнені тільки за згодою сторін у письмовій формі.

11. Реквізити сторін:

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

(найменування посади керівника навчального закладу цивільного захисту)

(місце

проживання громадянина)

(спеціальне звання)

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ 20__ року.

_____ 20__ року.

Замовник

(найменування посади керівника (начальника))

органу чи підрозділу цивільного захисту)

(спеціальне звання)

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

М.П.

12. Цей Контракт набирає чинності з _____ 20__ року.

13. Чинність цього Контракту припинено _____ 20__ року у зв'язку з:

(підстави для припинення Контракту, дата виключення особи рядового

і начальницького складу із списків особового складу, номер наказу)

(найменування посади керівника (начальника) органу чи підрозділу

цивільного захисту, спеціальне звання)

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

М.П.

Примітка. Пункт 9 цього Контракту заповнюється у разі виникнення нових обставин або прийняття сторонами додаткових зобов'язань, які не суперечать законодавству.

Зразок контракту
про перебування у резерві служби цивільного захисту

Малий Державний Герб України
Державна служба України з надзвичайних ситуацій

КОНТРАКТ
про перебування у резерві служби цивільного захисту

ДСНС в особі

_____ (найменування посади керівника органу чи підрозділу цивільного захисту,
_____, з одного боку,
спеціальне звання, прізвище, ім'я, по батькові)
та громадянин України _____ (прізвище, ім'я, по батькові,
_____,
дата народження, а також у разі наявності - одержана військово-облікова
_____,
спеціальність або штатна посада, на якій він проходив військову службу
_____,
чи службу цивільного захисту, освіта)

(ідентифікаційний номер)
що проживає _____ (місце проживання)

паспорт _____ (серія, номер, ким і коли виданий)

з іншого боку, відповідно до Кодексу цивільного захисту та Положення про порядок проходження служби цивільного захисту особами рядового і начальницького складу уклали цей Контракт про таке:

1. Громадянин України _____ (прізвище, ім'я, по батькові)

ознайомився із законами та іншими нормативно-правовими актами, які регулюють порядок виконання військового обов'язку у запасі та перебування у резерві служби цивільного захисту для забезпечення цивільного захисту України в особливий період або під час цільової мобілізації, і добровільно бере на себе зобов'язання:

1) перебувати у резерві служби цивільного захисту протягом строку дії цього Контракту на умовах, установлених законами, іншими нормативно-

правовими актами, що регулюють порядок виконання військового обов'язку у запасі і перебування у резерві служби цивільного захисту, та цим Конtrakтом;

2) систематично вдосконалювати теоретичні знання та практичні навички, необхідні для виконання службових обов'язків під час проходження служби цивільного захисту в особливий період або цільової мобілізації на посаді, передбаченій штатом воєнного часу органу чи підрозділу цивільного захисту, яка відповідає здобутим освітньо-кваліфікаційному рівню, професії, військово-обліковій спеціальності або штатній посаді, на якій він проходив військову службу чи службу цивільного захисту;

3) своєчасно прибути на збори;

4) під час проходження зборів (навчальних або перевірочних) мати при собі військово-облікові документи та документи, що посвідчують особу;

5) під час мобілізації (в тому числі цільової) прибути на збірний пункт органу чи підрозділу цивільного захисту у строк, зазначений в одержаному розпорядженні керівника _____

(найменування посади керівника

_____);
органу чи підрозділу цивільного захисту)

6) з моменту оголошення мобілізації не змінювати місце проживання без дозволу керівника _____

(найменування посади керівника органу

_____);
чи підрозділу цивільного захисту)

2. ДСНС зобов'язується забезпечити громадянинуі

_____;
(прізвище, ім'я, по батькові)

додержання його прав, включаючи надання гарантій правового і соціального захисту, установлених законами та іншими нормативно-правовими актами, які визначають порядок перебування у резерві служби цивільного захисту в мирний час та проходження служби цивільного захисту особами рядового і начальницького складу в особливий період і під час цільової мобілізації;

зарахування його до резерву служби цивільного захисту на посаду, передбачену штатом воєнного часу органу чи підрозділу цивільного захисту, яка відповідає його освітньо-кваліфікаційному рівню, професії, одержаній військово-обліковій спеціальності або штатній посаді, на якій він проходив військову службу чи службу цивільного захисту;

завчасне ознайомлення з планом заходів з підготовки резерву служби цивільного захисту на рік;

створення умов для удосконалення теоретичних знань і практичних навиків під час проведення навчальних зборів;

виплату в установленому порядку грошового забезпечення та заохочення під час проведення зборів (навчальних або перевірочних).

3. Цей Контракт укладено на _____
років. (цифрами і словами)

4. Не пізніше ніж за два місяці до закінчення строку дії цього Контракту сторони зобов'язуються повідомити одна одну про намір укласти Контракт на новий строк.

5. Контракт може бути припинено (розірвано) достроково з ініціативи ДСНС, а громадянин відраховується із резерву служби цивільного захисту і знімається з обліку в ДСНС:

у зв'язку із скороченням штатів - у разі неможливості використання громадянина у резерві служби цивільного захисту у зв'язку із скороченням посад, передбачених штатами воєнного часу (штатним розписом) органу управління, формування, центру, підрозділу цивільного захисту, на яких можуть перебувати військовозобов'язані громадяни у резерві служби цивільного захисту;

у зв'язку з набранням законної сили обвинувальним вироком суду;

у разі смерті (загибелі) громадянина, а також визнання його судом безвісно відсутнім або оголошення померлим;

у разі неприбуття громадянина на збори (навчальні або перевірочні) без поважних причин (відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28 липня 2010 р. № 673 “Про затвердження переліку поважних причин неприбуття чи несвоєчасного прибуття військовозобов'язаного до військового комісаріату для призову на збори”);

у разі виникнення установлених законом обставин, унаслідок яких військовозобов'язані не підлягають призову на військову службу під час мобілізації;

у зв'язку з набуттям громадянства іноземної держави.

6. Цей Контракт може бути припинено (розірвано) достроково з ініціативи громадянина, який перебуває у резерві служби цивільного захисту:

за станом здоров'я - на підставі висновку військово-лікарської комісії про непридатність громадянина до військової служби;

у разі виникнення установлених законом обставин, внаслідок яких військовозобов'язані не підлягають призову на військову службу під час мобілізації;

у зв'язку з набуттям громадянства іноземної держави.

7. Цей Контракт також може бути припинено (розірвано) достроково з ініціативи будь-якої сторони у судовому порядку.

8. Цей Контракт укладено у двох примірниках, один з яких видано громадянину, а другий залучено до матеріалів його особової справи.

9. Інші умови цього Контракту:

10. Умови цього Контракту можуть бути змінені або доповнені тільки за згодою сторін у письмовій формі.

11. Реквізити сторін:

_____	_____	_____
(підпис)	(прізвище, ім'я, по батькові)	(найменування посади керівника органу чи підрозділу цивільного захисту)
_____	_____	_____
(місце проживання громадянина)	(спеціальне звання)	
_____	_____	_____
	(підпис)	(прізвище, ім'я, по батькові)
_____ 20__ року.	_____ 20__ року.	

М.П.

12. Цей Контракт набирає чинності з _____ 20__ року.

13. Чинність цього Контракту припинено _____ 20__ року у зв'язку з:

(підстави для припинення Контракту, дата виключення особи рядового
і начальницького складу із списків особового складу, номер наказу)

(найменування посади керівника органу чи підрозділу
цивільного захисту, спеціальне звання)

(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

М.П.

Примітка. Пункт 9 цього Контракту заповнюється у разі виникнення нових обставин або прийняття сторонами додаткових зобов'язань, які не суперечать законодавству

Погони рядового і начальницького складу Державної служби України з надзвичайних ситуацій

Рядовий склад

Молодший начальницький склад

Молодший сержант	Сержант	Старший сержант	Старшина
			

Прапорщик	Старший прапорщик
	

Середній начальницький склад

Молодший лейтенант	Лейтенант	Старший лейтенант	Капітан
			

Старший начальницький склад

Майор	Підполковник	Полковник
		

Вищий начальницький склад

Генерал-майор	Генерал-лейтенант	Генерал-полковник	Генерал армії України
			

Додаток 8

Державні органи влади та територіальні органи управлінь, навчальних закладів та науково-дослідних установ ДСНС України.

№ з/п	Назва	Юридична адреса	Інформаційний ресурс
1	2	3	4
1.	Президент України.	01220, м. Київ, вул. Банкова, 11.	http://www.president.gov.ua/
2.	Верховна Рада України.	01008, м. Київ, вул. Грушевського, 5	http://www.rada.gov.ua/
3.	Кабінет Міністрів України.	01008, м. Київ, вул. Грушевського, 12/2.	http://www.kmu.gov.ua
4.	Міністерство оборони України.	01021, Україна, м. Київ, вул. Грушевського, 30/1.	http://www.mil.gov.ua/
5.	Державна служба України з надзвичайних ситуацій.	01601, м. Київ, вул. О. Гончара 55-а.	www.mns.gov.ua
6.	Інститут державного управління у сфері цивільного захисту.	04074, м. Київ, вул. Вишгородська, 21.	http://www.iducz.gov.ua/
7.	Український науково-дослідний інститут цивільного захисту	01011, м. Київ, вул. Рибальська, 18.	http://www.undicz.mns.gov.ua/
8.	Національний університет цивільного захисту України.	61023, м. Харків, вул. Чернишевська, 94	nuczu.edu.ua
9.	Черкаський іститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУ ЦЗУ.	18034, м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8	fire.ck.ua
10.	Львівський державний університет безпеки життєдіяльності	79000, м. Львів, вул. Клепарівська 35	www.ubgd.lviv.ua
11.	Вище професійне училище ЛДУ БЖД	21020, м. Вінниця, вул. Генерала Арабея, 7	www.vinuch.vinnitsa.com
12.	Ліцей цивільного захисту ЛДУ БЖД.	21020, м. Вінниця, вул. Генерала Арабея, 7	www.vlcz.vinnitsa.com
13.	Головне управління ДСНС в АР Крим.	95038, Симферополь, вул. Кечкеметская, 103	crimea.mns.gov.ua
14.	Управління ДСНС України у Вінницькій області.	21021, м. Вінниця, вул. 600-річчя, 11	www.vn.mns.gov.ua
15.	Управління ДСНС України у Волинській області	43020, м. Луцьк, вул. Електроапаратна, 6	www.volyn.mns.gov.ua
16.	Головне управління ДСНС України у Дніпропетровській області.	49600, м. Дніпропетровськ, вул. Короленка, 4	www.dp.mns.gov.ua
17.	Головне управління ДСНС України у Донецькій області.	83050, м. Донецьк, вул. Щорса, 60	www.donetsk.mns.gov.ua
18.	Управління ДСНС України у Житомирській області.	10006, м. Житомир, вул. Героїв Пожежних 67-Б	www.zhytomyr.mns.gov.ua
19.	Управління ДСНС України у Закарпатській області.	88000, Ужгород, вул. Болгарська, 2	www.zk.mns.gov.ua
20.	Головне управління ДСНС України у Запорізькій області.	69002, м. Запоріжжя, вул. Грязнова, 65	www.zp.mns.gov.ua
21.	Управління ДСНС України в Івано-Франківській області.	76000, м. Івано-Франківськ, вул. І.Франка, 6	www.if.mns.gov.ua

22.	Головне управління ДСНС України у Київській області.	04071, м. Київ, вул. Межигірська, 8	www.kyivobl.mns.gov.ua
23.	Управління ДСНС України у Кіровоградській області.	25015 м. Кіровоград, вул. Пашутінська, 1	kirovohrad.mns.gov.ua
24.	Головне управління ДСНС України у Луганській області.	91011, м. Луганськ, кв. Алексєєва, буд.12	www.lugansk.mns.gov.ua
25.	Головне управління ДСНС України у Львівській області.	79008, м. Львів, вул. Підвальна, 6	www.lviv.mns.gov.ua
26.	Головне управління ДСНС України у Миколаївській області.	54003, м. Миколаїв, вул. Володарського, 1	mk.mns.gov.ua
27.	Головне управління ДСНС України в Одеській області.	65091, м. Одеса, вул. Прохорівська, 6.	www.odesa.mns.gov.ua
28.	Управління ДСНС України у Полтавській області.	36007, м. Полтава, вул. М.Бірюзова 26/1	www.poltava.mns.gov.ua
29.	Головне управління ДСНС України у Рівненській області.	33028, м. Рівне, вул. Подуботка37	www.rivne.mns.gov.ua
30.	Управління ДСНС України у Сумській області.	40016, м. Суми, вул. П.Комуни, 70	www.sumy.mns.gov.ua
31.	Управління ДСНС України у Тернопільській області.	46011, м. Тернопіль, вул. Лесі Українки 6	www.ternopil.mns.gov.ua
32.	Головне управління ДСНС України у Харківській області.	61013, м. Харків, вул. Шевченка 8	www.kharkiv.mns.gov.ua
33.	Управління ДСНС України у Херсонській області.	73000, м. Херсон, вул. Молодіжна, 6	www.kherson.mns.gov.ua
34.	Головне управління ДСНС України у Хмельницькій області.	29000 м. Хмельницький, вул. Героїв Чорнобиля, 1/2	km.mns.gov.ua
35.	Управління ДСНС України у Чернівецькій області.	58018, м. Чернівці, вул. Комарова, 1А	www.cv.mns.gov.ua
36.	Управління ДСНС у Черкаській області.	18029, м. Черкаси, вул. Ярославська, 1	ck.mns.gov.ua
37.	Управління ДСНС України у Чернігівській області.	14037, м. Чернігів, пр-т. Миру, 190-А	www.cn.mns.gov.ua
38.	Головне управління ДСНС України у місті Києві.	01601, м. Київ, вул. Володимирська, 13	www.kyiv.mns.gov.ua
39.	Управління ДНСН України у місті Севастополі.	99007, м. Севастополь, вул. Олега Кошового, 6	www.sv.mns.gov.ua

Додаток 9

Міністерства з надзвичайних ситуацій та пожежні служби країн світу

№ з/п	Назва організації	Юридична адреса	Інформаційний ресурс
1	2	3	4
1.	Міністерство по чрезвычайным ситуациям Республики Беларусь.	220030, г. Минск, ул. Революционная, д.5	http://mchs.gov.by/
2.	Міністерство Российской Федерации по делам гражданской обороны, чрезвычайным ситуациям и ликвидации последствий стихийных бедствий.	109012, г.Москва, Театральный пр.,3.	http://www.mchs.gov.ru/
3.	Міністерство з надзвичайних ситуацій Казахстану.	010000, г. Астана, ул. Орынбор 8, подъезд 2	http://emer.gov.kz/
4.	Міністерство Азербайджанської Республіки з надзвичайних ситуацій.	AZ1073, м. Баку, ул. М. Мушвига, б. 501	http://www.fhn.gov.az/
5.	Міністерство з надзвичайних ситуацій Республіки Вірменія.	0054, м. Єреван, Давіташен, 4-ий квартал, вул. А. Микояна 109/8	http://www.mes.am/ru/
6.	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.	02-591, Warszawa, ul. Stefana Batorego, 5	https://www.msw.gov.pl/
7.	Państwowa Straż Pożarna.	02-514, Warszawa, ul. Podchorążych, 38	http://ppoz.pl/
8.	French Ministry of the Interior.	75008, PARIS, 11 rue Cambacères	http://www.interieur.gouv.fr/
9.	Fédération nationale des sapeurs-pompier de France.	PARIS,	http://www.pompiers.fr/
10.	Deutscher Feuerwehrverband e. V.	10117, Berlin, Reinhardtstraße, 25	http://www.dfv.org/
11.	Corpo nazionale dei vigili del fuoco.	115, Roma, Piazza del Viminale, 1	http://www.vigilfuoco.it
12.	United States Department of Homeland Security.	Nebraska Avenue Complex, Washington, D.C.	http://www.dhs.gov/
13.	Federal Emergency Management Agency.		http://www.fema.gov/

Додаток 10

Наукові та навчальні заклади країн світу, що готують фахівців з галузі знань цивільна безпека

№ з/п	Назва організації	Юридична адреса	Інформаційний ресурс
1	2	3	4
1.	Государственное учреждение образования “Командно-инженерный институт” Министерства по чрезвычайным ситуациям Республики Беларусь.	220118, г. Минск, ул. Машиностроителей, 25.	http://kii.gov.by/
2.	Государственное учреждение образования “Гомельский инженерный институт” Министерства по чрезвычайным ситуациям Республики Беларусь.	246023, г. Гомель, ул. Речинское шоссе, 35а.	http://www.gii.gomel.by/
3.	Учреждение “Научно-исследовательский институт пожарной безопасности и проблем чрезвычайных ситуаций” МЧС Республики Беларусь.	220046, г. Минск, ул. Солтыса, 183а	http://www.niipb.by
4.	Республиканское научно-исследовательское унитарное предприятие “Институт радиологии”.	246000, г. Гомель, ул. Федюнинского, 16	http://www.rir.by/
5.	Учреждение “Научно-исследовательский центр Витебского областного управления МЧС Республики Беларусь”.	210038, г. Витебск, ул. П.Бровки, 16, строение 1	
6.	Szkoła Główna Służby Pożarniczej.	01-629, Warszawa, ul. Słowackiego, 52/54	https://www.sgsp.edu.pl/
7.	Centralna Szkoła Państwowej Straży Pożarnej.	42-200, Częstochowa, ul. Sabinowska, 62	http://www.cspsp.pl/
8.	Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej.	31-951, Kraków, os. Zgody, 18	www.sapsp.pl/
9.	Szkoła Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej.	61-459, Poznań, ul. Czechosłowacka, 27	http://www.sapsp.edu.pl/
10.	Академия гражданской защиты МЧС России.	141435, Московская обл, г. Химки м-н. Новогорск	http://agz-mchs.ru/
11.	Академия Государственной противопожарной службы МЧС России.	129366, г. Москва, ул. Бориса Галушкина, д.4	http://www.academygps.ru/
12.	Санкт-Петербургский университет Государственной противопожарной службы МЧС России.	196105, г. Санкт-Петербург, Московский пр., 149	http://www.igps.ru/
13.	Уральский институт Государственной противопожарной службы МЧС России.	620002, г. Екатеринбург, ул. Мира, 22	http://uigps.ru/
14.	Ивановский институт Государственной противопожарной службы МЧС России.	153040, г. Иваново, пр. Строителей, 33	http://edufire37.ru/

15.	Воронежский институт ГПС МЧС России.	394052, г. Воронеж, ул. Краснознаменная, 231	edufire37.ru
16.	Восточно-Сибирский институт МВД Российской Федерации.	664074, г.Иркутск, ул. Лермонтова, 110	http://esi.irk.ru/
17.	ФГБУ “Всероссийский ордена “Знак Почета” научно-исследовательский институт противопожарной обороны Министерства РФ”.	143903, Московская область г. Балашиха, мкр. ВНИИПО, д. 12	http://www.vniipo.ru/
18.	ФГБУ “Всероссийский научно-исследовательский институт по проблемам гражданской обороны и чрезвычайных ситуаций МЧС России” (федеральный центр науки и высоких технологий).	121352, г. Москва, ул. Давыдовская, д. 7	http://www.vniigochs.ru/
19.	Всероссийский центр мониторинга и прогнозирования чрезвычайных ситуаций МЧС России (Центр “Антистихия”).	115516, г. Москва, ул.Веселая, д.33, корп.,3	
20.	ФКУ “Центр стратегических исследований гражданской защиты МЧС России”.	121352, г. Москва, ул. Давыдовская, д. 7	
21.	Виша технічна школа пожежної безпеки МВС Республіки Узбекистан.	700017, м.Ташкент, пр. Ш. Рашидова, 23	
22.	Государственное учреждение “Кокшетауский технический институт”.	020000, г. Кокшетау, ул. Акана-Сери 136.	www.kti-tjm.kz/

Навчальне видання

Р.Ю. Сукач, В.Б. Лоїк

ОРГАНІЗАЦІЯ СЛУЖБИ І ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ В ДСНС УКРАЇНИ

Частина перша

Літературний редактор **Галина Падик**

Різографічний друк **Маріанна Климус**

Технічний редактор, верстка
та відповідальний за випуск **Олександр Хлевной**

Підписано до друку 00.00.2014 р.
Формат 60×84/16. Гарнітура Times New Roman.
Друк на різнографі. Папір офсетний. Наклад: 107.
Ум. друк. арк. 21,2. Обл.вид.арк. 3,5.

Друк ЛДУ БЖД
79007, Україна, м. Львів, вул. Клепарівська, 35
тел./факс: (032) 233-32-40, 233-24-79
ndr@ubgd.lviv.ua